ATEITIS

Nr. 12

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

1930 V. D. m. gruodžio mėn.

TURINYS

E. T. Tai buvo seniai 529
C. F. Meyer. Kalėdos Ajaccio 533
G. Keller. Pirmasis sniegas 533
St. Būdavas. Išbučiuosiu — kaip seserį gražią 534
K. Grigaitytė. Tas vardas 534
M. Linkevičius. Pasiryžimas 535
P. Binkevičius. Mėnesienoj 535
E. T. A. Hoffmann. Ponas Martynas. Vertė *J. Senkus* 536
Dr. Kl. Ruginis. Ateitininko pasiruošimas gyvenimui 546
Paulius Šležas. Vytauto D. palikimas ir mūsų keliai 553
A. Maceina. Kristus ir Jo laikai 562
K. Barauskas. Sąžinė, valstybė ir Bažnyčia 567
K. Čibiras. Dieviškoji Misterija 574
J. Gustas, S. Š. Blogoji raganėlė 577
Mūsų veikimas 583
Apžvalga 586
„Ateitis“ 1931 m. 588
1930 m. „Ateities“ turinys 590

„ATEITIES“ { Redakcija Kaunas, Aukštaičių g-vė 21, arba Laisv. al. 3; Adm-ja Laisvės al. 3. tel. 26-76.

„Ateities“ kaina: Lietuvoje metams 15 lt., pusm. 8 lt Moksleiviams: metams 6 lt., pusm. 3 lt. Užsieny: metams 20 lt. pusm. 10 lt. Atskiras numeris 1,75 lt.

Administracijos pranešimas

Kadangi moksleiviai ateitininkų kuopose, kur «Ateitį» skaitydavo visi kuopos nariai, žurnalą gaudavo ir gauna po 6 lt. metams (3 lt. pusmečiui) jau nuo 1926 m. (atskirai prenumeruodamies moksleiviai turėdavo mokėti po 8 lt. metams) ir kadangi kuopos šitą nusistatymą, kad visi nariai skaitytų, beveik visur iki šiolei pravesdavo, tai «Ateities» administracija, kad nebūtų painiavos atsiskaitant, prašo visas, kuopas, pradedant š. m. II (t. y. rudens) pusmečio už «Ateitį» atsiskaityti 3 lt.

Be to, Administracija praneša, kad nuo Naujų, 1931, metų šitos prenumeratos papiginimas praplečiamas ta prasme, kad *«Ateitį» po 6 lt. metams (3 lit. pusm.) galės gauti visi moksleiviai* t. y., tiek tie, kurie siųs per platintojus, tiek ir tie kurie užsisakys tiesiog iš Administracijos.

Prenumeratoriams nemoksleiviams «Ateities» kaina paliekama ta pati, t. y. 15 lt. metams.

Šia proga primename visiems savo skaitytojams, kad jau **laikas užsisakyti „Ateitis“ 1931 metams.**

Pinigus prašome siųsti adr.: «ATEITIS», KAUNAS, LAISVĖS Al. 3.

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

12 Nr. 1930 Vytauto Didžiojo m. gruodžio mėn. XX

E. T.

Tai buvo seniai...

Tai buvo prieš 19 metų...

Telšiai — Žemaičių sostinė, o tada Kauno gubernijos apskrities miestas. Miesto keturklasė valdiška mokykla ir privatiška vyrų gimnazija bei mergaičių progimnazija. Moksleivių mišinys: lenkuojančių miesčionių, rusų valdininkų ir mes iš tolimo žemaičių kaimo vaikai. Rodos, ko bereikėtų — tik susiburti Žemaičių kaimo vaikams, laikytis išvien, kad atsispyrus nutautinančiai bangai.

Su didžiausiu atsargumu susirenkame vienoj „gaspadoj" ir kalbamės. Vyresnieji ketvirtaklasiai vadovauja. Siūlo rengti vakarėlį, pasišokti — pasilinksminti. Sutarta.

Renkamės antru — trečiu kart. Negi vien pramogų reikalus svarstyti. Užkliudome rimtesnių klausimų. Vyresnieji pradeda mus jauniklius šviesti, apdalina literatūra — brošiūrėlėmis, aiškina socializmą, kimba religiją, kunigus. Mažiems, nesugadintiems vaikams, taip gražiai motutės išmokytiems, pasidaro trošku, baugu, nesmagu. Šnibždamės savo tarpe, dūsaujame, abejojame, bet neišmanome, kas daryti. Klaiku.

Praeina metai. Grįžus antriesiems į mokyklą, kun. kapelionas parodo „Ateities" 1 nr.

Skaitome ir nors ne viską suprantame, tačiau džiaugiamės, krykštaujame, aiškinamės ir, svarbiausia, pasitikime.

Praeina dar kiek laiko, pasirodo 2, 3 ir kiti „Ateities" numeriai, ir kun. kapeliono paraginti mes sudarome pirmąją Telšiuose ateitininkų kuopelę. Patenka atsitiktinių, svetimų žmonių, jie išeina, ateina kiti, tačiau vieną su pasididžiavimu galima pasakyti, kad nei vienas nenusižemino iki tiek, kad išduotų kuopelės paslaptis, nei vienas nebuvo šnipas ar išdavikas.

Brėstame mes, kuopelės nariai, brėsta ir pati kuopelė. Pradedame leisti savo laikraštėlį — „Žvaigždutę". 1 metai — 1 numeris; antrais — 2, trečiais — trys.

Referatai: apie pasaulio atsiradimą, apie Kristaus dievybę, apie idealizmą, pasiaukojimą, charakterį ir t. t.

Nei šešėlio fanatizmo, nei šešėlio neapykantos, tik kažin koks alkis kilti, tobulėti, mokslintis, pažinti dorą, viską, mylėti daug ir kentėti daug.

Kada „laisvieji nuo prietarų“ ragina išgerti, padūkti, niekus pliaukšti, kada provokuoja, tyčiojasi ir pašiepia, tada širdy gema lyg koks apsigynimo, lyg pykčio jausmas, kuris tačiau greit išnyksta.

Vietoj neapykantos gimsta didelis pasiryžimas įsigilinti į katalikiškai krikščioniškos pasaulėžvalgos pagrindus, darbu ir gyvu pavyzdžiu įrodyti jos aukštumą, teisingumą, savo asmenišku ir kolektyviu kuopelės gyvenimu pateisinti visus didelius, gražius krikščioniškojo mokslo, krikščioniškos dvasios reikalavimus.

Toks yra tikrasis tariamojo fanatizmo pas prieškarinius ateitininkus pagrindas ir pobūdis.

Dabar, 19-kai metų praslinkus, minėdamas anuos pirmuosius savo žingsnius organizacijoj, aš miniu juos su didžiausiu, giliausiu dėkingumu Aukščiausiojo Apvaizdai, jos įrankiams — žmonėms ir daiktams, kurie šiuo ar tuo būdu prisidėjo, kad įtrauktų mane į tą kilnų, gražų, pilną šviesiausių svajonių, švenčiausių troškimų darbą.

Aš laiminu tą valandą, kada kuopelės darbas pagavo ir kanalizavo visą mano jauną energiją, visą kunkuliuojantį temperamentą, nukreipdamas mano dėmesį nuo nesveikų pasilinksminimų, nuo piktų papročių į aukštesnius, kilnesnius religinius ir visuomeninius reikalus.

Neabejodamas esu įsitikinęs, kad jei ateitininkų darbas manęs nebūtų paviliojęs, jei būčiau pasilikęs vien su tiesioginėmis mokyklos pareigomis, būčiau nukrypęs į šunkelius, būčiau skaudžiai save moraliai nuskriaudęs ir būčiau aplink save pasėjęs ne maža visuomenę ir tautą ardančių pradų.

Žinoma, organizacija — kuopelė negimdo nei šventųjų, nei palaimintųjų, nei bendrai herojų. Tačiau ateitininkų organizacija, su savo kilniais, aukštais šūkiais, su savo aukščiausio idealizmo įkvėptais užsimojimais, sudaro spielčius geros valios jaunuoliams tobulėti, mokslintis, ji padeda kilti, ji įžiebia jaunose širdyse Dieviškojo Mokytojo meilės ugnelę, kurią jaunuolis, stiprių asmeniškų pastangų dėka, gali išsiplėsti į galingą, visą jo gyvenimą nustatantį teigiama kryptimi židinį.

Tai buvo seniai... prieš 15 metų. Kaip jauni, dar vos padaigomis apžėlę paukštyčiai iš gimtojo lizdo brutalios rankos išmesti, atsidūrėme plačiosios Rusijos miestuose.

Karo aplinkybės, pakrikęs gyvenimas, klajojimas iš vieno didžiulės šalies miesto į kitą be tėvų, be globos, be priežiūros. Pavojai, pagundos, vyliai iš visų pusių... Pakrikusiose aplinkybėse taip lengva paklysti, taip patogu, žingsnį žengus, ristis žemyn ir žemyn....

Tačiau ir čia pirmoji meilės priesaika Kristui, pirmojoj ateitininkų kuopelėj senuose, dabar už tūkstančių kilometrų pasilikusiuose, Telšių vienuolyno rūmuose, pirmieji pažadai draugams sulaiko nuo išdavikiško žingsnio ir nematoma ranka saugo

Šventoji naktis

nuo bedugnių... — Kaip šviesūs žiburėliai toli toli mirguliuoja netolimos praeities troškimai, svajonės...

Metus klajojęs vienas, vėl atsiduriu dideliam būry — Voroneže. Prasideda intensyvus, gražus idealizmo ir pasiaukojimo įkvėptas darbas. Dirbame plačiu mastu, nes mūsų jau šimtai. Tačiau juo mūsų daugiau, juo labiau jaučiame reikalą kokybiškai gerėti, tobulėti.

Šiuo atžvilgiu kas pajėgs žodžiais pasakyti visas nepermaldaujamas širdies kančias, kilusias iš priešingumo tarp svaiginančio idealų troškimo ir kasdienio gyvenimo reiškinių.

Tik tas, kas nors vieną sykį pajuto Kristaus Meilės jungą, kas tapo Jo Evangelijos fermentų paliestas, tik tas gali suprasti tą gilų nepermaldaujamą nerimą ir alkį, kurie kankina krikščionies sielą, matant skirtumą tarp idėjų ir darbų, tiek pas save patį, tiek pas savo brolius.

Ateitininkuose visur ir visada aš pastebėjau ir pajutau tą kančią. Mano įsitikinimu, tai yra tvirčiausias jų tvirtybės ir gyvybės darbas.

Atėjo rusų revoliucija. Jauni, nesubrendę mes buvome pašaukti ginti mūsų liaudies mases nuo subolševikinimo ir sudemoralizavimo, nes nebuvo, kas kitas gintų. Gynėme, kaip išmanėme. Nukentėjome fiziškai, pavargome morališkai. Apie mūsų darbo vaisius pasakys istorija.

Išaušo nepriklausomybės aušra. Ir čia nebuvo, kas paskleistų jauną entuziazmą, kas visa jauna meile vyresniajai kartai padėtų kurti valstybę.

Laikai buvo sunkūs, alsinantys. Ne vienas pailsęs neištesėjo. Tačiau bendrai ateitininkai įnešė į gyvenimą sveiką, gražią, stiprią ir kilnią srovę. Ne vienu momentu ir ne vienoj vietoj, tiek kovos laukuose, tiek valstybės darbe nuo jų daug kas parėjo ir daug ką jie nulėmė Lietuvos Tėvynės gerovei.

Tai buvo prieš 11—12 metų. Seniai jau tai buvo.

Ateitininkai išliko ikišiol, nors daug pametė jaunatvės idealus. Per pastaruosius 10 metų daugelis jų išaugo subrendo. Daugelis dirba atsakingą darbą. Didesnioji dalis dar mokosi. Dvasia juose ta pati kaip ir prieš 20 metų. Tas pats alkis kilti, tobulėti, tas pats troškimas pasiaukoti, tas pats jaunas, kilnus jautrumas reaguojant į kiekvieną neteisybę, į skriaudą, į Bažnyčios, į Lietuvos, į šeimos, į asmens teisių skriaudas.

Ateitininkai nenori girtis, nenori dėkingumo nė pagarbos sau, savo organizacijoms. Jie ieško, trokšta, kovoja už vienintelio Dieviško Jų Mokytojo pripažinimą, įsigalėjimą ir karaliavimą. Jie Kristaus Karaliaus žemiausi, neverti tarnai, jie Jo Vieno kariai, neskiriant nė jauniausio, nė seniausio iš jų. O Jis gi pats pasakė: „Leiskite pas mane tuos mažutėlius“...

Šiandien jie uždaryti... Bet ar galima uždaryti idėjas, ar galima panaikinti meilę, idealizmą, pasiaukojimą?

Ar galima užtvenkti srovinius krišpolinius vandenis, galinga srove pliuškenančią upę?

C. F. Meyer

Kalėdos Ajaccio*)

Ir oranžės aukso jau nukrito... Mirtos peržydėjo.
Čiūžtelėjo driežas mūru, kursai saulėje žėrėjo.

Ties galvom skrajoj sakals pro bevystantį lapyną —
Bet ribų čia ir nei jáuna ir nei séna sau nežino.

Kol nuvytęs lapas dingo, naujas pumpuras vėl gimė —
Kokia laimė šitam amžinam pavasario žaidime!

O sakyki, apie žiemą, apie baltą, gal svajoji?
Vėl vienu skaisčiu pavasariu jaunesnė, mylimoji!

Juk tu myli skaisčią saulę ir tą karštį ir tą jėgą,
Ir ilgiesi dar tėvynės, kur seniai jau josios miega?

Štai! Kalėdų varpo gandas, karštu oru pasikėlęs,
Suskambėjo. Ką svajoji? Apie baltas sniegulėles?

G. Keller

Pirmasis sniegas

Viskas miršta, viskas baigias;
Paskutinis liepos lapas,
Lyg vingiavimasis snaigės,
Krinta žemėn, kur jo kapas.
Kaip suvytę tie lapeliai,
Mano skausmas tenukris,
Liūdną mano, nykų kelią
Tepapuoš nauja viltis!

Snik, o sniege, tyras, baltas,
Denki žemę nuodėmingą,
Te gyvenimas nekaltas
Džiaugias žiema nuotaikinga!
Vėl pavasaris tau viltį
Žadins meilės spinduliais;
Skausmui nykiajam pakilti
Jis iš kapo jau neleis.

Vertė *A. Tyruolis.*

---

*) Ajaccio yra Korsikos sostinė ir žiemos kurortas, kur gimė Napoleonas. *A. T.*

Stasius Būdavas

Išbučiuosiu — kaip seserį gražią...

Mieląją snaigę, snaigę tą baltą
Aš išbučiuosiu kaip seserį gražią.
Žemėn ateinančią, ašarų žemėn
Snaigę pagausiu — mažytę, tą mažą.

Snaigę, kuri kaip eglutės žaislelis
Nukris šią minutę Kalėdų spengimais,
Pagausiu ne pirštais, aš lūpom paimsiu
Ir klausiu: kas žemėn baltutę vadino?

Paimsiu aš snaigę, aš lūpom paimsiu
Ir nešiu mažytę prie Kūdikio kojų —
Aš snaigę nunešiu ir žodį iš Giesmės,
Bučiavimą nešiu aš Kūdikio kojom...

Mieląją snaigę, snaigę tą baltą
Vėl apkabinsiu kaip seserį linksmą.
Žemėn ateis ir daugiau dar tų snaigių —
Ir aš ir tos snaigės prie Kojų vėl linksme.

K. Grigaitytė

Tas vardas

Tas vardas nemirtingas
Kaip pradžia ir galas,
Paskęsta pelenuos
Ir vėl su pasaka išplaukia.
Pavasariais, kai žemė bąla
Gegužės nusagstyta,
Slepiu aš jį po kauke.

Buvau jau net išsižadėjusi
Aš jo... ir visko —
Mielai daviau liepsnom praryt
Tą knygą vardu išmargintą.
Bet kur tau!
Nakčia žvaigždėmis tviska
Ir saule keliasi kasryt.
Rodos, paprastas kasdieninis,
Bet sudreba širdis, kai išgirstu jį minint.

Vienok tą knygą
Sudeginau kaip tikrą širdį.
Piktai kai liepsnos siūbtelė rankas,
Užgniaužiau žodį ir paskutinį tašką —
Tai buvo vardas tas,
Likęs paguost ir virkdyt.

Myk. Linkevičius

Pasiryžimas

Ką aš regiu gyvųjų apsvaigime:
Ar demoną ar janičarą. —
Taip verčias mintys laižančiom purvus liepsnom,
Mane iš žydinčio manęs išvaro.

Nuskrisk į žemę kaip numirus rožė,
Kuri tau kruvino krūtinę. —
Kuris giedojo saulės himnus gieda baisią naktį,
Man gieda žaismą, gieda žingsnį paskutinį...

O, ne! Plasnoja vizija štai auksasparnis angelas —
Krūtinę tuoj granitu apsikalsiu
Ir nieks manęs neišvarys iš žydinčio manęs
Ir nesuklupsiu nė perkūnų valse!

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Pakriko chaotingi vėjai.
Pakriko skambesiai, kurie auksiniuos rūmuos, rodos, nepakrinka.
Manin atėjo ir save man dovanojo —
Kuris taip didelių vardų parašo vardą ir taip menką.

P. Binkevičius

Mėnesienoj

Prisiartino mėnulis
Patyloms prie lango —
Mano dvasią paviliojo
Sidabrinės bangos.

Naktis žemę sapnais vystė
Ir manąją buitį.
Paskutinis saulės žvilgsnis
Skundėsi išguitas..

Sušvytravo meteoras
Ant dangaus mėlynių,
Kaip jaunystės karšti norai
Žengt saulių gadynėn.

Pamylėjau erdvių laisvę,
Plačią, paslaptingą —
Šypseną mėnulio smalsią,
Sielai gimininga.

E. T. A. Hoffmann

Ponas Martynas

(Tęsinys)

— Auklė atsistojo ir nunešė jai kūdikį, kurį ji rankose supo. Bet dabar, mano garbingas pone, dabar įsivaizduokite mano nustebimą, taip mano išgąstį, kai senė aiškiai ir garsiai, garbindama dvasioms pokylių kėlėją Strasburge poną Joną Bercherį, pradėjo dainuoti jo dainą, kuri taip skambėjo:

Rausvais skruostužiais, o mergyte,
Ką tau sakysiu paklausyk!
Vargų nereiktų, kad matyti
Vis Dievą širdyje laikyk
Ir blogo niekad nedaryk,
Negeiski pikto tik, Rožyte!
Atneš jis gražią tauružėlę,
Joj supsis žydinti banga,
Giedos baltieji angelėliai
Linksmi su šventąja malda.
Klausyk, ką meilė tau šventa
Maloniai šneka, mergužėle!
Taurelę gražią ir auksinę
Jisai atneš tau į namus;
Tu ją maloniai apkabinus
Gali tėvelio, ar brangus
Tavasis mylimas, neklausti.
Namuose ta taurelė lydi
Sveikatą, laimę ir turtus.
Mergyte — tu skaisčių akučių!
Išgirski žodžius tuos šventus,
Ir tau likimas bus skaistus —
Jei tik palaima Dievo žydi.

Ir kai ji pabaigė dainuoti, pamaži ir atsargiai paguldė kūdikį ant lovelės, paskui, uždėjusi ant jo kaklo savo sudžiūvusią, drebančią ranką, šnabždėjo nesuprantamus žodžius, bet visiškai persimainęs senės veidas aiškiai rodė, kad ji meldžiasi. Tada ji nusviro ant priegalvio ir tuo laiku, kai auklė nunešė kūdikį, ji skausmingai sudejavo. Ji mirė!

— Tatai yra, — kalbėjo Paumgartneris, kai ponas Martynas nutilo, — tatai yra nuostabi istorija, bet aš visiškai nesuprantu, kuo gali rištis pasakiška senos močiutės daina su jūsų atkakliu pasiryžimu Roza atiduoti tik kubiliui.

— Ach, — atsakė meistras Martynas, — kas gali būt aiškiau, kaip ką senė, ypatingu būdu paskutiniam gyvenimo akimirksny Pono apšviesta, pranašaujančiu balsu pasakė, kaip su Roza, kad ji būtų laiminga, reikia elgtis. Jaunikis, kuris su stebuklinga

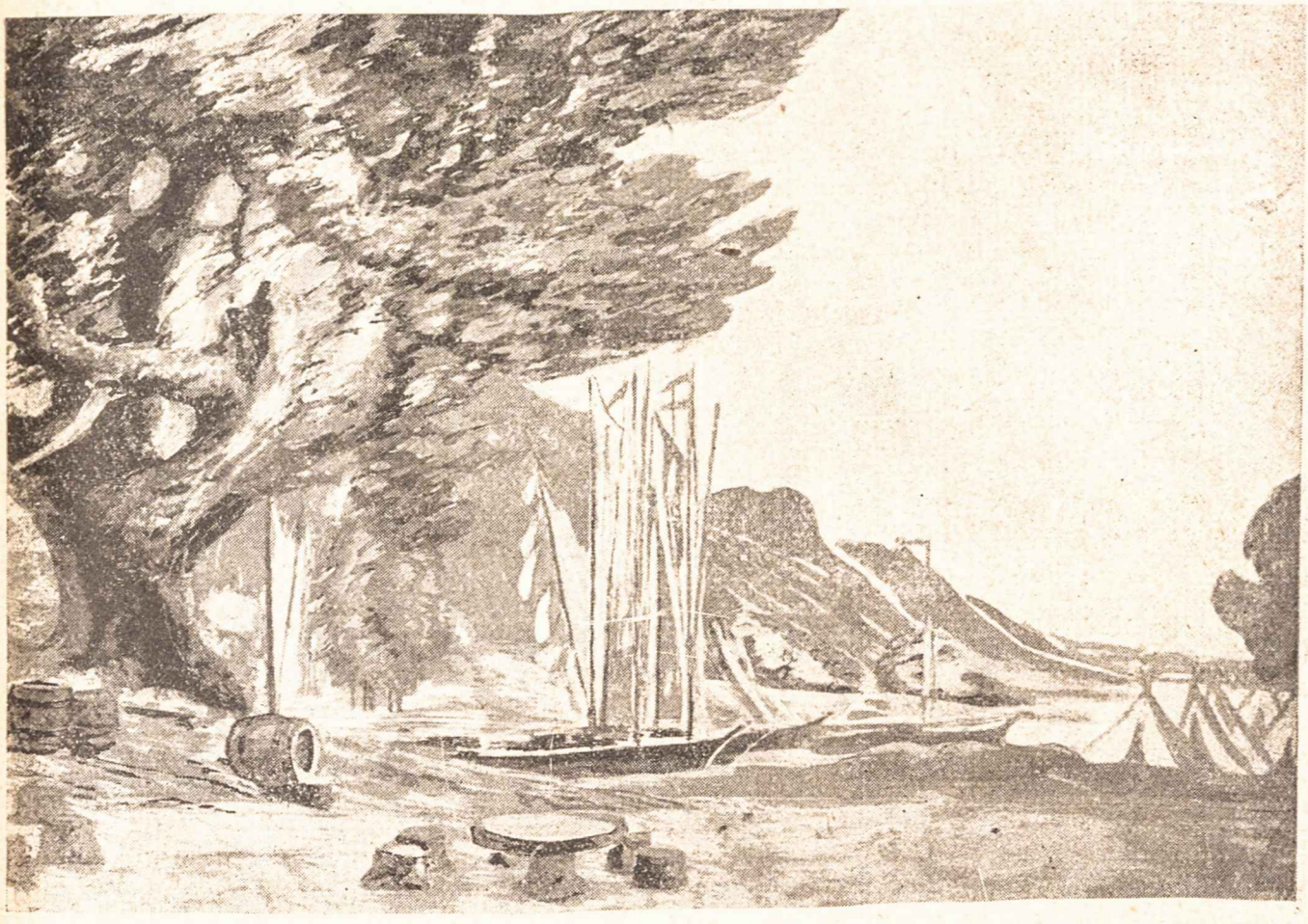

Dail. A. V..nas Dekoracijų esk. Maironio dramai «Vytautas Didysis — Karalius»

taure laimę, išganymą ir apsaugą į namus atneša: kas kitas gali būti, kaip šaunus kubilius, kuris prie manęs savo darbo dalelę, savo naują bačką yra pabaigęs? Kokiam kitokiam inde teka malonios bangos, kaip vyno statinėje? Kai vyną dirba, tada šniokščia ir ūžia, gal ir spraksi, tai mieli angeliukai bangas šen ir ten varinėja ir linksmą dainelę dainuoja. Taip, taip! — senoji močiutė nemanė apie jokį kitą jaunikį, kaip tik apie kubilių, taip ir turi pasilikti.

— Jūs aiškinate, — tarė Paumgartneris, — jūs aiškinate, mielas pone Martyne, senosios močiutės žodžius pagal savo supratimą. Man atrodo, kad jūsų aiškinimas yra visiškai klaidingas ir aš pasilieku prie to, kad jūs viską turite perleisti dangaus apveizdai ir jūsų dukters širdžiai, kurioje iš tikrųjų yra paslėptas teisingas nutarimas.

— Ir aš, — neiškęsdamas įsiterpė Martynas, — aš pasilieku prie to, kad dabar ir visada mano žentas joks kits neturi būt, kaip šaunus kubilius.

Paumgartneris būtų beveik įpykęs dėl Martyno įsitikinimo, tačiau susivaldė ir atsistojęs tarė:

— Jau vėlu, meistre Martyne, baikime gerti ir kalbėti, visko jau mums užtenka.

Kai jie išėjo į priebutį, čia stovėjo jauna moteriškė su penkiais vaikais, kurių vyriausias galėjo būt aštuonių, jauniausias pusės metų. Moteriškė aimanavo ir verkė. Roza prisiskubino prie įeinančių ir tarė:

— Amžiną atsilsį, Valentinas numirė, ten stovi jo žmona su vaikais.

— Kas? — Valentinas mirė? — gailestaudamas sušuko ponas Martynas, — ach nelaimė — nelaimė! Pamanykite jūs, — kreipėsi tada jis į Paumgartnerį, — pamanykite jūs, mano garbingas pone! Valentinas buvo gabiausias gizelis, kurį aš turėjau, be to uolus ir doras. Prieš kurį laiką, darydamas didelę statinę, su vedega pavojingai susižeidė, žaizda vis didėjo ir didėjo, jis įkrito į karštą drugį ir turėjo jaunas mirti.

Paskui ponas Martynas priėjo prie esančios be paguodos moters, kuri apsipylusi ašaromis dejavo, kad dabar tikrai varge ir skurde turėsianti žūti.

— Ką, — tarė Martynas, — ką manote jūs apie mane, jūsų vyras mano darbą dirbdamas susižeidė, ir aš turėčiau jus jūsų nelaimėje apleisti? — Ne, nuo šio laiko jūs visi priklausote mano namui. Rytoj, arba kada jūs norite, palaidokime jūsų vargšą vyrą, paskui jūs su savo vaikais ateikite į mano pieno ūkį prieš žmonos vartus, kur aš savo gražią dirbtuvę turiu ir kasdien su gizeliais dirbu. Čia jūs galėsit mano šeimininke būti, ir jūsų geruosius vaikus aš stengsiuos išauklėti, lyg mano tikri sūnūs būtų. Žinokite, kad į savo namus imu ir jūsų seną tėvą. Kai jo rankos dar buvo stiprios, jis buvo pavyzdingas darbininkas.

Jei meistras Martynas būtų moteriškę nepriėmęs, ji, iš skausmo ir didelio gailesčio beveik apalpus, būtų jam po kojomis puolusi. Vyriausias berniukas stovėjo kiek sulinkęs, du jauniausi, kuriuos ant rankų buvo paėmusi, ištiesė į jį rankas, lyg būtų viską viską supratę. Senasis Paumgartneris kalbėjo šypsodamasis, tuo tarpu akyse žibėjo ašaros: „Ponas Martyne, nesisielokite“, Ir tada jis iškeliavo namo.

Kaip du jaunuoliai Fridrichas ir Renholdas susipažino.

Ant gražaus žaliuojančio, aukštais medžiais apaugusio kalnelio gulėjo garbingos išvaizdos jaunuolis, vardu Fridrichas. Saulė jau buvo nusileidus, ir iš dangaus skliauto apačios švietė rožinės liepsnos. Tolumoje aiškiai buvo galima matyti garsusis valstybės miestas, kuris lygumoje buvo išsiplėtęs, ir jo išdidūs bokštai vakaro raudonume drąsiai stiebėsi, viršūnėse spindėjo auksas. Jaunuolis pasirėmė ant kelionės ryšulio, kuris šalia jo buvo, ir su pasiilgimu žiūrėjo į slėnį. Paskui nusiskynė gėlę, kuri prie jo žolėje stovėjo, ir metė ją į vakaro raudonumo nudažytą orą, pažvelgė prieš save, ir šviesios ašaros sužibėjo jo akyse.

Pagaliau pakėlė galvą, ištiesė rankas, lyg norėdamas mielą reginį apkabinti, ir švelniu, maloniu balsu dainavo šią dainą:

O, tėvyne brangioji,
Aš matau vėl tave,
Ir su meile guvia
Prieš mane tu vėl stoji.
O, rausvoji aušra, patekėk!
Kad rožės žydėtų,
Kad meilės žiedai
Man širdį karštai
Su meilės džiaugsmu palytėtų.
O argi tu plyši karšta?
Būk skausme ir laimėj šaldžiojoj tvirta.
Aukso jūs vakarai!
Spinduliai tebus mano kviesliai,
O skausmai ir vargai
Pas ją tegul kelias.
Ir jei mirčiau dabar,
O paklaustų roželės
Sakyk: — Žuvo meilėj širdis.

Fridrichas, kai pabaigė dainuoti, išsiėmė iš kelionės ryšulio gabalėlį vaško, prie savo krūtinės sušildė ir dailiai, meniškai pradėjo lipdyti gražią su daugybe puikių lapų rožę. Darbo metu nuolat aidėjo jam dainos, kurią buvo dainavęs, visa strofa. Taip įsigilinęs nepastebėjo jis gražaus jaunikaičio, kuris jau seniai už jo stovėjo ir atidžiai į jo darbą žiūrėjo.

— O, mano prieteliau, — pradėjo jaunikaitis, — o mano prieteliau, tai yra puikus dalykas, ką jūs čia darote.

Fridrichas labai išsigandęs apsižvalgė, bet kai pažiūrėjo į tamsias, draugiškas jaunikaičio akis, jautėsi, lyg jau nuo seniai jį pažintų. Juokdamasis jis atsakė:

— Ach, mielas pone, kaip galite jūs domėtis tik žaidimu, kuris tarnauja man kelionėje laiką praleisti.

— Taigi, — kalbėjo svetimasis jaunuolis toliau, — jeigu jūs taip ištikimai iš gamtos puikiai nulipdytą gėlę vadinate niekniekiu, tai jūs turite būti įžymus, įgudęs tapytojas. Jūs džiuginate mane dvejopu būdu. Pirmiausia man padarė įspūdžio jūsų daina, kurią pagal klasišką Martyno Häscherio tekstą taip maloniai jausmingai padainavote, dabar labai stebiuosi jūsų lipdybos menu. Kur manote dar šiandien keliauti?

— Tikslas, — atsakė Fridrichas, — mano kelionės tikslas guli ten mums prieš akis. Aš noriu į savo tėviškę, į garsųjį valstybės miestą Nürnbergą. Tačiau jau saulė yra seniai nusileidus, dėl to aš noriu kaime pernakvoti, rytoj labai anksti eisiu toliau ir apie pietus galiu būti Nürnberge.

— O, — džiaugsmingai sušuko jaunuolis, — o, kaip gražiai atsitinka, mes abudu ten pat keliaujame, ir aš noriu į Nürnbergą.

Aš su jumis ir čia kaime pernakvosiu, ir aš noriu į Nürnbergą toliau. Dabar dar pasišnekučiuokime.

Jaunuolis, vardu Reinholdas, atsigulė šalia Fridricho ant žolės ir kalbėjo toliau:

— Ar netiesa, aš neapsirinku, jūs esate įžymus liejikas, tatai aš pastebėjau iš jūsų lipdymo, ar jūs dirbate ką nors iš aukso ir sidabro?

Fridrichas visai liūdnai prieš save žemyn pažvelgė ir paskui beviltiškai pradėjo:

— Ach, mielas pone, jūs laikote mane daug geresniu ir įžymesniu, negu iš tikrųjų aš esu. Aš noriu jums tiesiog pasakyti, kad aš esu kubilių amato išmokęs ir einu į Nürnbergą pas pažįstamą meistrą dirbti. Gal jūs mane paniekinsite, kad aš neįstengiu puikius paveikslus suplanuoti ir nulieti, bet galiu tik statines ir kubilus daryti.

— Aš turiu jus paniekinti, kad jūs kubilius esate, ir aš — taip aš pats esu visai nekitoks.

Fridrichas pažvelgė į jį nenuolankiai, jis nežinojo kuo tikėti, nes iš tikrųjų Reinholdo apsirengimas ne mažiau tiko kaip keliaujančiam kubiliaus gizeliui. Brangios juodos gelumbės liemenė su apiplyšusiu aksomu apvadžiota, taisyklingos kaklo raukšlės, trumpas, platus kardas, skrybėlė su ilga, žemyn nulinkusia plunksna leido manyti apie pasiturintį pirklį, tačiau veido išvaizdoje, visoje jaunuolio figūroje glūdėjo tai, kas mintims apie pirklį nedavė vietos. Reinholdas pastebėjo Fridricho abejojimą, atsirišo savo kelionės ryžulį, išsitraukė kubiliaus prikyštę, savo peilio makštis ir sušuko:

— Pažiūrėk pagaliau čia, mano bičiuli, pažiūrėk pagaliau tik čia! — Ar dar ir dabar abejoji, kad aš tavo draugas esu? — Aš žinau, tau mano apsirengimas yra svetimas, bet aš einu iš Strassburgo, kur kubiliai yra apsirengę kaip aukštieji žmonės. Žinoma, aš turėjau palinkimo ir prie ko nors kito, bet dabar man svarbiausia yra kubiliaus amatas, ir aš dėl to turiu gražių gyvenimo vilčių. Ar tau nesiseka taip, drauge? — Bet man atrodo, kad į tavo linksmą jaunystės gyvenimą yra įsibrovęs tamsus šešėlis, dėl kurio tu nemėgsti drąsiai apie save pažvelgti. Daina, kurią tu dainavai, buvo pilna meilės pasiilgimo ir skausmo, bet ji skambėjo taip, lyg iš mano pačio krūtinės, ir aš suprantu, tarsi viską žinočiau, ką tu pergyveni. Kad tu manim tikrai pasitikėtum, be abejo mes Nürnberge būtume geri draugai?

Reinholdas paėmė Fridricho ranką ir draugiškai pažiūrėjo jam į akis. Po to Fridrichas tarė:

— Juo ilgiau aš į tave, gerasis gizeli, žiūriu, juo labiau prie tavęs, mane traukia, aiškiai savyje jaučiu stebuklingą balsą, kuris, kaip teisingas aidas, nuolat skamba džiuginančios dvasios šaukimu. Aš turiu tau viską pasakyti! — Ne kaip vargšas žmogus būsiu atskleidęs tau reikšmingiausias paslaptis, bet tik draugiškai pasi-

dalinu savo skausmu ir nuo pat mūsų pažinties pradžios tave laikau ištikimiausiu draugu.

— Aš esu tapęs kubilium ir galiu pasigirti, gerai savo amatą mokėdamas, tačiau iš mažens visai prie kito, daug aukštesnio meno aš buvau linkęs. Aš norėjau įžymiu skulptoriu arba auksakaliu tapti, kaip Petras Fischeris arba italų Benevenuto Ceilini. Aš labai uoliai dirbau pas poną Joną Holzschuerį, įžymų savo tėvynėje auksakalį. Į pono Holzschuerio namą dažnai ateidavo ponas kubilius Martynas Tobius, su savo dukteria, mieląja Roza. Aš visai nejutau, kaip ją pamilau. Aš apleidau tėvynę ir išėjau į Ausburgą, kad gerai paveikslus lieti išmokčiau, bet tada aiškiai suliepsnojo manyje pirmoji meilė. Aš mačiau ir girdėjau tik Rozą; visos pastangos, vargai, kurie nieko gero nežadėjo, kankino mane. Griebiausi vienintelės priemonės. Meistras Martynas savo dukterį atiduoda tik kubiliui, kuris jo namuose geriausiai ką nors iš savo amato padarys ir, žinoma, dukteriai patiks. Aš savo meną pamečiau ir kubiliaus amato išmokau. Aš noriu eiti į Nürnbergą ir prie meistro Martyno dirbti. Bet dabar prieš mane yra tėvynė ir visuomet gyvas Rozos paveikslas, dabar aš jaučiu neišdrįsimą, baimę ir vargą. Dabar aš aiškiai matau savo pastangų kvailumą. Kad aš žinočiau, ar Roza mane myli, ar kada nors mylės?

Reinholdas išklausė Fridricho pasakojimosi vis labiau domėdamasis. Dabar parėmė galvą ant rankų ir užsidengęs delnu akis dusliai ir neaiškiai paklausė:

— Ar niekad nepasirodė Roza jus mylinti?

— Ach, — atsakė Fridrichas, — ach, kai aš apleidau Nürnbergą, Roza buvo daugiau kūdikis negu mergelė. Nors ji man su noru užjausdavo, visai nekaltai šypsodavosi, kai aš su ja nenuilstamai sode gėles skindavau ir vainiką pindavau, bet...

— Taigi, dar nėra jokios vilties nustota, — staiga sušuko Reinholdas taip stipriai ir tokiu nepakenčiamai griausmingu balsu, kad beveik Fridrichas išsigando. Paskui jis kiek pakilo, prie šono žvangėjo kardas, ir kai jis visiškai atsistojo, krito ant jo išbalusio veido tamsūs nakties šešėliai ir švelnias jaunuolio raukšles taip šlykščiai sugadino, kad Fridrichas baimingai sušuko:

— Kas tau taip staiga atsitiko? — Be to, jis pasitraukė du žingsniu atgal ir dunkstelėjo su koja į Reinholdo kelionės ryšulį. Suskambėjo stygos, ir Reinholdas piktai sušuko:

— Tu negeras, gizeli, sumušei mano kankles.

Instrumentas buvo giliai į ryšulį įdėtas, Reinholdas atskleidė ir griebė, lyg norėdamas visas stygas sutraukyti. Bet skambėjimas tuoj pasidarė švelnus ir melodiškas.

— Eikime, — tarė jis kaip pirmiau švelniu balsu, — eikime, mielas broli, dabar į kaimą. Rankoje aš nešuosi gerų vaistų atsiginti piktoms dvasioms, kurios kelionėje gali mus sutikti ir ypač man pakenkti.

— O, mielas broli, — atsakė Fridrichas, — ką gali mums kelionėje padaryti piktosios dvasios? Bet tavo skambinimas yra visai malonus, tik eikime toliau.

Ant tamsios dangaus mėlynės buvo užkilę auksinės žvaigždės. Per kvepiančias pievas skrido dusliai ūždamas nakties vėjas. Garsiai čiurleno upeliai, aplink šlamėjo tolimesnių miškų tamsūs medžiai. Fridrichas ir Reinholdas skambindami ir dainuodami keliavo žemyn, švelniai ir aiškiai bangavo per orą jų ilgesio dainos malonūs garsai.

Kai į nakvynę atėjo, greit numetė Reinholdas kankles ir kelionės ryšulį, triukšmingai prispaudė prie savo krūtinės Fridrichą, ant kurio skruostų žibėjo karštos, Reinholdo sukeltos, ašaros.

Kaip abudu jauni gizeliai, Renholdas ir Fridrichas pono Martyno name buvo priimti.

Martynas, kai iš ryto pabudo, pasigedo naujai įgyto draugo, kuris šalia jo ant šiaudų buvo atsigulęs. Nematė nė kanklių ir kelionės ryšulio. Dėl to jis manė, kad dėl jam nežinomos priežasties Reinholdas jį paliko ir kitur iškeliavo. Bet vos Fridrichas išėjo iš kambario, jį pasitiko Reinholdas, su kelionės ryšuliu ant pečių, kanklėmis po pažaste, visai kitaip negu iš vakaro apsirengęs. Jis buvo nuo skrybėlės nuėmęs plunksną, pasidėjęs kardą ir vietoj gražaus aksomu apsiūto švarko buvo apsivilkęs prastą negražios spalvos miestiečio švarką.

— Dabar, — sušuko jis prieš nustebusį draugą gardžiai juokdamasis, — dabar, broli, laikysi mane tikrai tinkamu sau draugu. Bet klausyk, dėl meilės, tu sočiai išsimiegojai. Tik žiūrėk, kaip aukštai saulė iškilus. Laikas toliau keliauti.

Fridrichas buvo tylus ir užsimąstęs, jis vos atsakinėjo į Reinholdo klausimus, vos pastebėjo jo juokavimus. Reinholdas nerimdamas šokinėjo, šūkavo ir mosavo su skrybėle ore. Tačiau ir jis, juo arčiau miesto ėjo, juo darėsi tylesnis ir tylesnis.

Dėl baimės, dėl troškulio, dėl malonaus sielvarto aš negaliu toliau eiti. — Taip kalbėjo Fridrichas, kai jie jau beveik Nürnbergo vartus buvo pasiekę, ir visai pavargęs krito į žolę. Prie jo atsisėdo Reinholdas ir po valandėlės pradėjo:

— Mano mielasis broli, vakar aš turėjau tau labai keistas pasirodyti. Bet kai tu apie savo meilę pasipasakojai, kai tu visai be paguodos buvai, mane kankino įvairios blogos mintys, kurios mane suerzino, ir aš pagaliau būčiau įsiutęs, jei tavo graži daina ir mano kanklės nebūtų piktųjų dvasių išviję. Šiandie, kai pirmasis ryto saulės spindulys mane pribudino, vakarykščio kvailo išsišokimo visai atsikračius, buvo jau visas gyvenimo giedrumas į mano sielą sugrįžęs. Aš išbėgau į lauką, ir įvairios šviesios mintys apsiautė mane. Kaip aš tave radau, kaip visa mano siela prie tavęs palinko! — Prisiminiau vieną gražią istoriją, kuri prieš kiek laiko Italijoje, anksčiau negu aš

ten buvau, atsiliko, aš noriu ją tau papasakoti, nes ji aiškiai liudija, ką gali padaryti gera draugystė. Atsitiko, kad kilnus kunigaikštis, dailiojo meno garbintojas ir saugotojas, paskyrė didelę premiją už paveikslą, tokio puikumo, kad tikrai pasirodė sunku padaryti. Du jauni tapytojai, kurie, artimai susidraugavę, mėgo kartu dirbti, nutarė dalyvauti konkurse. Jie pasidalino savo sumanymais ir daug kalbėjo apie tai, kaip nugalėti darbo sunkumą. Vyresnysis, kuris daugiau nusimanė apie apskaičiavimą ir sugrupavimą, tuoj paveikslą įsivaizdavo ir suplanavo ir priėjo prie jaunesniojo, kuris beplanuodamas visai nusiminė ir buvo darbą pametęs; vyresnysis jį ant visados nudžiugino ir gerų patarimų suteikė. Kai jie pradėjo tapyti, jaunesnysis, būdamas spalvavimo meistras, žinojo kokius nurodinėjimus vyresniajam duoti, kuriuos šis visiškai klausydamas panaudojo, taip kad jaunesnysis nebūtų geriau paveikslo nupiešęs, vyresnysis — nudažęs. Kai paveikslai buvo pabaigti, meistrai vienas antrą apsikabino, kiekvienas buvo nudžiugęs — susižavėjęs kits kito darbu, kiekvienas antram pripažindami užtarnautą premiją. Bet įvyko taip, kad jaunesniajam buvo duota premija. Tada jis susigėdęs sušuko: «O kaip aš galėjau premiją laimėti, koks mano nuopelnas prieš mano draugo, kaip aš būčiau galėjęs be jo patarimų, be jo nuolatinės pagalbos ką nors puikaus padaryti?» Bet ir vyresnysis tarė: «Ar tu man nepagelbėjai su reikalingiausiais patarimais? Mano paveikslas gal būt yra ir ne blogas, bet premiją tau suteikė, ko tu esi vertas. Tokį tikslą pasiekti, teisingai ir atvirai, tai gali tik draugas, laurai, kuriuos nugalėtojas įgyja, daro garbės ir nugalėtam; dabar aš tave dar labiau myliu, nes tu taip drąsiai konkuruodamas savo laimėjimu man suteikei garbės ir šlovės.» Ar netiesa, Fridrichai, tapytojas kalbėjo teisingai? Taikingai, be jokių klastingų apgaudinėjimų už tokią premiją grumtis gali tik nedaugelis tikrų draugų, kurie iš tikros širdies susidraugavę. Ar kilniose sielose galėjo nors trupučiukas pavydo arba vylingos neapykantos rastis?

— Niekuomet, — atsakė Fridrichas, — tikrai niekuomet. Dabar mes esame tikrai ištikimais broliais tapę, gal netrukus pabaigsime Nürnbergo darbą, bet teapsaugo mane dangus nors nuo mažiausio pavydo, jei tavasis, mielas broli Reinholde, būtų geriau padarytas.

— Cha, cha, cha, — garsiai juokėsi Reinholdas, — tavo darbelis, kuri tu pabaigsi, man tikrai labiau už kitų įžymių kubilių patiks. Kad tu tik žinotum, kas liečia dydžio apskaičiavimą, proporciją, apibrėžimas gražių skritulių, tatai rasi pas mane. Taip pat ir medžio pasirinkimu gali manim pasitikėti. Kamienas žiemą pakirsto ąžuolo, be jokio trandžių suraižymo, be jokio balto arba raudono brūkšnio, tokį mes išrinksime, tu gali mano akim tikėti. Aš visada prie tavęs būsiu su patarimu ir darbu. Dėl to ir mano darbelis turi nemažiau pavykti.

— Bet dangaus sosto Valdytojau, — nutraukė Fridrichas,

draugo kalbą, — kam mes plepame apie tai, kas turi geriausią darbelį padaryti? Ar dėl to mes ginčysimės? Geriausias darbelis — kad Rozą laimėti! Man galva svaigsta. . .

— O, broli, — dar vis juokdamasis sušuko Reinholdas, apie Rozą aš visai nepagalvojau. Tu sapnuoji. Tik eikime, kad pagaliau pasiektume miestą.

Fridrichas atsistojo ir visai pakrikusiomis mintimis keliavo toliau. Kai jie viešbutyje apsistojo ir nusidulkino, tarė Reinholdas Fridrichui:

— Iš tikrųjų dar aš nežinau pas kokį meistrą turiu eit dirbt. Aš čia neturiu pažinčių, tikiuosi, kad tu mane paimsi drauge prie meistro Martyno, mielas broli! Gal būt pasiseks man prie jo pasilikti.

— Tu nuimi — atsakė Fridrichas, — man nuo širdies sunkią naštą, nes jei tu prie manęs pasilieki, man bus lengviau baimę ir troškimą nugalėti

Taip du jauni gizeliai skubinosi į garsaus kubiliaus meistro Martyno namą.

Buvo sekmadienis. Ponas Martynas kėlė puotą. Pats vidudienis. Kai Reinholdas ir Fridrichas į Martyno namą įėjo, linksmos stalo draugijos stiklų skambėjimas ir nuolatinis triukšmas skambėjo.

— Ach, — visiškai nusiminęs tarė Fridrichas, — mes esame labai nepatogiu laiku atėję.

— Aš manau, — atsakė Reinholdas, — kad kaip tik geru laiku, nes prie iškilmingų pietų ponas Martynas yra gerai nusiteikęs mūsų prašymą išpildyti.

Tuojau įėjo į priebutį ponas Martynas, kuriam jie pasisakė pas jį atėję, gražiai apsirengęs, su nemažu nosies ir skruostų įkaitimu. Kai tik Fridrichą jis išvydo, garsiai sušuko:

— Ką aš matau, Fridrichai! gerasis jaunuoli, ar tu esi vėl sugrįžęs? Ar ir tu prie labai vertingo kubiliaus amato esi sugrįžęs? Nors kai apie tave kalbama, ponas Holzschueris suraukia veidą ir mano, kad tavyje nustojęs didelio menininko, ir nors tu būtum galėjęs tokius puikius paveikslus ir turėklus nulieti, koki galima matyti Sebalde ir Fuggerio name Augsburge, bet tai yra tik kvailystės, tu gerai padarei prie teisybės sugrįžęs. Būk tūkstantį kartų pasveikintas.

Be to, Martynas apsikabino jį ir prisispaudė prie savęs, kaip jis buvo papratęs daryti, su nuoširdžiausiu draugiškumu. Fridrichas buvo labai patenkintas draugišku Martyno priėmimu. visi troškimai nuo jo buvo nuslinkę, ir jis laisvai ir nebijodamas pasakė meistrui, kad čia ne jo vieno prašymas yra, jis rekomendavo priimti ir Reinholdą.

— Dabar, — tarė meistras Martynas, — dabar tikrai, patogesniu laiku niekuomet nebūtumėt atėję kaip tik dabar, kai darbas padidėjo ir aš esu liguistas. Bukite abudu nuoširdžiai pasveikinti. Pasidėkite savo kelionės ryšulius ir eikite į vidų,

pietūs yra beveik pasibaigę, bet jūs galite dar prie stalo sėsti, ir Roza turi jumis pasirūpinti.

Ponas Martynas su abiem gizeliais įėjo į vidų. Čia sėdėjo su įkaitusiais veidais garbingi meistrai, pirmoj vietoj garbės vertas amatninkas Jokūbas Paumgartneris. Paskutinis valgis buvo kaip tik atneštas, ir puikusis vynas tekėjo į stiklines. Buvo taip, kad kiekvienas meistras garsiai visai apie ką kita kalbėjo ir manė, kad jį visi supranta, ir kad vienas arba kitas garsiai juokėsi, jis nežinojo dėl ko. Bet kai ponas Martynas, abudu jaunikaičius už rankų laikydamas, garsiai pranešė, kad jis labai džiaugiasi du įžymius savo amato gizelius pas save atėjusius radęs, viskas nutilo, ir kiekvienas žiūrėjo į gražius žmones su didžiausiu pasitenkinimu.

Reinholdas kiek išdidžiai apsižvalgė aplink, bet Fridrichas nuleido akis žemyn ir rankose sukinėjo skrybėlę. Ponas Martynas parodė jaunikaičiams prie prastesnio stalo galo vietą, bet tai buvo bene puikiausia, kokia tik gali būti, nes tuoj pasirodė Roza, atsisėdo tarp jų ir rūpestingai patarnavo su brangiais valgiais ir puikiais gėrimais.

Malonioji Roza, gražiu meilingumu, pilnu žavingumu spindėdama, tarp dviejų skaisčių jaunikaičių, tarp senų barzdotų meistrų — tai buvo malonu pažiūrėti. Priminė ryto aušrą, kuri viena ant tamsaus dangaus sušvinta. Buvo lyg tikrai graži pavasario gėlė, tarsi iš skurdžios bespalvės žolės savo galvą iškelia.

Fridrichas iš didelio džiaugsmo ir pasitenkinimo vos galėjo kvėpuoti, tik vogčiomis žvelgė kartais į tą, kuri jo visą sielą užkariavo: jis pastirusiomis akimis žiūrėjo į lėkštę — kaip galėtų jis nors kąsnelį nuryti?

Priešingai, Reinholdas nenukreipė akių, iš kurių žėruojanti žaibai spindėjo, nuo malonios mergelės. Jis pradėjo apie savo kelionę pasakoti taip gražiai, kaip niekuomet Roza dar nebuvo girdėjusi. Jai rodėsi, lyg viską, apie ką Reinholdas tik kalbėjo, įvairiausiais tikrais vaizdais matytų. Ji klausė su akim ir ausim, ji nežinojo, kas jai atsitiko, kai pačiame kalbos karštyje jos ranką pagriebė ir prie savo krūtinės prispaudė.

(B. d.)

Vertė *J. Senkus.*

Dr. Kl. Ruginis

Ateitininko pasiruošimas gyvenimui

(Tęsinys).

III.

Koks tad turi būti žmogus, kad jis galėtų visus gyvenimo reikalavimus įvykdyti, visas jo statomas kliūtis nugalėti? Aukščiau suminėti gyvenimo reikalavimai yra tik patys bendriausieji. Juos vykdant reikia atlikti tūkstančius, o gal ir dešimtis tūkstančių atskirų uždavinių. Kiekvienam tokiam uždaviniui tinkamai atlikti reikia ypatingo sugebėjimo. Kadangi visų šitų uždavinių negalima yra išskaičiuoti ir net negalima yra iš anksto numatyti, tai, kalbant apie žmogaus pasiruošimą gyvenimui, taip pat negalima yra nurodyti visus tuos savumus, visas tas dorybes, kuriomis jis turi pasižymėti, kad būtų jau visiškai pasiruošęs gyvenimui. Bet tai ir nėra būtiniai reikalinga. Užtenka žmogui pasižymėti tam tikrais bendrais savumais. Tie bendrieji savumai jau ir padeda jam kiekviename atskirame atsitikime tinkamai pasielgti. Iš kelių bendrųjų dorybių patsai gyvenimas jau išvydo visą eilę žmogui reikalingų atskirų dorybių.

Šitie bendrieji savumai, bendrosios dorybės, kuriomis kiekvienas žmogus, išeidamas į gyvenimą, turi pasižymėti, yra išreiškiamos vienu žodžiu *asmenybė*. Sakoma, kad žmogus galėtų tinkamai atlikti visus savo gyvenimo uždavinius ir taip pilnai pasiekti galutinąjį savo tikslą, jis turi būti didelė asmenybe.

Tačiau vienas nurodymas, kad žmogus turi tapti asmenybe, dar nieko nepasako. Reikia išaiškinti sau asmenybės sąvoką, reikia pažinti, kurios žymės, kurie žmogaus savumai ją sudaro. Kiekvienas žmogus yra asmuo, bet ne kiekvienas yra asmenybė. Asmeniu žmogų daro pagrindiniai jo prigimties savumai: protas ir laisva valia. Vadinasi, turėdamas protą ir laisvą valią žmogus jau yra asmuo. Be proto ir laisvos valios kiekviename žmoguje yra dar daugybė kitų savumų, kurie gali būti geri, bet gali būti ir blogi, gali būti didesniame ar mažesniame laipsnyje išplėtoti. Asmenybę gi sudaro tik aukščiausiame laipsnyje išplėtoti gerieji, pozityvieji žmogaus savumai, kurie žmogų daro žmogum. Tų savumų, be abejo, gali būti labai daug. Tačiau visi jie kyla iš kelių pagrindinių savumų, kuriuos ir galime pavadinti asmenybės elementais. Tie elementai yra šie: 1. aukšta kūno kultūra; 2. aukšta intelektinė kultūra arba inteligencija; 3. aukšta estetinė kultūra; 4. aukšta moralinė kultūra; 5. aukštas religingumas; 6. kilnus tautiškumas; 7. kūrybinis aktyvumas; 8. visuomeniškumas; 9. praktiškumas; 10. savarankiškumas.

Žmogus nėra vien dvasia. Žymią jo prigimties dalį sudaro kūnas. Žmogus, kaip sakoma, turi psichofizinę prigimtį. Be

to, žmogui tenka gyventi fiziniame pasaulyje. Taigi visame jo gyvenime kūnui tenka vaidinti labai svarbią rolę. Kūnas juk yra dvasios įrankis. Visų savo tikslų žmogus gali siekti tik kūno padedamas. Mąstyti, jausti, norėti ir siekti jam su kitais yra reikalingas kūnas. Tik kūnu jis gali susisiekti su kitais žmonėmis. Kūno dalyvavimas yra būtinas kiekvienos rūšies kūryboje. Tad, kad kūnas galėtų šią taip svarbią rolę tinkamai atlikti, jis turi pasižymėti aukšta kultūra. Kūno kultūrą sudaro: kūno sveikumas, stiprumas, gražumas ir visiškas pasidavimas dvasiai, paslankumas vykdyti visus jos reikalavimus. Kad kūnas turi būti sveikas ir stiprus, niekas neabejoja. Tik sveikame kūne gali tinkamai išsiplėtoti visos psichinės galios; tik sveikas žmogus gali daug sukurti, tik sveikas žmogus gali būti ir sau ir kitiems naudingas. Kadangi gyvenimas nėra galimas be fizinio darbo, ir dėlto visi žmonės privalo jį dirbti, kadangi fizinį darbą tinkamai gali dirbti tik stiprūs žmonės, tai ir kūno stiprumas taip pat kiekvienam žmogui būtinai yra reikalingas. Ginčijamas yra kūno gražumo klausimas. Yra nuomonių, kad kūno gražumas esąs nesvarbus, kad juo visai nereikia rūpintis. Su šita nuomone ne visai tegalima yra sutikti. Tiesa, kūno gražumas nėra taip svarbus, kaip jo sveikumas ar stiprumas, tačiau ir jis, kaip ir apskritai grožis, vis tik yra didelė vertybė. Ypač daug reikšmės išorinis žmogaus gražumas turi socialiniame gyvenime. Čia jis dažnai yra būtina žmonių susidraugavimo ir susibroliavimo sąlyga ir vienas stipriausiųjų ryšių. Tad, siekiant kūno kultūros, reikia siekti ir kūno gražumo. Tik tą gražumą reikia tinkamai suprasti. Mes turim rūpintis tąja savo kūno gražumo dalimi, kuri nuo mūsų priklauso. Veido gražumas nuo mūsų nepriklauso arba bent labai nedaug tepriklauso. Bet vieno veido gražumas dar nesudaro gražaus kūno. Kūno gražumas yra visos figūros gražumas, visa gi figūra graži tada, kada kūnas yra tiesus, standus (nesudribęs), kada jo judėsiai yra miklūs, estetingi ir kada jis yra nepaprastai švarus, nepaprastai išpraustas. Šitie kūno savumai jau priklauso nuo mūsų ir mes būtinai privalome stengtis juos įsigyti. Pagaliau vien kūno bruožų taisyklingumas ir jų proporcingumas nedaro dar žmogų tikrai gražiu. Tik tas kūnas yra tikrai gražus, kuriame aukšta inteligencija, idealizmas, energija, vienu žodžiu *graži siela*. Tačiau labiausiai kūnas turi pasižymėti paslankumu, paklusnumu dvasiai. Kas iš tokio kūno, kuris sveikas, stiprus ir nepaprastai gražiai suaugęs, bet kuris yra tingus, kuris ne tik nevykdo dvasios reikalavimų, bet dar pačią dvasią pavergia? Toks kūnas tikrai veda žmogų pražūtin.

Kad kūnas žmogaus nepavergtų, daugiau negu juo reikia rūpintis žmogui savo dvasia, reikia dėti visas pastangas savo sielos galias išugdyti, išplėtoti iki aukščiausio laipsnio. Žmogaus dvasios gyvenimo centru stovi jo intelektinės galios. Svarbiausios jų yra šios: juslys, vaizduotė, atmintis ir protas. As-

menybė turi turėti labai jautrias juslis (akis, ausis ir t. t.) gyvą, turtingą ir originalę vaizduotę ir tikslią, ilgą, greitą ir talpią atmintį. Bet už vis labiausiai jis turi turėti *gyvą ir gilų protą*. Juk protas yra toji žmogaus galia, kuri jį daro žmogum. Juslis, vaizduotę ir atmintį turi ir gyvuliai, protą gi turi tik vienas žmogus. Ne visų žmonių protas yra vienodas. Vieni turi stipresnį protą, kiti silpnesnį. Aukštai išlavintas protas, kuris sugeba greitai ir teisingai apie viską spręsti, kuris mėgsta ir sugeba abstrakčiai mąstyti ir taip pasiekti aukščiausio pažinimo, yra vadinamas inteligencija. Inteligencija turi būti suprantanti, kritiška ir kurianti. Tai reiškia, kad neužtenka žmogui turėti vien taip išlavintą protą, kad jis gerai suprastų svetimas, kad ir giliausias ir abstrakčiausias mintis, bet reikia dar, kad jis visas tas mintis sugebėtų kritiškai įvertinti ir naujas kurti. Kuo statyboje yra architektas—inžinierius, tuo žmogaus gyvenime inteligencija. Ji yra gyvenimo plano sudarytojas, ji yra ir prižiūrėtojas, kad tas planas tinkamai būtų įvykdytas. Tik aukštos inteligencijos dėka galima yra susidaryti tvirtą, pilną pasaulėžiūrą, tik ji žmogui nurodo, kaip kiekviename gyvenimo žingsnyje jam reikia tinkamai pasielgti.

Be aukštos inteligencijos asmenybė turi pasižymėti dar ir aukšta estetine kultūra. Šios kultūros esmė yra grožio meilė, sugebėjimas gamtoje ir mene rasti grožį, juo gėrėtis ir padaryti juo save tobulesnį; sugebėjimas grožį kurti ir savo gyvenimą tvarkyti grožio dėsniais. Įsivaizduokim, kad vienu momentu visas grožis iš gyvenimo išnyko, ir gerai suprasim jo reikšmę. Jeigu taip atsitiktų, tikrai mes nebenorėtume toliau gyventi. Grožis yra tas stebukladaris burtininkas, kuris ir didžiausias šio gyvenimo kartybes paverčia didžiausiomis saldybėmis. Grožis yra tasai aliejus, kuriuo yra tepamas gyvenimo mechanizmas, kad kiekvienam jo ratukui — žmogui būtų lengva ir smagu suktis — dirbti. Tad kiekvienam žmogui reikia būti estetu, reikia būti dailininku — menininku.

Tačiau aukšta inteligencija ir aukštas estetingumas nieko dar nereiškia be aukštos moralinės kultūros. Moralinę kultūrą žmoguje sudaro jo valios ir širdies kultūra. Jeigu inteligenciją galima sulyginti su inžinieriu — architektu, o estetingumą su dekoratoriu, tai valia bus darbininkai; jeigu inteligenciją pavadinsim vyriausiuoju karo vadu, tai valia bus kariuomenė. Aišku, kad gražų namą pastatyti ir karą laimėti galima tik tada, kada darbininkai aklai klausys architekto ir dekoratoriaus, o kariuomenė — vyriausiojo savo vado. Ir žmogus tik tada bus moralus ir estetingas, kada jo valia aklai vykdys proto ir estetinės nuovokos nurodymus. O kad ji vykdytų, reikia, kad ji *būtų nusiteikusi visame gyvenime vadovautis protingais motyvais ir kad būtų užtektinai stipri.* Klausant proto ir estetinės nuovokos reikia daryti tai, kas gera ir gražu ir nedaryti to, kas pikta ir negražu. Taigi žmogui reikalinga dvejopa valios energija:

veikti ir susilaikyti. Be valios kultūros moraliniai kultūrai dar būtinai yra reikalinga ir širdies arba jausmų kultūra. Žmogus ypatingai noriai daro tai, ką jis myli, kas jam teikia malonumo. Tad, kad žmogus būtų tikrai moralus, jis turi būti kupinas meilės ir entuziazmo visam tam, kas tiesa, gera ir gražu.

Savo inteligencija žmogus jau peržengia šio gyvenimo ribas ir prieina kito — antgamtinio — gyvenimo pažinimo. Jis pažįsta, kad šis gyvenimas yra laikinas, o anas — amžinas ir kad šis laikinas gyvenimas yra duotas žmogui pasiruošti amžinajam gyvenimui. Tačiau *pilnai* pažinti amžinąjį gyvenimą ir visą tai, ko reikia tam gyvenimui pasiekti, savo naturaliu protu žmogus negali. Čia jam ateina į pagalbą apreikštasai mokslas — religija. Religija, apšviesdama protą ir uždėdama tam tikrų pareigų, yra jau ne vien tik teorija, bet ir praktika. Kadangi tik religija veda žmogų į laimingą amžinybę, tai ji turi užimti žmogaus gyvenime centrinę vietą. Tačiau, kaip tai dažnai žmonės savo religijos reikalus nustumia į paskutinę vietą arba ir visai ją iš savo gyvenimo išbraukia. Kad to neatsitiktų, reikia pasiekti aukštos religinės kultūros. Tokios kultūros bus pasiekta tada, kada bus pasiekta aukščiausio religijos tiesų pažinimo ir kada tarp to pažinimo ir religinės praktikos bus didžiausia harmonija. Į religijos tiesas reikia žmogui tikėti. Kad tas tikėjimas būtų tvirtas, reikia stengtis tas tiesas pažinti ir savo protu. Tik, žinoma, negalima yra norėti visas religijos tiesas taip aiškiai pažinti protu, kaip mes pažįstame kitų mokslų tiesas. Religijos tiesos išeina iš Dievo ir liečia patį Dievą. Dievo gi niekad negalima pažinti pilnai, nes Jis yra begalinis. Jeigu mes Jį pažintume pilnai, tai Jis jau nebebūtų begalinis, o tuo pat sykiu nustotų buvęs mums ir Dievu. Koks nors šio pasaulio daiktas tol yra mums įdomus, tol mus riša prie savęs, ir tol mums teikia džiaugsmo, o gal ir laimės, kol mes jo pilnai nepažįstame. Kiaurai pažintas daiktas mūsų nebedomina. Taip pat būtų ir su Dievu, jeigu žmogus Jį pilnai pažintų. Dievas nebebūtų tada žmogui amžinasis laimės šaltinis. Tačiau ten, kur kurios nors religijos tiesos negalima yra pilnai pažinti, ten *galima yra ir privalu išsiaiškinti, kad toji tiesa nėra priešinga protui, kad taip gali būti.*

Gyvenant žmogui materialiniame pasaulyje jo dvasiai pasireikšti reikalingos yra materialinės priemonės. Kitų žmonių mintis, jausmus ir troškimus mes patiriame ne tiesioginiai, bet tarpininkaujant kokiems nors materialiniams ženklams: žodžiams, gestams, varsoms ir t. t. Visos tos materialinės priemonės, kuriomis yra išreiškiamas koks nors dvasinis turinys, yra vadinama forma. Kiekvienas žmogus geriausiai savo vidaus gyvenimą gali išreikšti ta forma, kuri jam yra naturaliausia; lygiai ir kitų žmonių dvasios turinį galim geriausiai suprasti, jį pasisavinti ir tuo būdu savo vidaus turinį praturtinti, kada jis yra išreikštas mums naturaliausia, mums artimiausia

forma. Tokia naturaliausia dvasiai pasireikšti forma ir yra tautybė. Nėra abejonės, kad dvasia pasireiškia sau tinkamiausia pasireikšti forma; iš kitos pusės pasireiškimo forma vėl veikia pačią dvasią. Ir taip susidaro neatskiriamas dvasios ir formos susijungimas. Tautybė, tokiu būdu, kaip naturaliausioji dvasios pasireiškimo forma, yra kiekvienam žmogui būtinas ir neatskiriamas dalykas. Ji yra ir didžiausias kultūros veiksnys: tik dėka tautybėms visa žmonijos kultūra tokia įvairi, tokia turtinga. Tad kiekvieno žmogaus pareiga yra branginti ir mylėti savo tautybę ir stengtis kelti ją į vis aukštesnį ir aukštesnį tobulumo laipsnį. Kadangi visos tautybės žmonijos pažangai yra lygiai reikalingos, tai savo tautybės meilė neprivalo pereiti į kitų tautybių neapykantą.

Įsivaizduokim sau dabar labai gražų, išmintingą, labai estetingą, dorovingą, religingą ir labai savo tautybę mylintį žmogų. Jis nebus dar asmenybė, jeigu jis nieko gera, nieko nauja nekurs, jeigu jis su savo aukštomis idėjomis, su savo patraukiančiu pavyzdžiu neis į žmones, neapaštalaus jų tarpe, jeigu jis netiks praktiškam gyvenimui, jeigu jis nebus visur ir visados savarankiškas.

Žmogus tik tada bus asmenybė, tik tada bus panašus į Dievą, kada jis nuolat kurs. Tai yra galima, tik nereikia kūrybą siaurai suprasti. Kurti — tai nereiškia vien eiles rašyti ar paveikslus teplioti. Ir kurpių dailus pasiuvimas taip pat yra kūrimas. Kūrybos laukas taip yra platus, kad kiekvienas žmogus gali jame susirasti sritį, kurioje jis būtų tikras kūrėjas.

Eiti į žmones kiekvienam reikia jau vien dėl savo naudos. *Kiekvienas atskiras žmogus gali tobulėti tik susidurdamas su kitais žmonėmis.* Bet eiti į žmones reikia ir dėl kitų naudos. Tai mums sako protas, tai mums liepia Dievas. Darydami gera kitiems, mes vėl tuo pat sykiu darome gera ir patys sau: kai mus apsupantiems žmonėms bus gera, tai ir mums jų tarpe bus labai gera; o kai kitiems žmonėms bus bloga, mes su savo geru vis tiek nesijausime jų tarpe laimingi.

Kad žmogus galėtų siekti aukštų idealų, jam pirmiau reikia gyventi, reikia, save išlaikyti. Sau išlaikyti žmogui, kaip sakoma, reikia pasižymėti gyvenimo praktiškumu. Tam reikalui žmogui pirmiausia reikia turėti profesiją. Savo profesijoje kiekvienam žmogui reikia būti aukščiausio laipsnio specialistu, virtuozu. Dėl to renkantis profesiją pirmiausia reikia klausti ne, kiek aš uždirbsiu, bet, ar sugebėsiu aš tobulai šitą darbą dirbti. Kiekvieno atskiro žmogaus, o kartu ir visos tautos gerovė priklauso ne nuo to, kiek jis algos gauna, bet nuo to, kaip daug ir kaip toulai jis dirba. Kitas gyvenimo praktiškumo pažymys yra taupumas. Niekas neturi būti šykštus, bet kiekvienas privalo būti taupus. Taupyk laiką, taupyk maistą, taupyk drabužį, taupyk pinigus! — šaukia kiekvienam mūsų gyvenimas. Gyvenimo praktiškumas yra sugebėjimas iš kiekvieno mažmožio

turėti sau naudos, žinoma, nieko nenuskriaudžiant. Pagaliau gyvenimo praktiškumas reikalauja sugebėti ne vien tik vienos kurios nors profesijos darbas dirbti, nes gyvenime dažnai pasitaiko, kad žmogus iš savo profesijos būna išstumiamas ir nuvaromas į visai sau svetimą sritį. Ypač praktiškas yra tas, kuris sugeba net ir nemėgiamą darbą taip pat tinkamai ir tobulai atlikti, kaip ir mėgiamąjį.

Paskutinis pagrindinis asmenybės pažymys yra savarankiškumas. Asmenybė turi savarankiškai save išlaikyti, savarankiškai mąstyti — protauti ir tiesą pažinti, savarankiškai tikrojo grožio ieškoti, jį surasti, juo gerėtis ir save tobulinti, savarankiškai eiti dorovės keliu ir kitus juo vesti, savarankiškai gyventi tobulu religiniu gyvenimu, savo iniciatyva ir savo pajėgomis kurti, savarankiškai apaštalauti. Savarankiškam būti — reiškia nepriklausyti nuo viso to, kas laikina: nuo žmonių ir daiktų, o pasiturėti vien tuo, kas amžina; savarankiškam būti — reiškia *nė vienu nesiremti ir visiems būti tvirčiausiu ramsčiu.*

Toks tai turi būti žmogus, kad jis būtų pasiruošęs gyvenimui.

IV

Nustačius, koks turi būti gyvenimui pasiruošęs žmogus, reikia pagaliau išsiaiškinti, kaip reikia gyvenimui ruoštis, kas reikia daryti ir ko nedaryti, kad galima būtų išaugti į asmenybę. Kiekvienas įspūdis, kurį mes gauname iš išorinio pasaulio savo juslių pagalba, kiekviena mintis, kuri patenka į mus ar tai iš kitų žmonių lūpų, ar tai iš knygų, kiekvienas atvaizdas, kuris tik perskrenda per mūsų vaizduotę, kiekvienas jausmas, kuris tik suvirpina mūsų širdį, kiekvienas noras, kuris tik mumyse kyla ir kiekvienas, kad ir menkiausias veiksmas, kuris tik yra mūsų atliekamas — visa tai ugdo mus ir tokiu būdu ruošia mus gyvenimui: gerai arba blogai. Iš to visiems aiškėja, kad klausimas, kas reikia praktiškai veikti, norint tinkamai pasiruošti gyvenimui, yra begalo platus ir vienoje paskaitoje negalima yra jo smulkiai išnagrinėti. Tuo klausimu galima būtų parašyti storiausias knygas ir tokių knygų jau ne vienos yra parašytos. Dėl to čia mes susipažinsime tik su pačiais bendraisiais auklėjimosi, lavinimosi — vienu žodžiu savęs ugdymo — principais, nusistatysime tiktai šio darbo gaires.

Kūno kultūra priklauso nuo maisto, judėjimo, švarumo ir dvasios gyvenimo intensyvumo. Maistą sudaro valgis, gėrimas ir oras. Reikia stengtis kuo mažiausiai valgyti mėsos. Pieniškas-augališkas valgis yra žmogui daug sveikesnis negu mėsiškas. Visai nevartodamas mėsos arba bent labai nedaug jos tevartodamas, žmogus turi sveikesnius, stipresnius nervus ir ne taip greit sensta. Valgyti reikia ne po daug. Geriau nuo stalo atsikelti kiek alkanam, negu tik pajutus, kad jau daugiau nebetelpa.

Geriausias gerimas yra tas, kuris yra naturaliausias, kurio

nereikia gamintis, kuris yra randamas pačioje gamtoje. Tai yra grynas vanduo. Tad visi kiti gėrimai, kuriuose yra ar tai alkoholio ar kitų kurių narkotikų, jau yra žmogui kenksmingi. Be valgio ir gėrimo žmogui dar yra reikalingas oras. Oras yra žmogui net labiau reikalingas negu valgis, nes 1⁰ be valgio galima yra daug ilgiau išgyventi negu be oro, 2⁰ žmogus, kuris turi prastą maistą, bet nuolat gyvena gryname ore, yra daug sveikesnis už tą žmogų, kuris ir labai gerai maitinasi, bet gyvena negryname ore. Tad stenkimės kuoilgiausiai būti lauke, o būdami kambariuose, kuodažniausiai juos vėdinkim. Šitie dalykai visiems yra gerai žinomi iš higienos, tik kažkodėl labai nebojami. Tad prisiminti juos niekad nėra perdaug.

Kaip valgis, gėrimas ir oras, taip lygiai kūnui reikalingi yra ir judėsiai. Jie kaip tik ir padaro kūną stiprų, gražų ir paslankų. Tinkamiausi yra naturalieji judėsiai: fizinis darbas, žaidimai ir sportas. Šie judėsiai itin labai tinka padaryti kūną paklusnų dvasiai. Dirbant fizinį darbą, žaidžiant ar sportuojant, nedaromi judėsiai vien dėl pačių judėsių, vien kūno reikalui, bet jais stengiamasi dar pasiekti ir koks nors dvasiai naudingas tikslas. Žmogus tokiu būdu daro judėsius, siekdamas kokio nors dvasios gėrio ir taip įpranta kultūrinti sielą. Iš sporto šakų ypač rekomenduotinos tolimesnės kelionės pėsčiomis. Jos padeda gerai pažinti keliaujamas vietas, jos lavina savarankiškumą, ištvermingumą ir p. Tokiose šalyse, kaip Suomija, Švedija ir Norvegija, kur kūno kultūra stovi labai aukštai, kelionės pėsčiomis yra mėgiamiausias jaunimo sportas.

Tačiau fizinis darbas ir sportas dar turi būti papildomi dirbtiniais judėsiais — arba gimnastika. Mat, aukštos kūno kultūros bus tik tada pasiekta, *kada visos kūno galios bus išlavintos harmoningai.* Dirbant fizinį darbą ar sportuojant, nevisos kūno galios būna lygiai įtraukiamos į darbą ir dėl to vienos jų perdaug išsilavina, o kitos visai atsilieka. Tada jau žmogaus kūne nebėr harmonijos, o kartu nebėr ir grožio. Kad to neatsitiktų, ir reikalinga yra gimnastika, kuri jau visas kūno galias, visus raumenis įtraukia į darbą ir išlavina tiek, kiek yra reikalinga, kad būtų graži harmonija. Senovės graikai buvo labai sveiki, stiprūs ir kartu labai gražūs žmonės. Tokios aukštos kūno kultūros jie pasiekė kaip tik labai sudėtinga gimnastika.

Kad fizinio lavinimosi pratimai duotų tikrai gerų rezultatų, reikia, kad juose aktyviai dalyvautų ir žmogaus siela. Pirmiausia reikia gerai pažinti visus savo kūno trūkumus ir visą tai, kas darytina, kad tie trūkumai pranyktų. Toliau reikia sukurti savo sieloje savo kūno idealą ir, darant kiekvieną fizinio lavinimosi pratimą, norėti tą idealą pasiekti. *Tada siela ima veikti kūną, formuodama jį pagal tą idealą.* Tik sielai ėmus veikti kūną, šis pradeda taisytis. Šios tiesos moko mus tų pačių senovės graikų fizinio auklėjimo praktika. Jų palestrose ir gimnazijose, kur jaunimas atlikdavo fizinio lavinimosi pratimus,

būdavo daugybė gražiausių stovylų. Gimnastikuodamasis jaunuolis žiūrėdavo į tas statulas ir sieloje trokšdavo išaugti į tokį, kaip ta ar kita statula, žiūrint, kuri jam labiau patikdavo. Bet kad siela galėtų susikurti galimai tobulesnį idealą, kad ji galimai stipriau veiktų kūną, reikia kad ji pati būtų jau gerai išlavinta. Žmogui tad tinkamas fizinis lavinimasis nėra galimas be lygiai tinkamo dvasinio lavinimosi.

Paulius Šležas

Vytauto Didžiojo palikimas ir mūsų keliai

Teisingai tvirtinama, kad tautos daugiau gyvos savo mirusiais, negu gyvaisiais, t. y. kad gyviesiems žmonėms tenka daug daugiau naudotis kartų kartomis sukrautais turtais, patyrimais, skinti nunokintus vaisius, negu patiems gyvenant ką padaryti, o ką ir padarome, tai ir to didesnė dalis tenka būsiančioms kartoms Ir taip be galo. Žodžiu dabartis yra maitinama praeities ir drauge kuriama ateitis. Todėl visiškai teisingi mūsų tautos giesmės žodžiai: «Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia. . .» Ir mes nė kiek neabejojam, kad mūsų Lietuva, jei ji norės būti g y v a ir g a l i n g a, negalės nesemti iš praeities jėgų. Ir mūsų pirmieji tautos vadai, pradėję žadinti tautą iš miego, pirmiausia kreipė ją į gražią ir garbingą jos praeitį. Tauta čia rado daug pavyzdžių, stiprybės išeiti į platų atgimimo ir laisvės vieškelį. Jei mūsų sentėviai buvo laisvi ir galingi, tai ir mes tokiais galim būti.

Štai kur glūdi praeities reikšmė tautos gyvenimui!

Tuo tarpu mes kalbėsime tik apie Vytauto palikimą, stengdamiesi iš jo sura ti kelius į mūsų ateitį. Kalbėdami apie Vytautą, kalbėsime ir apie mūsų tautos garbę, žydėjimą ir galybę, kuo tikrai galėsime pasidžiaugti, pasididžiuoti ir iš ko galėsime pasimokyti.

«Lietuva — Tu didvyrių žeme!» — išdidžiai ir kartu teisingai skamba mūsų tautos himno žodžiai, nes tik tokia ji būdama galėjo valdyti už save dešimt kartų didesnius plotus ir daug kartų gausingesnes tautas. Nuo Baltijos gintarinių krantų iki Juodųjų jūrių! Kas per plotai! Kas per horizontai! Tai tik mūsų genijui tokius plotus savo sparnais sujungti! Iš vakarų ir rytų kažką nauja, l i e t u v i š k a sukurti. Štai mūsų genijaus pašaukimas ir kelias!

O dabar ir paseksime Vytauto gyvenimo kelią.

Vytautas, karžygio Kęstučio ir garbingos Birutės sūnus, buvo auginamas kilnioje lietuviškoje dvasioje. Augo didelių Lietuvos kovų ir pasiryžimų metu. Tos aplinkybės įkvėpė tėvynės meilės ir pasišventimo jausmą. Jis tai anksti įrodė dar-

bais: ar tai su tėvu ir dėde Algirdu, ar tai pats vienas dalyvaudamas tėvynės kovose. Ir štai susikryžiavus Lietuvos likimui, tam mūsų daug Lietuvai žadančiam vyrui tenka atsidurti į kalėjimą ir ten laukti nepermaldaujamo savo tėvo likimo — mirties. Bet — tautos gar ui ir didybei narsi li tuvė išgelbėjo Vytautą iš baisiosios mirties rankų. Jis lieka laisvas, nors ir tuščiomis rankomis. Bet didis jo protas jam padiktuoja, kur gelbėtis, pasiieškoti kovai priemonių. Tuo tikslu jis du kartu keliauja pas Lietuvos priešus kryžuočius ieškoti pagalbos kovai dėl savo teisių su Jogaila ir Lenkija, t. y kovoti dėl savo teisių į tėviškę, kovoti su įsigalinčia po unijos Lenkų įtaka Lietuvoj. Ir visos tos sunkios ir rizikingos kovos buvo mūsų didvyriui laimi gos: jis atgavo ne tik savo tėvynę Trakus, bet ir visą Lietuvą ir Rusijos žemių plotus. Ta sunki kova truko visą dešimtmetį (1382—1392), kurios metu Vytautas parodė didelius savo politiko ir kariautojo gabumus.

Vytautas, sugrįžęs į Lietuvą, nė nemanė ilsėtis ant laurų, priešingai, tuojau stvėrėsi darbo, o jo labai daug buvo Vidaus kovų metu tvarka krašte pašlijo, žmonės suvargo ir trokšte troško ramybės ir gerovės. Reikėjo juos patenkinti. O čia dar kitas iškilo pavojus: Lietuvos susiskaldymas. Neramumų metu periferinės Lietuvos kunigaikštijos ėmė šlietis prie Maskvos, kuri stengėsi surinkti visas rusų žemes. Bet Vytautui pasiseka ir Lietuvos skilimo pavojų pašalinti ir savo galingu kardu grąžinti Lietuvai nuo jos atsimetusias rusų kunigaikštijas. Maža to: jis norėdamas, kad toks pavojus kraštui nebepasikartotų, visiškai panaikina atskirus kunigaikščius, o į jų vietą pasodina paklusnius savo vietininkus. Tuo būdu valdžia buvo labiau sucementuota ir sucentralizuota vienose rankose. Taip Vytautas trumpu laiku iš anarchijos padarė paveikslingą tvarką, suteikė žmonėms taiką, gerovės pagrindą.

Padaręs viduje tvarką, panaikinęs sričių kunigaikščius ir jų iždų pajamomis papildęs savo iždą ir įgijęs galybės, Vytautas pasijuto galįs pradėti kovą už Lietuvos savarankiškumą. Šiuo metu jis ir ima laisvinti Lietuvą iš nelemtos Krėvės unijos pasėkų. Tuo tikslu jis ima artintis į vakarus ir daryti žygių į rytus. Vytautui sekasi. Nors jis ir negalėjo daryti sutarčių su svetimomis valstybėmis be Lenkijos žinios, tačiau jis, teisybė, žinant Jogailai, padaro Salyne su vokiečių Ordinu apsiginimo ir puolimo sutartį. Tuo buvo parodyta Lenkijai, kad Vytautas ir jo lietuviai, neatsižiūrėdami lenkų, eis savarankišku keliu o kad tą dar labiau pabrėžtų, ta proga puotos metu lietuvių bajorai apšaukia Vytautą Lietuvos ir Rus jos žemių karalium. Lenkai nusigąsta. Jie mato, kad popieris ir gyvenimas nesutampa. Vytautas išaugusia galybe rengiasi visai susprogdinti Krėvės uniją. Jau prieš Salyno taiką Jadvyga, Lenkų karalienė, bandė pastoti Vytautui kelią, reikalaudama iš Lietuvos mokesč ų. Vytautas gerai suprato, ką tai turėtų reikšti, jei tuos mokesčius sutiktų

mokėti. Todėl jis, sušaukęs į susirinkimą savo bajorus, čia jiems perskaitė lenkų karalienės laišką. Lietuvių tarpe kilo didelė audra: nepasitenkinimas ir pasipiktinimas, ir buvo griežtai pareikšta, kad lietuviai nuo amžių yra laisvi ir svetimai valstybei niekad jokių mokesčių nemokėjo ir nemokės.

Kuo visas tas nesusipratimas būtų pasibaigęs, jei 1399 m. Vytautas nebūtų pralaimėjęs Vorsklos mušy, sunku pasakyti.

Skulp. A. Kurkauskas. Vytauto D. bareljefas — medalijonas.

Tiek žinoma, kad po šitos nelaimės Vytautas pakeičia tiek totorių nukariavimų atžvilgiu, tiek santykiuose su lenkais taktiką. Vienur ir kitur įsigalėti pasirenka taikos ir diplomatijos kelią. 1401 m. padaro su Lenkija unijos atnaujinimą, išsiderėdamas iš lenkų Lietuvos d. kunigaikštiją valdyti iki gyvos galvos. Tačiau buvo įvestas ir visai naujas punktas, pav.: jei Jogaila numirtų nepalikęs įpėdinių, Lenkija negali rinkti sau karaliaus be Vytauto ir jo bajorų žinios. Iš čia aišku, kad šita nauja unija Lietuvai buvo patikrinta daugiau savarankiškumo ir lygybės

Lenkijos atžvilgiu. Vytautas ir čia nesustoja. Pasitaikius gerai progai, sustiprėjus viduje ir užsieny, vėl jis iškelia naują unijos reformą. 1413 m. suvažiavę lietuviai ir lenkai į Horodlę aptaria naujų santykių formą, kuria einant, buvo įsteigta ne be laikinė Lietuvos kun., bet nuolatinė: ji liekasi kaip atskira kunigaikštija ir Vytautui mirus; Lietuvos kun. renkami susitarus su Jogaila ir jo bajorais. Ir dabar matom, kad Vytautui pasisekė gerokai išsilaisvinti iš Lenkijos varžtų ir įtakos. Bet jis nepasitenkino šitais laimėjimais: jis siekė visiško Lietuvos savarankiškumo, nusikratyti politinės ir kultūrinės Lenkijos įtakos. Pirmąja kryptimi jam sekėsi: be jo pritarimo negalėjo užimti joks lenkas aukštos vietos savo krašte, Jogaila nedarė jokio svarbesnio politikoje žygio nepasitaręs su Vytautu, ypač jo įtaka sustiprėjo po to, kai jis pasidarė Lenkijos ir jos įpėdinių globėju. Reikėjo dar vieno žingsnio, ir Lietuva būtų buvusi laisva: reikėjo užsidėti karaliaus karūną. Ir šis besirealizuojąs įvykis buvo taip arti, tik deja, Vytauto gili senatvė ir liga nebeleido sulaukti tos svarbios visai Lietuvai valandos: Vytautas šio fakto angoj mirė. Bet nemirė jo dvasia, parodyta toje kovoje už Lietuvos savarankiškumą ir laisvę: ji ir po 500 m. nepaliaujamai byloja į mūsų širdis bei protus ir stiprina mūsų žingsnius bei žygius.

Vytautas, vaduodamas Lietuvą iš Lenkijos priklausomybės, neužmiršo ir Ordino, vis tebetykančio užgrobti Lietuvą. Susitvarkęs viduje, 1401 m. susitaikinęs su Lenkija, ėmė ruoštis į karą su Ordinu, kad šiam suduotų galutiną ir mirtiną smūgį, nes gerai žinojo, kad kol kryžiuočiai galingi, tol negali būti kalbos apie tai ą ir ramybę krašte, ramų darbą. Tokio ramaus darbo priešu ir buvo minėti kryžiuočiai. Jie patys savo jėgų nedaug teturėjo; jų galybės šaltinis buvo visa Vakarų Europa, jos riteriai, iešką garbės ir nuotykių. Tad kariauti su kryžiuočiais reiškė kariauti ir su visa Europa. Vytautas ir šito nenusigando. Sutvarkęs reikalus rytuose su rusais ir totoriais, o pietuose su Lenkija, ėmė atsidėjęs rengtis į didį ir lemiantį mūšį su kryžiuočiais. Pagaliau ir išaušo taip ilgai laukta 1410 m liepos mėn. 15 diena, viliote viliojusi nenumatytais įvykiais ir vaisiais: ar Lietuva iš to mūšio lauko išeis nugalėtoja ar pralaimėtoja — tai buvo gyvybės ir mirties klausimas. Bet Lietuvos likimo žvaigždė pasiliko jai ištikima ir šią lemiančią valandą. Vytauto vadovaujamos lietuvių ir lenkų kariuomenės mirtinai parbloškė Ordiną Tannenberg-Grünvaldo laukuose ir ilgam laikui nulėmė jam merdėti. Tai buvo pirmas smūgis suduotas vokiečių «Drang nach Osten». Ir todėl tas istorijos faktas yra visuotinosios istorijos įvykis. Tai Vytauto Didžiojo nuopelnas, už ką jam ir garbė!

Šioje vietoje norėtume priminti vieną įvykį iš Didžiojo karo pradžios, būtent, kai 1914 m. vokiečiai veik tuose pačiuose laukuose sumušė rusų pulkus; tada vokiečių kariuomenės vadas Hindenburgas pasididžiuodamas pareiškė, kad tai kerštas už

1410 m. smūgį. Bet tenka čia padaryti mažą pastabą. Reikia neužmiršti, kad tame pralaimėjime nedalyvavo *lietuvių kariuomenės*, bet vokiečių ir rusų. Pralaimėjimo negarbė tenka tik rusų tautai.

Vytautas, parbloškęs Ordiną, vėl ima rūpintis krašto reikalais: plečia jo prekybą, daro tuo tikslu su kitais kraštais sutartis, ypač jo dėmesys nukrypsta į žemaičius. Nors vokiečiai skelbėsi einą krikštyti pagonių, bet jie per visą savo buvimo laiką žemaičių krašte nepasistengė įvesti krikščionybę. Todėl šiuo svarbiu reikalu ir susirūpina Vytautas, nes žinojo gerai, kad įvedus į kraštą krikščionybę, tuo pačiu bus sėjami krašte ir Vakarų Europos kultūros grūdai. Todėl Vytautas ir pakrikštija žemaičius, steigia čia parapijas, stato bažnyčias, įsteigia vyskupystę. Tais savo darbais nepamiršo ir kitų Lietuvos dalių

Tais žygiais Vytautas ir prilygina Lietuvą, iki tol žinomą tik kaip stabmeldžių išlikusią salą, Vakarų Europai. Užtat neveltui už tuos ir kitus jo darbus tų laikų žymūs žmonės lygino jį su Aleksandru Didžiuoju, Cezariu, vadino jį krikščionybės skydu jos gynėju ir net apaštalu.

Iš čia darome išvadas, kad Vytautas buvo ne vien geras karininkas, politikas, bet ir kultūrininkas. Jis puikiai suprato laiko dvasią ir savo pašaukimą, gyvuosius ir aktualiuosius krašto reikalus. Juos visus įvykdyti, teisybė, Vytautas nesuspėjo, nes per milžiniškas darbas ir tam per trumpas laikas ir vieno žmogaus gyvenimas: į tą darbą reikėjo ištisus amžius įkinkyti. Be to, trukdė ir kaimynai: tai lenkai, tai totoriai, tai rusai ar kryžiuočiai. Bet, būdamas gudrus ir apsukrus politikas, jis mokėjo ir tarp tų savo nedraugų susirasti prietelių, nesviruoti tarp Skilės ir Charibdės. Jis, ieškodamas draugų, buvo išdavęs savo dukterį Sofiją už Maskvos d. kunigaikščio; vėliau, šiam mirus, Vytautas tampa visos Maskvos ir jos įpėdinių globėju. Tuo būdu prieš jį nusilenkia visi Rusijos kunigaikščiai, prisiekia jam savo ištikimybę. Dar vienas žingsnis — ir Maskva būtų įjungta į didžiulę Vytauto imperiją. Bet jis to nebespėjo padaryti, nes iškilęs karūnacijos klausimas nukreipė jo dėmesį į Vakarus.

Pasėkminga jo politika buvo ir santykiuos su totoriais. Nepasisekus jie nugalėti ties Vorskla, jis ėmėsi juos palenkti sau diplomatiniu keliu. Vytautas žiūrėjo į totorius kaip į puikią medžiagą kolonizuoti Padnieprio stepes, kad iš tų kolonistų padarytų gyvą sieną, apginti svarbų pirklybos centrą Kijevą ir Dniepro srity esamus kelius, kuriais pirkliai pasiekdavo Juodąsias marias, Konstantinopolį. Geresnės sienos nebuvo: trūko čia ir kalnų ir didelių miškų. Todėl Vytautas mielai klajoklius totorius vertė sėsliais kad šie saugotų svarbius kelius nuo nuolatinių klajoklių užpuldinėjimų. Ir patys totoriai mielai Vytauto globoj apsigyvendavo, nes čia rasdavo ramybę ir tvarką, ko taip seniai jie buvo išsiilgę. Vytautas jų neskriaudė, nes

buvo tolerantas. Pasinaudodamas gi totorių nesantaikomis, savo autoritetą tiek iškėlė, kad jų nuskriausti chanai bėgdavo į Lietuvą ieškoti užtarimo, pagalbos ir teisybės. Vytautas neatsisakydavo jiems padėti. Su vienu pas jį atbėgusiu chanu Tochtamyšu buvo padaryta tokia sutartis: Vytautas pažadėjo pabėgusį ir netekusį sosto chaną grąžinti į sostą, o jis pasižadėjo Vytautą pasodinti Maskvos d. kun. soste. Iš čia eina, kad Vytautas svajojęs sudaryti Rytų imperiją, kurios sostinė turėtų būti Vilniuj. Nenuostabus projektas, nes lietuvių genijui yra įgimta veržtis ir siekti į berybes. O kai kilo kivirčai tarp Krimo chanato, Vytautas pats nusiuntė į Krimą Tochtamyšo sūnų Suldaną ir jį ten pasodino. Šis faktas rodo, kad Vytautas ir totorių pasauly, nors ir nevisam, įsigijo viršenybės. Kad tai teisybė, liudija ir vieno keliauninko G. de Lannoy pasakojimai. Jam prisėjo tuo metu iš Vytauto dvaro keliauti per totorių gyvenamus kraštus. Jis pasakoja, kad jam pakako jiems parodyti Vytauto duotą kepurę, kad galėtų su tuo liudijimu drąsiai, be baimės, skersai ir išilgai jų kraštą keliauti, arba pakako paminėti Vytauto vardą ir totoriai su keliauninku darydavos malonūs ir meilūs. Tai vis Vytauto genijaus nuopelnai.

Tad iš viso to galime tvirtinti, kad prieš Vytauto galybę nusilenkė visas Rytų pasaulis.

Visi tie jo darbai ir užsimojimai rodo Vytautą turėjus toli siekiančių idėjų ir drąsios iniciatyvos. Tais laikais jokia kita tauta tokio savo valdovo neturėjo ir negalėjo didžiuotis. Visų kitų kraštų valdovai tada buvo nežymios figūros, vos prasikišančios pro k sdienines asmenybes. Idėjomis Vytautas juos ir pralenkia. Jis, valdydamas didžiulius rytų pasaulio plotus, su kitokio tikėjimo žmonėmis, negu lietuvių tauta ir siekdamas vienybės ir atpalaidavimo iš Maskvos įtakos, iškėlė Rytų ir Vakarų Bažnyčių unijos klausimą. Šis klausimas Europai buvo aktualus nuo to momento, kai tik įvyko tas skilimas; jis aktualus ir šiandien ir bus tol, kol tos dvi bažnyčios nesusivienijo. Tą Vytauto iškeltą sumanymą rėmė ir popiežius ir kiti žymūs vyrai ne tik katalikai, bet ir patys ortodoksai. Tegu tas klausimas ir nebuvo realizuotas, bet ta idėja, tas jo toli siekiantis užsimojimas, vis dėlto reikia laikyti kultūriniu laimėjimu. Kitas jo didis užsimojimas — klajoklių vertimas sėsliais gyventojais. Tai jam ir sekėsi. Kiek dabartinės Pietų Rusijos veidas, kad jis toks, o ne kitoks, yra skolingas Vytautui — verta didelių studijų. Trečias jo platus užsimojimas — tai siekimas sukurti universalę Rytų imperiją su sostine Vilniuje. Visa tai rodo, kad Vytautas buvo turtingas iniciatyvos ir užsimojimų, tik juos visus realizuoti maža vieno žmogaus gyvenimo, o reikia ištisų kartų darbo.

Štai stambiausi, nesakau kad visi, Vytauto užsimojimai ir darbai.

Nuo Vytauto laikų spėjo prabėgti 500 metų. Daug kas pasikeitė mūsų krašte ir svetur. Mes sukūrėm sau vėl valstybę, palyginti su anų laikų plotais, ji tik nykštukas. Viskas gyvenime kinta, keičiamės ir mes. Ar šiandien galime dar svajoti apie Vytauto gadynę? Sunku į tą klausimą griežtai atsakyti: taip arba ne. Istorijos kelias yra paslaptingas, bet praeitis yra paveikslu ir ateičiai. Jei mūsų genijus praeity su maža tauta sukūrė nuo marių lig marių valstybę, t. y. valdė didžiulius plotus svetimų žemių, tai kodėl nega'i istorija pasikartoti ir ateity, tegu ne žodis į žodį, kiek kitaip, bet vis dėlto panašiai? Kas iš mūsų žino, kad (sakysim) už tūkstančio metų mūsų genijus negali būti pašauktas vėl valdyti didžiulius plotus. Juk berybes valdyti mūsų genijuj įgimta. Tik nenuleiskim ir šiandien

Vytauto priesaika.

rankų ir akių, bet atsidėję sekim, kas dabar dedasi netolimuose rytuose ir vakaruose; anarchija, nihilizmas, ištvirkimas ir kitoki vėžiai diena iš dienos juos graužia. Paristas akmuo pakalnėn vargu besusilaikys. Tat budėkim ir dirbkim. Teisybė, tokios mintys šiandien fantastiškai skamba. Bet reikia neužmiršti, kad kartą įvykęs faktas sugestijonuoja jį vėl pakartoti. Juk ir Vytauto žygiai ir darbai skaitant atrodo fantastiški, tačiau niekas šiandien neginčija, kad taip buvo, priešingai, juo toliau, juo labiau aiškėja mums Vytauto darbų didybė. Ir laukiant įvairiausių netikėtų įvykių, tenka būti pasiruošusiems juos sutikti. Reikia ta krypt mi dirbti ir sąmonėti. Toks užsimojimas — valdyti pasaulį, kad ir ne kardu, o idėjomis — mus drąsins nugalėti sunkiausias kliūtis ir padaryti didžiausius darbus. O tai

mus išaugins į aukštos kultūros didingą tautą. Religija, dora, mokslas, teisingumas, tėvynės meilė, darbas turi būti tvirčiausi, nedylantieji, nepajudinami mūsų gyvenimo rūmų akmenys. Be abejo, kad tai milžiniškas užsimojimas. Jį galės atlikti tik didvyrių tauta. Augti didvyriais — mūsų gyvybės ir didybės klausimas. Nykštukams Lietuvoj nebus ateities: gyvendami tokioj pavojingoj vietoj, galingų kaimynų jie liks sutriuškinti. Būti lietuviu yra ne lengvas dalykas. Ne visi tie lietuviai, kurie tuo vardu dangstosi, sakosi esą didel patriotai, o leidžia tuščiai laiką už visokių staliukų ir ne staliukų, kurie niekad nei piršto nei smagenų nepajudino Lietuvos didybei pakelti. Tai tautos kūkaliai, kuriuos rūpestingas šeimininkas išrauna ir išmeta iš Tautos lauko*). Kaip mažo ūkio savininkas, atsidėjęs rūpinasi savo pasėliu, taip ir maža tauta turi atsidėjusi rūpintis savo piliečiais — visokiais būdais kovoti su tautos piktžolėmis ir neduot joms jokių sąlygų augti. Priaugančioji karta ir turi būti tas avangardas, kuris, nugalėjęs savy visa, kas bloga, kovotų su visomis aplink esančiomis blogybėmis ir piktžolėmis. Didvyrių pavelkslu pasirinkime Vytautą. Ir tegu mūsų tautos giesmės žodžiai: «Lietuva, Tėvynė mūsų, tu didvyrių žeme» nepasilieka tik skambiais žodžiais, bet tegu kūnu virsta. Tada tokiai tautai joks pavojus iš niekur negrės, ir ji, kad ir sunkiausius uždavinius, aplinkybių padiktuotus, lengvai spręs.

Suprasti laiko dvasią, susiorientuoti naujose aplinkybėse, iš anksto švytruojančiu žvilgiu peržvelgti praeitį ir išskaityti tamsią ateitį — didžios tautos būtina egzistencijos sąlyga. Be to suvokimo tauta veltui vargs šunkeliuose, eikvos brangią energiją. Toks susivokimas ypač reikalingas mažai mūsų tautai, bekuriančiai naują gyvenimą savoje valstybėj, kad veltui niekur neeikvotume brangaus laiko ir energijos. Esam atsidūrę kitokiose aplinkybėse, negu buvome Vytauto laikais. Užkariauti didžiulių plotų šiandien negalime, kitaip — plėstis horizontaline kryptimi, lieka pasirinkti kita kryptis—okupuoti vertikalinę liniją. To pasirinkimo gerumu, rodos, niekas neabejoja. Jei sekėsi anąja kryptimi, drąsinamės, kad seksis ir nauja kryptimi. Vytauto darbų įvairumas mums kaip tik ir kelia vilties ir entuziazmo, žadėdamas laimėjimų. Negalima sakyti, nes būtų ir neteisinga, kad Vytautas tik kardu skynė kelią į laimėjimus. Daug au jis laimėjo tvarkos ir darbo keliu. Teisybė, krašto būklė reikalavo tautos jėgas ir dėmesį nukreipti į krašto gynimo reikalus, bet, kaip matėm, jis neužmiršo ir kitų gyvenimo sričių. Padarė kiek galėjo, kiek aplinkybės leido. Pradėtą jo kultūros darbą mes turime garbingai tęsti toliau, t. y. kilti vertikaline linija. Ši kryptis jokiu būdu nėra blogesnė už horizontalinę kryptį. Tvirtiname, kad daug daug dėkingesnė. Vytauto didžiulė imperija sugriuvo, mums liko tik paveikslas,

*) Koks turi būti lietuvis, jei bus progos, pakalbėsime kitą kartą. *P. Š.*

rodantis, ko gali pasiekti mūsų genijus, tuo keliu eidamas. Kitas pavyzdys — senovės graikų tautos palikimas: jos didinga kultūra. Ji švietė tautoms senovėje, tebešviečia ir šiandien, nors šiandien jos palikuonys patys skursta ir nebevaidina to vaidmens. Senovės graikus įamžino jų sukurta aukšta kultūra. Ir jei graikų nuopelnus iš pasaulio kultūros išbrauktume, maža mums bepaliktų. Tegu ir perdėtas pasakymas, kad visa, ką šiandien turi kultūringas pasaulis, 99 proc. priklauso graikams, žinoma, neminint čia gamtos mokslų ir technikos srity išradimų, bet vis dėlto reikia sutikti su tuo, kad graikams esame daug skolingi. Nauji laikai, naujos aplinkybės, kreipia ir mus eiti garbingu senovės graikų tautos keliu. Juo eidami, netenka abejoti, kad dar labiau, negu kardu išgarsinsime Lietuvos vardą, jį įamžinsime įvairiausiomis tautinės kultūros lytimis, o kurti tautinę kultūrą, kaip sako dr. Kl. Ruginis, ir yra aukščiausias tautos tikslas. Atsistoti visų tautų pryšaky — mūsų garbės ir egzistencijos pagrindas. Todėl naujos Lietuvos obalsis: «Siekti ten, kur žvilgis nepasiekia, laužti tai, ko protas nepajėgia». Mūsų genijus, kartojam, turi laikytis nebe horizontalinės, bet vertikalinės linijos, kurios galo nematyti. Kilti aukštyn ir aukštyn į berybes, galingais religijos, doros, mokslo, kultūros pasaulį žavinčiais sparnais—tai mūsų kelias. Iš čia mes ir turime siekti pasaulį valdyti. Darbas didis ir sunkus, bet nenusimename, turėdami praeity pavyzdžių. Dideli užsimojimai reikalauja ir didelių protų ir širdžių, plieno valios ir pasiryžimo. Žodžiu, reikia būti didvyriais. O Vytauto didybė, užsimojimai, dvasia, didelė tėvynės meilė — mus skatinte skatina į didį, šventą žygį, kuris mūsų tautą apvainikuos ne paprastu, bet iš kultūros auksinių žiedų nupintu vainiku. Šis vainikas švies per amžius ir visoms tautoms. Ir tam stiprybės semkimės iš praeities, iš Vytauto palikimo.

Stipri savoji spauda — geriausias ginklas prieš bet kokius pasikėsinimus nustelbti pašauktą į gyvenimą ateitininkų judėjimą. Pasistenkime, kad tasai ginklas visuomet būtų galingas ir padėtų mums atgauti savo veikimo laisvę.

«Ateitis» ir «Ateities Spinduliai» geriausi moksleivių draugai. Bet jų sėkmingas leidimas pareina nuo pačių moksleivių paramos. Tenelieka tad nė vieno ir nė vienos iš jūsų, kurie(ios) vieno ar kito tų žurnalų nesiprenumeruotų.

A. Maceina

Kristus ir jo laikai

Kaip tvirtina religijų istorikai, naujos tikybos atsiranda tuomet, kai tautos gyvenimas pasidaro skurdus ne tik dvasiškai, bet ir materiališkai, ir kai senosios vertybės jau nebegali žmonių patenkinti Taip buvo su visomis didžiosiomis religijomis, taip buvo ir su Krikščionybe. Ir ji buvo pasauliui atnešta, kai atėjo «laikų pilnybė», kai visas gyvenimas buvo jau tiek nuriedėjęs žemyn, jog pakako tik vieno stuktelėjimo, ir jis būtų sudužęs. Štai tuo metu gema Išganytojas, gema visais atžvilgiais tamsią naktį, kuri supo tuomet visą žemės rutulį. Taigi kaip atrodė to meto pasaulis ir kokia buvo Dieviškojo Mesijo reikšmė?

1. Laikų pilnybė

Liudvikas Friedländer savo veikale «Darstellungen der Sittengeschichte Roms» duoda mums keletą antkapių užrašų: «Tu, kuris tai skaitai, brolau, naudokis gyvenimu, nes po mirties nėra nei sąmojaus, nei juoko, nei jokio kito džiaugsmo». Arba: «Tu, kuris dar gyveni, valgyk, gerk, žaisk ir ateik pas mane». Šitie negyvi žodžiai, parašyti ant slidaus marmuro lentų, yra gražiausias senovės gyvenimo apibūdinimas. «Valgyk, gerk, žaisk ir ateik pas mane». Net ir į karstą guldami, anie žmonės norėjo pasiimti vedamąsias savo gyvenimo idėjas. O tos idėjos neišeidavo iš siauro asmeninių užgaidų tenkinimo ratelio. Jos nesiekė aukščiau ir plačiau. Visas to meto gyvenimas buvo priaugęs prie žemės. Bet šita žemė nebuvo gaivi, tik iš Kūrėjo rankų išėjusi žemė. Šita žemė buvo prisigėrusi kraujo, prisigėrusi nuodėmės ir prakeikimo. Pamatinis Rymo kultūros akmuo buvo apšlakštytas brolio krauju.

Nepaisant didelio materialinės kultūros žydėjimo, doroviniu atžvilgiu stabmeldiškasis pasaulis buvo visiškai supuvęs. Po visu tuo išoriniu blizgėjimu, po tais šilkais ir brangiu marmuru slėpėsi didelis moralinis skurdas, nepasotinamas sielos alkis ir kilniųjų idealų nebuvimas. Visiškas netikėjimas, beribis ištvirkimas, savažudystės, kūdikių naikinimas, šeimų pakrikimas, moters pažeminimas — buvo ryškios anų laikų žymės. Įstatymų sankcijos nebeteko reikšmės, žmogaus teisės buvo pamintos, vergija pasiekusi aukščiausio laipsnio. Sužmogintas dievų gyvenimas nedavė darbams pavyzdžio, o tikėjimas į likimą, į būtiną baudimą ir be pačio žmogaus kaltės darė neigiamos įtakos atsakingumo jausmui. Žmonių dvasia nerimo. Ji blaškėsi susipynusios religijos ir filosofijos šunkeliuose ir nerado išėjimo. Todėl nevienas meno ir mokslo klestėjimo metu prasiverdavo sau gyslas, atsigulęs ant rožių, kaip Rymo Petronijus;

nevienas nušokdavo nuo stačios uolos į putojančią jūrą, kaip Graikijos Safo, nes kam gyventi, jei «vynas, jaunystė ir meilė» jau nebeteko savo prasmės. Privatiško gyvenimo supuvimas pasiekė aukščiausio laipsnio.

Moteris, ilgą laiką buvusi aukščiausių dorybių ir švenčiausių žemės idėalų saugotoja — ir moteris buvo supuvusi. Jau seniai buvo praėję Rymo matronų laikai. Skaisti, savo vyrui atsidavusi namų židinio vaidilutė aukso Romoj tapo legendarinė būtybė, kurią aukštosios damos tik pajuokdavo. Prabangos niekingumas pirmoj eilėj palietė moteris, o filosofijos bedieviškumas ir meno nedorovingumas visiškai atpalaidavo jų instinktus. Univira tapo retenybė. Seneka sako, kad ponios jau neskaito savo metų pagal konsulus, bet pagal vyrų skaičių.

Bet negeresnis buvo ir viešasis gyvenimas. Neminėsime čia politinio pakrikimo ir partijų kovų, kurios buvo perėjusios net į vaikų žaislus, — tai būtų per platus dalykas. Mums pakaks tik keleto bruožų. Žūstančios antikos laikais piliečiams nereikėjo dorybių: jos buvo net pašiepiamos. Vikrios kojos, taiki ranka, ilgos ausys, akiplėšiškumas, žodžio nelaikymas, niekšingumas ir kiti kadaise niekinami gabumai dabar laimėdavo riterio žiedą, kartais senatoriaus purpurą, o beveik visuomet žymų turtą. Poetams ir bendrai menininkams reikėjo ieškoti mecenatų tuo tarpu visokiems akrobatams, virtuozams, šnipams ir įvairiausiems kitiems niekšams cezarų Roma svaidė milijonus sestercijų aplodismentus ir aukštus titulus.

Išvidinis išsekimas pakirto gestančios antikos jėgas.

O šis pasaulis atrodė toks gražus, toks didingas! Bet tas žemės rutulio valdovas, iš pažiūros apšviestas ir laimingas, iš tikro buvo skurdžius ir barbaras, šuns nuolankumu šliaužiojąs ties aukštai stovinčiųjų kojomis ir lenkiąsis kiekvienam, kuris daugiau už jį turėjo aukso ir valdžios.

Sokrato tragedija yra ir visos antikinės kultūros tragedija. Šio didžio žmogaus mirtis labai gražiai charakterizuoja tuos kreivus moralės kelius, kuriais ėjo visas senovės gyvenimas: *jam trūko pozityvios religijos ir aiškaus dorovingumo.* Pirmykštis apreiškimas buvo iš dalies pamirštas, iš dalies iškreiptas ir visokių prietarų aptemdintas. Žydų tauta, kuri vienintelė tuo metu turėjo tikrąją religiją, lyg kokio prakeiksmo slėgiama, nuolat linko į stabmeldybę. Pranašai ją perspėjo, Dievas baudė, o ji vis godžiomis akimis žiūrėjo į aukso ar sidabro stabus ir buvo pasirengusi pulti prieš juos ant kelių. Kristaus atėjimo metu žmonija pati jau nebegalėjo išlipti iš to visokeriopo purvo.

Ties kiekvienu individu, ties kiekviena tauta ir galop ties visa žmonija stovi baisi dilema: arba pakilti aukščiau žmogaus arba nupulti žemiau gyvulio. Kitos išeities nėra. Antikinis pasaulis neįstengė pakilti ir todėl puolė. Šiandie Graikijoj styri tik skambios ir tuščios kolonados. Jų meno stebuklai puošia mūsų muziejus. Milžiniški Rymo amfiteatro ir triumfališkųjų

arkų griuvėsiai liudija apie anų laikų galybę. Bet visa tai šalta ir nebegyva. Kultūrinėj srityj, kuri dar nemokėjo nuolat kilti aukštyn, antikinis pasaulis pasiekė savo aukštybių, atsiėmė savo užmokestį ir pasitraukė. Dabar turėjo ateiti naujas gyvenimas ir nauja kūryba.

2. Kristus — istorijos centras

Visos tautos — vienos sąmoningai, kitos nesąmoningai — nujautė tą didelę tragediją, kuri glūdėjo pačioje žmogaus prigimtyj: slaptingais savo sielos geismais trokšti būti panašiam į savo Pirmavaizdį, bet kartu neturėti priemonių tam panašumui pasiekti. O keleto tūkstančių metų praktika ir giliausių tiesų meditavimas įtikino žmoniją, kad ji pati nesuras būdų tam troškimui patenkinti, kad turi ateiti kažin kas, kas juos (tuos būdus) sukurtų arba bent parodytų, kur jų ieškoti. Todėl nežinomo Išganytojo laukimas stabmeldybės kritimo laikais buvo visuotinis. Dorovinis palaidumas ir tikybinis ano meto pakrikimas apdengė žemę tamsia uždanga, pro kurią vis dėlto prasiskverbdavo vilties spindulėlių, kad ateis Didysis Išgelbėtojas, grąžins žemei aukso amžių ir išlaisvins žmogų iš blogio vergijos.

Indijoj šis laukimas buvo toks didelis, jog kiekvieną kartą, aukojant avinėlį, buvo šaukiama: «Kada ateis Išganytojas!» — *Kinuose* buvo laukiama «didžio šventojo, kuris ateis iš Vakarų ir atneš religiją, trauksiančiąją ligi pasaulio galo». — *Babilonijoj* orakulas pranašavo «apie didį Karalių, kuris kils Vakaruose, teise ir teisingumu, taika ir džiaugsmu valdys visas šalis ir ves į laimę visas tautas». — *Ryme* Marijaus ir Sulos karų metu etruskų žynys skelbė naujų laikų atėjimą, o Sibilė pranašavo apie karalių, kurį visi pripažins ir kuris visus išgelbės [1]). Visi jautė, kad senoji gadynė turi baigtis. Ir ji baigėsi. Ir atėjo tas visų Laukiamasis. Dievas siuntė savo Sūnų žmogaus prigimtyj, kad įvykdytų pranašų skelbimą, išpildytų žmonių viltis ir visus išgelbėtų.

Kristaus gimimas yra didžiausias pasaulio įvykis. «Mes skiriame du didžiulius laikotarpius: laikus prieš Kristų ir laikus po Kristaus. Senasis pasaulis jo laukė, naujasis ir visa ateitis juo remiasi. Žmonijos išganymas per Kristų yra didžiausias pasaulio istorijos atsitikimas, jo gyvenimas — gražiausias ir kilniausias atsiminimas, jo mokslas yra matas, pagal kurį kiekvienas bus apsprendžiamas». (J. B. Weiss. Weltgeschichte I, XXIX). Golgotos tamsybės buvo paskutiniai stabmeldiškosios nakties likučiai. Po to užtekėjo Išganymo Saulė.

Kristus šiandien gyvena kiekviename istorijos vyksme, kiekvienoje gyvenimo srityje. Jis paslaptingai veikia žmogaus

[1]) Žiūr. Franz. Zach. «Modernes oder Katholisches Kulturideal».

sieloje ir formuoja ją pagal savo paveikslą. Visas gyvenimas pasidalinęs į dvi dalis: *už Kristų* ir *prieš Kristų*. Šitos dvi galybės pradėjo kovoti nuo pat Erodo persekiojimo ir kovoja ligi šių dienų. Iš tikro, Kristus yra istorijos centras.

O laiko bėgyj kiek kartų buvo mėginta išbraukti Kristų iš gyvųjų skaičiaus! Kiek kartų buvo skelbiama, kad Kristus yra mitas, kad Evangelijos yra tiesos, melo ir apgaulės mišinys! Bauro, Renano, Strausso mokyklos nuomonės buvo plačiai pasklidusios mokytų žmonių rateliuose. Katalikai šoko ginti savo Bažnyčios mokslo. Bet jie buvo išjuokiami ir vadinami «žemesniais» (inferior!). Tai buvo prieš keletą dešimčių metų. O šiandie? Šiandie visi tie «aukštesnieji» jau palaidoti. Jų mokslas virto mitais ir legendomis. Iš jų nuomonių juokiasi visi rimtesnieji mokslininkai. Tuo tarpu istorinis Kristaus asmuo iškilo visu grožiu pasaulio akivaizdoj.

3. Linksma Naujiena

Kristus yra Krikščionybės Įkūrėjas. Kaip Jis pats, nors gimęs žydų tautoj — priklauso visai žmonijai, taip ir Jo religija yra skirta visam pasauliui. Sekminių stebuklas labai gražiai simbolizuoja šitą visuotinį krikščionybės pobūdį. Visi yra pakviesti į Kristaus Karalystę: ir frygai, ir medai, ir graikai, ir etijopai, ir žydai... Visiems teikiamas yra Suramintojas, visiems suprantama Krikščionybės kalba pagal savo papročius ir būdą (Jie girdėjo kalbantį Petrą, kiekvienas savo kalba!).

Neveltui tad sakoma, kad Kristus paskelbęs pasauliui Linksmą Naujieną. Tik mes dažnai savo dėmesį sutelkiame į žodį «linksmą», o užmirštame «naujieną». Tuo tarpu Kristaus mokslas yra tikra prasme naujiena, tokia naujiena, kurios pasaulis niekados nebuvo girdėjęs ir negirdės. *Tiesa, meilė ir skaistybė* yra tos amžinosios vertybės, kurios praturtino senąjį pasaulį ir savo blizgėjimu išsklaidė tą melo, neapykantos ir dorovinio palaidumo nakį.

Šituo savo mokslu Kristus tiesiog perkeitė žemės veidą. Žmonija buvo ištraukta iš to moralinio purvo; jai buvo parodyta nelygstamų vertybių, kurių ji tiek amžių nesąmoningai ieškojo ir, deja, negalėjo rasti. Bet štai dabar josios čia pat. Dievas pats jas atnešė į pasaulį. Reikia tik, kad pasaulis jas priimtų. Deja, nepažino Izraelis jo aplankymo dienos, nepažino vėliau daugelis kitų tautų. Krikščionybė auga ir tobulėja *tik aukomis*—pradžioj beveik visur kraujo, vėliau darbo. Bet juk mokinys negali būti didesnis už savo Mokytoją. Jei persekiojo nesuprantanti ir kerštinga minia Jį, persekios ir visus.

Jau pirmąją Sekminių dieną, kai apaštalai kalbėjo miniai, toji tyčiojosi iš jų ir sakė: «Jie apsigerę saldžiu vynu» (Apd. 2, 13). Bet Apaštalai gerai žinojo, kad jų gyslomis plaukė ne vynas, bet šv. Dvasios malonė, suteikusi jiems nepaprastos iš-

minties ir galybės. Šitos šv. Dvasios pripildyti, jie, lyg auklės, slaugė tikinčiuosius, lankė ligonius, tarnavo pavargėliams ir skelbė Dievo Karalystę tokiu uolumu, kokio pasaulis dar nebuvo matęs. Jie kentėjo badą ir šaltį; *jie buvo persekiojami, kalėjimuose laikomi...* Bet to jie nebijojo. Jie eidavo nepaliesti per ugnį ir vandenį, per garbę ir paniekinimą ir, kai ateidavo laikas, ramiai palengdavo galvas po stabmeldiško budelio kirviu. Jie buvo vargšai, bet jų dalinami turtai buvo begaliniai. Jie buvo silpni, bet jų suteiktoji galybė buvo nežemiška. Uždėję rankas ant tikinčiųjų, jie teikdavo pranašystės, kalbų ir mokymo dovanas. Jie matydavo atvirą dangų ir girdėdavo tokių žodžių, kokių nė vienam nebuvo leista išgirsti.

Ta pati Šv. Dvasia vedė pirmųjų — ir visų — amžių kankinius mirti už tikėjimą, kuris tik vienas parodė laiko ir amžinybės prasmę. Jie paniekino pasaulio viliojimus, paliko savo turtus ir namus, atsisakė nuo moterystės smagumų — ėjo ir mirė už Kristų. Ėjo tėvai, paskui kuriuos bėgo verkdami kūdikiai, ėjo seneliai, ėjo merginos, palikusiusios savo sužadėtinius, ėjo net jauni bernaičiai—ir visus juos vedė viena mintis: paguldyti galvą už Tą, kuris yra pats Gyvenimas. Negązdino jųjų nei tirpytas švinas, nei įkaitintos geležys, nei kraugeringi žvėrys, nei laužai, nei minios pasityčiojimai.

Tūkstančiai, dar siaučiant ir nutilus persekiojimams, išėjo į dykumas, pas laukinius žvėris, kad galėtų prisiartinti prie To, Kurį, pasaulio trukšme būdami, matė lyg ir mįslėje. Jie turėjo turtų, turėjo laisvės, mylėjo ir buvo mylimi, bet, to nepaisydami, jie pasirinko saldų Kristaus jungą, susižiedavo su neturtu ir gyveno pasaulyj, bet jau ne pasauliui. Dieną dirbdami, naktį melsdamiesi, jie plėšė nevaisingą žemę, kad turėtų kuo sušelpti elgetą ar netyčia užklydusį pakeleivį.

Nuo vyrų neatsilikdavo nė moterys. Numojusios ranka į žemės džiaugsmus, užgniaužusios širdyje vyro meilės ilgesį, jos pasirinko sužadėtiniu Kristų ir dirbo Dievo Karalystei žemėje. Taip kankinimų ištvermėje, taip maldoje, taip uolume jos nebuvo vyrų pralenktos, nes Dievas duoda malonių žmogui, ne lyčiai. Slaugydamos ligonius, tarnaudamos pavargėliams, jos pasiekdavo aukšto tobulumo laipsnio, ir ne vieną jų mes šiandie garbiname ant altorių. O joks žemiškas dalykas jų prie to darbo neviliojo: nei garbė, nes ir mirė niekam nežinomos, nei turtai, nes po nuodėme joms užginta jų turėti, nei kūno smagumai, nes jos nežinojo kitokio sužadėtinio, kaip tik Jėzų Kristų. Jas vedė tik viena mintis: mylėti Dievą ir melstis, kad Dangaus Karalystė žemėje kuo greičiausiai prasiplatintų.

Vėlesniais amžiais misijonoriai keliaudavo ir tebekeliauja į tolimiausius žemės užkampius, lando po painius atogrąžų miškus ir ieško sielų, vis naujų sielų, kad parodytų tą kelią, kuriuo reikia eiti į amžinąją Tėvynę. Nuostabus yra tų vyrų kantrumas ir pajėgumas. Jie nepasitenkina viena kuria sritimi, viena

kuria tautele, bet eina ir eina. «Daugiau ir daugiau» — *amplius et amplius* — yra jų šūkis.

Iš tikro, kaip dieviška turi būti ta religija, kuri įkvepia tokio užsidegimo, tokio pasiaukojimo! Kaip tikros turi būti tos tiesos, dėl kurių tiek milijonų praliejo savo kraują! Kaip nuostabiai žmoniškas kartu yra tas mokslas, kuris tinka visiems laikams ir visoms tautoms — be rasių, luomų, amžiaus ir lyties skirtumo! Čia «nėra nei pagonies, nei žydo, apipiaustyto ir neapipiaustyto, svetimtaučio ir skito, vergo ir laisvojo, bet visa ir visuose yra Kristus». (Kolos. 3,11).

Krikščionybė jau baigia antrą tūkstantį savo gyvenimo metų. Per šį laiką ji veržėsi ir tebesiveržia vis platyn ir platyn, apimdama vis didesnius pasaulio plotus. Ji nėra apribota nei erdve nei laiku, nes ji yra Dievo kūrinys, kuris pats gyvena viršuj erdvės ir viršuj laiko. Ji apsupa visą žmogaus gyvenimą, įeina į paslapčiausius jo sielos kampelius; ji gaivina visuomenę ir valstybes. Pradėti su ja kovą—reiškia kirsti tautos pamatus, nes tauta be krikščionybės nėra pilnutinė tauta, kaip ir paskiras žmogus. O katalikams visados užteko drąsos ginti švenčiausius savo idealus, užteks jos ir šiandie.

Kristaus gynimas duoda mums jėgų pakelti sunkius bandymus, be kurių, gal būt, nebūtume verti vadintis jojo Karalystės šaukliais. Jaunimas spiečiasi aplink savo Karalių, Kryžius spindi ant mūs vėliavos ir šiuo ženklu mes nugalėsime.

K. Barauskas

Sąžinė, valstybė ir Bažnyčia

Senovės pasaulis, ar tai Graikijoje, ar Ryme, ar demokratijoje, ar monarchijoje, visvien nežinojo paskiro asmens teisės. Paskiras žmogus, *individuum*, pats iš savęs nieko nereiškia, neturi jokių teisių. Jis gyvena valstybei. Jis — įrankis, valstybė — tikslas. Jis turi tik tas teises, kurias jam suteikia valstybė. Net gyvena tik ligi tol, kol leidžia jam valstybė. Valstybė gali viską daryti su piliečiais, turi teisę neribotą, absoliučią, Iš ten žinomi visais laikais Rymo teisių dėsniai: valstybės viršininkas nėra suvaržytas įstatymais, — kas tik jam patinka, turi įstatymo galią.

Kada šitas įstatymų dievaitis tapo dievaičiu tikyboje, valstybė ir religija susiliejo aukščiausion absoliutizmo sintezėn; didesnės pasaulis nėra regėjęs. Tai gyvenimą ir dvasią slopinančiai tiranijai nusilenkė ne tik aristokratų galvos, bet ir prasčiokėlių sielos. Buvo nusilenkę ir galvočiai — mokslininkai.

Bet štai pasklido naujas šūkis. Pirmiausia Palestinoje, paskui Syrijoje ir Graikijoje, galop pačiame Ryme, buvo tartas drąsus žodis: «*Dievo reikia labiau klausyti, kaip žmonių*» (Apd. 5,29). Krikščionys pasirodė Rymo tribunoluose ir šventyklose.

Taip pasaulio ir Europos kultūros istorijoje pirmą sykį gimsta laisvas paskiras žmogus, laisvas vienetas su savo sąžine, pasiduodančia tiktai Dievui. Priešais absoliučią Rymo valstybės teisę atsistoja absoliuti teisė krikščioni kos sąžinės laisvės. «Sudėki auką valstybės dievams», — sako krikščioniui Rymo teisėjas. «Ciesorių pripažįstu. Aukos dievams nedarysiu. Tikiu į Vieną Gyvąjį Dievą. Negaliu Jo išsižadėti», — atsako krikščionis (Maassen. Neun Kapitel über freie Kirche und Gewissensfreiheit. Cap. III). Arba valstybė turi išsižadėti savo absoliutizmo, pripažindama sąžinės laisvę, arba sutrinti, išnaikinti krikščionis. Kitos išeities nėra. Prasideda kova. Valstybė kovoja su geležim, liedama krikščionių kraują. Krikščionys savo krauju ir mirtimi apmoka laisvę, «Mes, — sako šv. Perpetua, — išsižadam gyvybės, kad įgytume sąžinės ir tikėjimo laisvę» (Maassen, op.c. Cap. III). Trejetą amžių traukėsi kova. Kraujas pergali geležį. Milano ediktas 313 m. juridiškai pripažįsta sąžinės ir tikėjimo laisvę. Absoliuti laisvos sąžinės teisė pergali valstybės absoliutizmą ir jos visagalybę.

Sąžinės laisvė būtinai reikalauja laisvės tikėjimui išpažinti. Išpažinimas tai išorinis religinės sąžinės pasireiškimas. Neišreikšta, paslėpta sąžinė visada yra laisva. Išorinis sąžinės išpažinimas gali būti varžomas ir tada nėra sąžinės laisvės. Arba sąžinės laisvė išpažin me, arba — nelaisvė ir prievarta. «Visos dabartinės kultūringos valstybės pripažįsta tris laisves: t i k ė j i m o, s p a u d o s i r d r a u g i j ų. Negalima nepripažinti tų trijų laisvių pamato, būtent, kad valstybė neturi kištis į idėjų, įsitikinimų, pažiūrų sritį, nes toje srity ji neturi kompetenci os. Pripažinti jai kompetenciją toje srity, tai vis tiek kaip sugriauti dabartinių laisvių pamatą» (prof. Būčys).

Tikrai, įsivaizduokim tokį dalyką, jog valstybė pripažįsta sąžinės laisvę, bet užgina mums krikštą. Arba būtinai katalikams įsakytų daryti moterystės sutartį (šliūbą) pas pasaulinės valdžios atstovą. Turiu minty ne paprastą registraciją, bet moterystės sut rtį. Kuo tada pavirs mūsų sąžinės laisvė? Arba vėl, valstybė atima seminarijas, bažnyčias ir kapines, pati valstybė savo numanymu ir savo įstatymais rengia kunigus, juos paskiria ir iškelia, nustato vietą ir būdą maldoms, pamokslams ir laidotuvėms. Ar tada ne vergijos naktis, ar ne pavergimas sąžinės, Bažnyčios ir krikščionybės?

Pasauly yra dvi didelės jėgos: Bažnyčia ir valstybė. Abi jos žmogui reikalingos, nes žmogus yra viena būtybė, jungianti savy *kūną ir dvasią*; o kaip tik žmogaus kūną atstovauja valstybė, o žmogaus dvasią — Bažnyčia. Taip dalykams esant, žmogus, eidamas pagal savo prigimtį, gali sutartinai aprūpinti visus savo kūno ir dvasios reikalus, harmoningai suderinti valstybės ir Bažnyčios veikimą. Suderinimas gali būti tik tada, kai žmogus tinkamai supranta minėtų dviejų pajėgų esmę, uždavinius ir veikimo sritį, kai gerai įžiūri susisiekimo punktus valstybės

ir Bažnyčios veikime. Jei to neįžiūri, tad dažniausiai yra nuomonės, kad valstybė ir Bažnyčia, politika ir religija nieko bendro neturi. Šita klaidinga nuomonė yra uoliai platinama tų, kurie nenori, kad katalikai dalyvautų viešame gyvenime ir vestų jį suderintą su katalikybės principais.

Valstybė yra susibūrimas žmonių, gyvenančių tam tikroj teritorijoje ir turinčių bendrą valdžią. Žmogus iš prigimties yra visuomeniškas Dievo kūrinys. Jis fiziškai negali be kitų žmonių pagalbos gyventi. Žmogaus gyvybės materiališki bei dvasiški

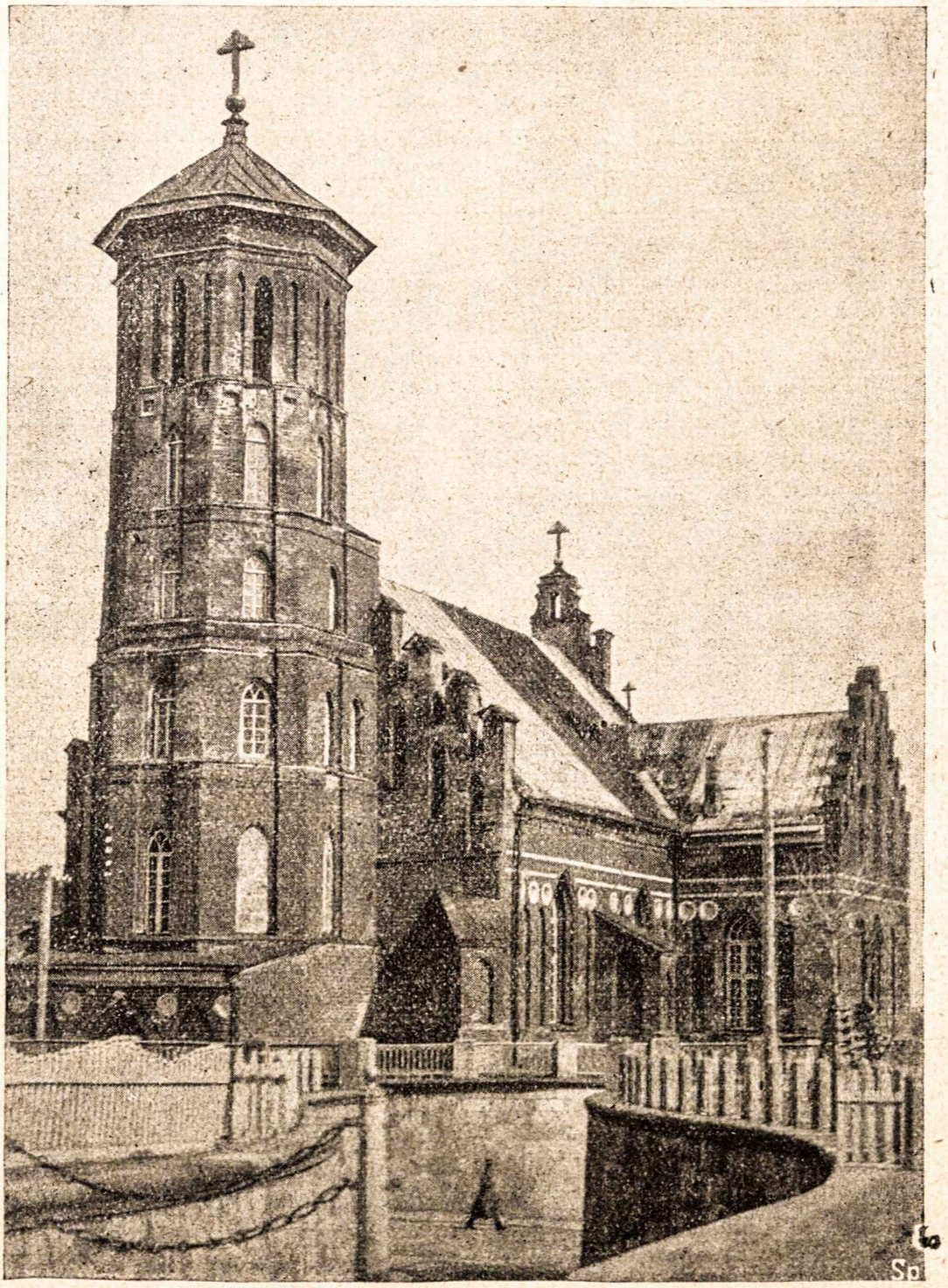

Vytauto bažnyčia Kaune, pastatyta Vytauto Didžiojo 1400 m. kovai su totoriais paminėt

reikalai verste verčia jį turėti įvairių santykių, — šeimyniškų, ekonomiškų, kultūrinių ir k., — su kitais žmonėmis. Šeima — naturalus visuomenės organizmo narvelis. Geografiška padėtis, individuališki žmonių gabumai, įvairūs jų reikalai privertė šeimas sukurti visokias profesines bei visuomenines organizacijas. Valstybę visuomenė sukūrė vėliau, kada ji p a t i negalėjo patenkinti *visų savo reikalų,* taigi valstybės atsiradimas yra žmogaus prigimties reikalavimas. Šeima, visuomenė, sukūrė valstybę ne tam, kad nustotų savo teisių, bet kad jas papildytų ir geriau apsaugotų. Tad aišku, kad valstybės uždavinys yra ne viešpatauti, bet tarnauti. Čia susitinkame su trejeta teorijų. Jų pavadinimai yra šie: *individualė, socialistinė ir vidurio teorija.*

Individualė teorija perdaug siaurina valstybės tikslą, nes toji teorija sako, kad valstybės tikslas yra teisės apsauga, t. y. atskirų valdinių teisių apsauga. Pastatoma visų priešakyj lygybė ir laisvė. Ši teorija yra šališka. Didelis dalykas yra laisvė ir jos apsauga, bet valstybei neužtenka saugoti tik laisvę; ji turi žiūrėti ir kitų žmogaus gerovių, nes žmonės suėjo į valstybę, kad pasiektų bendrą gerovę. Toji teorija a:do dorovės tvarką, nes geriems ir blogiems reikalauja vienodos laisvės, veda prie smerktinų išvadų, nes sako, kad reikia toleruoti didžiausi nusikaltėliai, jei tik jie nel:ečia kito laisvės ir teisių. Tada negalima būtų uždrausti blogų raštų, paleistuvysčių, daugmoterystės ir pan. Jos laikėsi liberalai. Šios dienos liberalai jos laikosi tik ūkio reikaluose.

Socialistinė teorija. Ji težiūri vien visuomenės ar pačios valstybės gerovės; nepaiso individualinių teisių ir laisvės. Valstybė — dievaitis, o valdiniai — valstybės vergai. Jos laikėsi stabmeldžių mokslininkai. Kristus iškėlė individualinę žmogaus vertę. Socializmui įsigalėjus, ji rado prieglaudą socialistuose, kurie labiausiai ją pamėgo. Prie jų prisidėjo ir liberalai. Ji turi kelias šakas, nors jos nesudaro didelių srovių. Esminė jų visų žymė — valstybė yra pati sau tikslas. Valstybė nėra priemonė visuomenės gerovei pasiekti, atvirkščiai, valdiniai yra priemonė valstybės gerovei pasiekti, pav. siekia turtų, nori paglemžti individualines teises, k. a. auklėjimas ir kt. Ji po kojų pamina žmogaus vertybę; žmogus padaromas tik įrankiu jai tarnauti. Bet juk žmogui turi tarnauti ir gyva ir negyva gamta, pasaulio organizacijos, draugijos ir t. t. Ši teorija rengia žmogui nepakeliamą nelaisvę. Čia žmogus neturi laisvės, negali siekti sau laimės, neturi teisių. Valstybė gali įsakyti, ką pavalgyti, kaip rengtis ir t. t. Jei pilietis nepatinka valstybei, tai atimama gyvybė. Iš kur kilo noras terorizuoti ligonius, kitaip manančius? Ogi iš socialistinės teorijos. Iš kur kilo sumanymas moterystę padaryti priklausomą nuo valstybės, mokyklas monopolizuoti? Iš šios teorijos.

Vidurio teorija. Ji sako, kad valstybės tikslas yra *viešasis gėris.* Tuo norima pažymėti artimasis tikslas, nes paskutinis

tikslas yra Dievo garbė. Kas yra tas viešasis gėris? a) Jis yra visa tai, ko reikia ir kas naudinga visiems, ko paskiri asmens negali visai ar bent sėkmingai pasiekti; b) tai yra suma tų sąlygų, kurių reikia tam, kad visi valdiniai galėtų *laisvai* ir *savarankiškai* pasiekti *savo tikrąją laimę*. Todėl valstybės tikslas yra papildyti šeimų ir individų trūkumus, tvarkyti juridiškai šeimas ir individų santykius, saugoti jų teises ir sulaužytas atstatyti.

Visuomeninė gerovė yra visų valdinių, visų juridinių ir fizinių asmenų gerovė. *Priešingai, valstybė negali rūpintis tik atskirų asmenų, partijų, luomų ar savo valdžios asmenų gerove.* Bet čia valstybė nesirūpina savo nario gerove stačiai ar betarpiškai: jai tereikia sudaryti tokį gyvenimą, kurs kiekvienam piliečiui padėtų pačiam įgyti visą reikalingą savo gerovę. Užtenka,

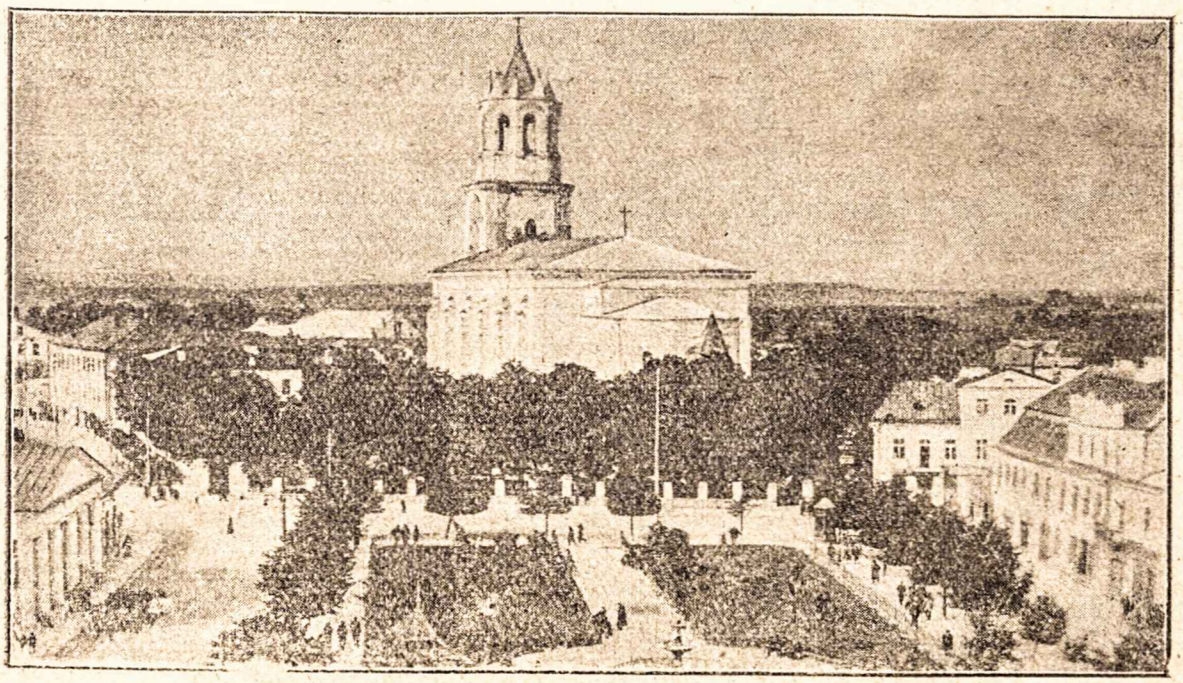

Pavergtame Gardine, St. Batorio aikštė ir įgulos bažnyčia
Iš «M. Vilniaus»

kad kiekvienam būtų duota priemonių dalyvauti visuomenės gerovėje. Jei žmogus pats nieko nedaro, ar kitas kas sukliudo, be *valstybės kaltės*, pasiekti jo gerovę, čia valstybė nekalta.

Nuo *valstybės* tikslo reikia skirti *vyriausybės* tikslas. Jie labai susiję. Vyriausybės tikslas daryti tai, kad valstybė pasiektų savo tikslą. Taigi valstybės tikslas yra tolimesnis vyriausybės tikslas. Nuosekliai — valstybės tikslas yra vyriausybės *tikslo norma ir mastas.*

Valstybė turi palikti dirbti privatiems asmenims tai, ką jie gali padaryti. Privatus veikimas turi turėti pirmenybę. Tik jei privatinė akcija negali to padaryti, ko visiems reikia, ar negali be visuomenės skriaudos, čia turi pagelbėti valstybė. Valstybės monopolis paglemžia daug privatinių teisių, be to, jos darbas

yra menkesnis, tad kuo plačiausiai turi pasireikšti privatiška iniciatyva. Taigi valstybė turi tiek pagrindo būti, kiek ji tarnauja visuomenės gerovei. «Jei tas, kuris valdo laisvą žmonių grupę, juos tvarko, keldamas bendruomenės gerovę — jo valdžia yra teisėta ir teisinga, ir jis tinka laisviems žmonėms. Jei jis ne bendrosios gerovės, bet tik savo naudos žiūrėdamas valdo — jo valdžia yra neteisinga ir ištvirkusi» (šv. Tomas Akv. De reg. princip.).

Be valstybės yra kita galinga jėga — Bažnyčia. Ji yra Kristaus sukurtoji organizacija, popiežių vadovaujama. Josios tikslas skelbti Kristaus mokslą ir įsakymus, teikti Jo malonės priemonių, tvarkyti visus tuos reikalus, kurie paliečia tikėjimą ir dorą. Taigi, kiek plati yra tikėjimo ir doros sritis, tiek siekia ir Bažnyčios autoritetas bei jos valdžia; ten, kur baigias krikščioniškojo tikėjimo ir doros mokslo sritis, ten baigiasi ir Bažnyčios galia. Ji siekia žmogaus dvasios kultūros, kuri duoda žmogaus laimę, suderintą su Dievo mintimi bei noru. Bažnytinė organizacija vartoja priemones, gerai pritaikintas žmogaus dvasiai: tikėjimo ir doros mokslas, aiškiai ir pilnai nustatytas, atitinka žmogaus protą, valią, jausmus. Sakramentai bei sakramentalijos yra galinga priemonė žmogaus elgesiui atitaisyti, sustiprinti; bažnytinė valdžia nustato tamprius santykius Bažnyčios narių tarpe, bažnytinei drausmei palaikyti yra vartojamos sankcijos, turinčios giliausios reikšmės: jos siekia iki žmogaus sąžinės gelmių ir skelbia neišvengiamą elgesį, atitinkamą atlyginimą amžinybėje.

Reikia, kad žmogus būtų aklas, jei jis nenori matyti labai teigiamos ir gaivinančios Bažnyčios įtakos. Norint turėti dar didesnės įtakos, reikia, kad būtų Bažnyčiai tinkamos sąlygos veikti iš pusės jos valdinių ir gyvenimo aplinkumos.

Yra daug tokių dalykų kur Bažnyčia ir valstybė savo veikime susiduria. Žemiški dalykai — valstybės reikalas; religiniai reikalai — Bažnyčios reikalas. Mišrūs dalykai — ir Bažnyčios ir valstybės reikalas. Kas tie yra mišrūs dalykai? Tai yra toki reikalai, kurie iš prigimties turi ir pasaulinę ir dvasinę pusę, kurie rišasi ir su žmogaus žemiškais ir amžinais norais ir dėl to visada patenka taip į religinių žmogaus interesų sritį, taip į valstybės rūpesčių eiles. Prie tokių mišrių dalykų priklauso, pav., krikščioniškos jungtuvės; jos yra sakramentas, vadinasi religijos reikalas, nes sakramentų administravimas ne valstybei, tik Bažnyčiai buvo Kristaus paliktas. Bet jungtuvės yra kartu ir šeimos pagrindas, taigi ir valstybės, kuri iš šeimų susidaro. Dėl to tinkamas jungtuvių ir šeimos santykių sutvarkymas yra ir valstybės ir Bažnyčios reikalas.

Lygiai taip pat yra ir su mokykla ar vaikų auklėjimu. Mokykla yra ne tik mokymo, bet visų pirma auklėjimo įstaiga; auklėjimas gi privalo būti religinis ir dorinis, ir šiuo atžvilgiu patenka Bažnyčios kontrolei. Bet ir valstybė turi svarbių inte-

teresų mokykloj ir vaikų auklėjimo reikale, nes valstybė negalės išsilaikyti ir savo tikslo pasiekti, jei vaikai negaus gyvenimui būtinų žinių ir geru auklėjimu nebus parengti būti dorais valstybės piliečiais.

Minėtieji pavyzdžiai rodo, kad šitie mišr eji reikalai yra ne bet koki antraeiliai mažmožiai, bet labai dažnai didžiausios reikšmės dalykai. Kas turi juos tvarkyti? Pati valstybė? Bet tuo būdu valstybė paglemžia B—čios teises. Pati Bažnyčia? Tada Bažnyčia paliečia valstybės teises. Tad protinga išeitis yra ši: *mišrieji reikalai turi būti tvarkomi sutartinai Bažnyčios ir valstybės.*

Tačiau liberalizmo ir laicizmo[1]) (kurių vyriausi dirigentai yra masonų ložės) tvirtina antraip. Jie visų m šriųjų reikalų išsprendimą nori pavesti vien valstybei, o katalikams, kaip Bažnyčios ir kartu valstybės nariams, nenori leis i tais klausimais savo nuomonės net pareikšti. Jei katalikai panori tuos klausimus taip gyvenime pritaikinti, kaip Bažnyčia reikalauja, tai jie apšaukiami valstybės priešais, ir prisispyrus tvirtinama, kad tai yra politikos reikalas, į kurį katal.kams kištis nevalia.

Dar viena pastaba. Daugelis katalikybės priešų norėtų, kad mes ekonomika, žemės dalykais visai nesirūpintume, o paliktume jiems. Ar katalikas neturi kūno reikalų, kad tuo nesirūpintų? Kristus aiškiai parodė, kad Jo mokiniai turi rūpintis žemės dalykais. Tik atsiminkim, kai Jis pavalgydino du kartu tūkstantines minias. Kristus pasirūpino duonos ir juos (žydus) pasotino, o nesakė abejutiškai: tai čia ne mano dalykas. Aš tik rūpinuosi dvasios reikalais. Tada katalikai nesirūpins žemės reikalais, kai jie bus dvasios, atskirtos nuo žemės, nuo kūno, kai su žeme nieko bendro neturės. Kaip gali nesirūpinti tuo dalyku, kuris yra priemonė galingai reikštis dvasios privalumams? Dievas pasakė: Užvaldykite žemę! o nepasakė, bėkite nuo jos.

Literatūra.

1. F. M. Cappel o S. J. Summa Iuris Publici Ecclesiastici, Roma 1928 m.
2. Victor Cathrein S. J. Philosophia Moralis, Friburg, Brisgoviae 1921.
3. Prof. B. Žongalavičius, Bažnyčia ir valstybė, Petrapilis 1918 m.

---

[1]) Atpalaidavimas visuomenės ir jos institucijų nuo visokios religinės įtakos, nuo religinių praktikų — štai liberalizmo ir laicizmo idealas.

Kz. Čibiras

Dieviškoji Misterija

Tą naktį buvo tylu, kaip visuomet, kai gimsta kaž kas didingo. Kalėdų naktį ramybės tyla. Ir į kurią širdį mes savo inkarą — palaimintas tas! Tada jo akims atsiskleis didingi horizontai. Tada gims atsakymai sudėtingiausioms gyvenimo problemoms. Tada bus jaučiama, kad žmogus leistas gyventi dieviškuoju gyvenimu. Jis su šypsena priims kentėjimų taurę. Jo širdis bus liepsnojantis meilės aukuras. Kitų ašaras jis supras. Liūdinčiam jis įžiebs džiaugsmo kibirkštį.

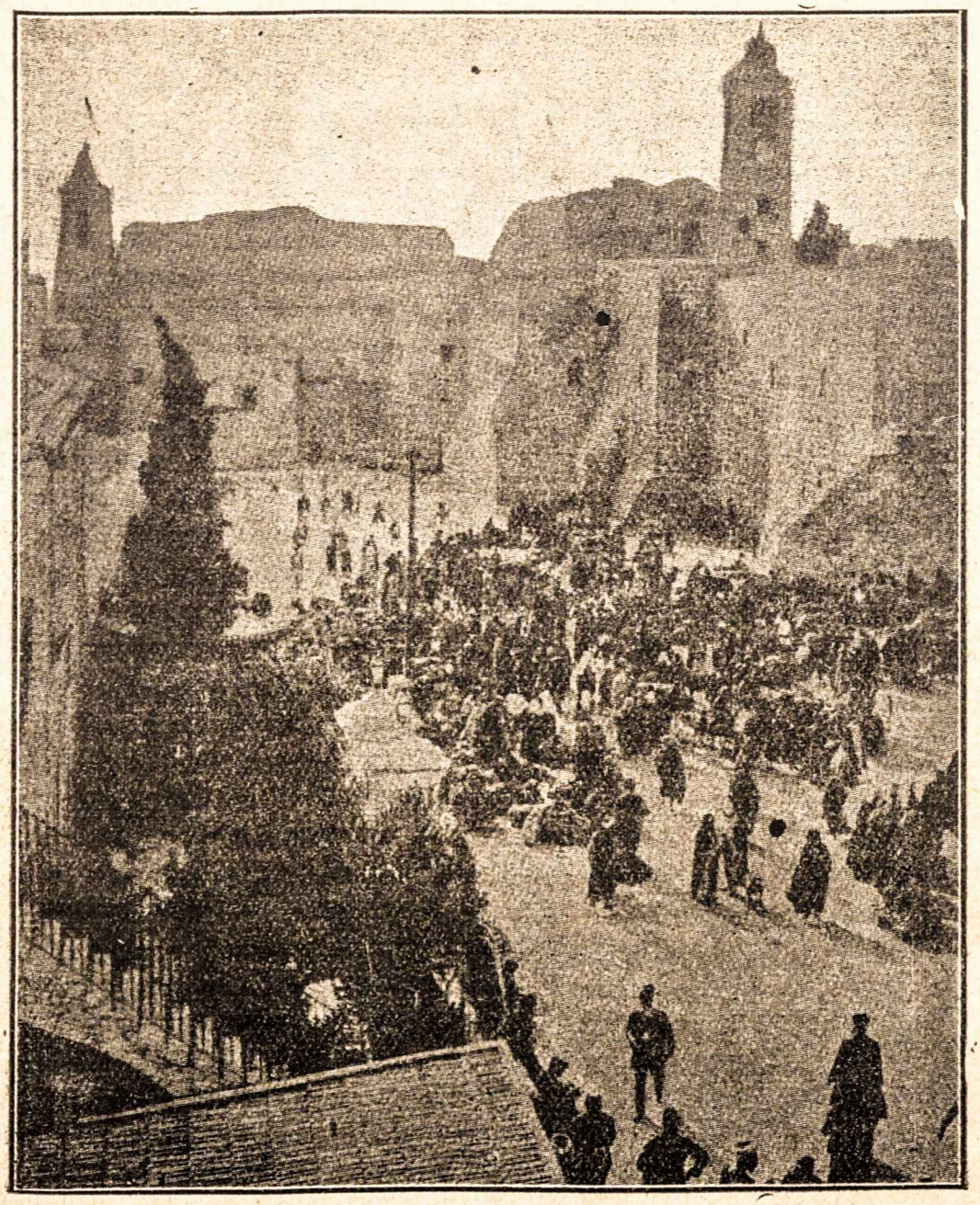

Kristaus gimtinės — Betlejaus šių dienų vaizdas

Jis žinos, kad tik ten, kur siela dar neapnešta gyvenimo dulkėm, kur daug mylinti ir aukojanti širdis, kur aistringai atleidimo maldaująs žvilgsnis, kur auksinis meilės žodis ir broliška pagalbos ranka, — tik ten yra amžinos vertybės. Jis supras, kad siela leista kurti, kad dorybėm pasipuošusios valandos amžinybės audinyj pražys deimantiniais žiedais. Jis visuomet jaus, kas jame: šviesa ar klaikios bedugnės. Jis veršis, ils, kelsis, puls, vėl kelsis... Ir tai bus žavingas dieviškasis ir žmogiškasis menas.

Tas, kas suprato šventosios nakties tylą, eis jau saulėtu taku. Jis skleis dieviškus spindulius. Tai bus brangiau už viską. Už sostus, dėl kurių kaujamasi; už galybės kardą, kuris surudyja; už piramides, kurias apneša smiltys; už laimę, kurios žemėj tik netobulas šešėlis.

Kristus vienintelis taip nuodugniai permatė žmogų. Nė vienų akių žvilgsnis taip karštai nepasiekė širdžių gilumos, kaip Jo dieviškasis žvilgsnis. Jis pirmas taip švelniai aplankė žmogaus širdį: jo džiaugsmus ir kančias, meilę ir kerštą, viltį ir nusiminimą. Jis atnešė džiaugsmingą naujieną:

> — Mylėkite savo priešus, laiminkite tuos, kurie jums piktžodžiauja, gera darykite tiems, kurie jūsų neapkenčia, melskitės už tuos, kurie jums skriaudą daro, kurie jus niekina, kurie jus persekioja... Tad būkite tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas.
>
> Neteiskite... Nepasmerkite... Atleiskite...
>
> Palaiminti romieji, nes jie paveldės žemę. Palaiminti, kurie liūdi, nes jie bus paguosti. Palaiminti, kurie alksta ir trokšta teisybės, nes jie bus pasotinti. Palaiminti nesuteptos širdies... Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės.
>
> Aš esu Tiesa, Kelias ir Gyvenimas — — —

Ir dabar, beveik jau po 2000 metų, Evangelija žavi, kaip nė vieni kiti žodžiai. Kiek juose kūdikiško paprastumo ir kartu aukščiausios išminties! Tik iš jų trykšta tai, kas pasotina giliausius sielos troškimus*). Nuo valandos, kada Evangelija

---

*) Red. pastaba. Šia proga mes norėtume priminti, ką apie Evangelijas yra pasakiusi *„Romuvos“* redakcija (prof. St. Šalkauskis) 1 nr.: „Atskleiskit šventuosius lapus, grįžkit su atviru protu ir gryna širdimi prie dieviškosios išminties šaltinių, išsižadėkit savo įpročių, temdančių dvasinį jūsų žvilgį, — ir jūs patirsite savo būtybės viduje tą šviesos potvynį, kuris visa ką išaiškina, visa ką įvertina, visa ką gaivina, visam kam nurodo tinkamą vietą. Nes vienas tėra tikrojo gyvenimo principas, ir jame visa kas glūdi savo esmės pradžia. Jis veda mus į nenuilstamąją gyvenimo kovą ir kartu teikia amžinosios rimties vainiką“. (10 psl.)

prašvito, žmogaus dvasia suplasnojo. Tai dideli sparnai, — sako Taine'as, — kurie pakelia žmogų viršum jo paties, kurie pakelia jį rezignuotos vilties keliu ligi dvasinės giedros.

Kristus brangina žmogaus ir džiaugsmą ir ašaras. Jis verkė Jeruzalės likimo. Verkė ir tų suakmenėjusių širdžių, kurios Jo neapkentė. Tas, Kuris su aukščiausia meile ieškojo visokių sumindžiotų sielų, visokių lūžtančių nendrių ir gestančių liepsnelių, Tas giliausiai žinojo, kaip tragiškai žmogus savo sparnus pakerpa.

Ir reikėjo, kad su Kalėdų nakties gimimu naujam gyveni mui įvyktų ir atpirkimas. Reikėjo įspausti dieviškas pėdas Palestinos smiltynuose, reikėjo pamokslo ant kalno, reikėjo, kad Golgotos viršūnėj iškiltų krauju aptaškytas Kryžius, kad iš Nukryžiuotojo lūpų išsiveržtų paskutinė graudi malda ir Jis palenktų galvą — — —

Didžioji šventosios nakties Misterija amžinai slėps savyje kaž ką be galo dieviško, kas net mirtyj išsklaido mirtingumo šešėlius.

*

Kas pakėlė žmogų viršum jo žmogiškumo, tas jau tikras ir tobulas Idealas. Galima šventai tikėti, kad dar tūkstančiai ir milijonai nenorės šito Idealo, bet galop visi Jam nusilenks: Herodai, Volterai, Renanai, Nietschės, Kalesai...

„Nusagstė sau žvaigždėm Kūrėjų Kūrėjas
Prieš amžius pasaulio skliaustus.
Tikėk netikėk — o lyg dulkė prieš vėjus,
Žmogus vis tebėr ir vis bus...“

(L. Gira)

Galima tiesos neieškoti, galima prieš ją kovoti, galima save apgaudinėti sofizmais, bet negalima bus tuo patenkinti neramiosios žmogaus dvasios. Verks siela tamsos labirintuose, verks gal būt tyliai, pati savęs nepažinusi ir nusivylusi.

Tačiau buvo ir visuomet bus širdžių didžių ir šventų, kurios regės Išganymo žvaigždę ir neliaus dangun siuntusios: Gloria in excelsis Deo!

Kas prie Tavo, Dieviškasis Kūdiki, vargingojo lopšio palenkė galvą, to sieloj skausmas jau pražydo saulėtu džiaugsmu.

J. Gustas S. S.

Blogoji raganėlė

Nesustojančios girnos.

Peter Pan verkė dėl to, kad netikėdamas į raganas, visas jas buvo iššudęs; tuo tarpu dauguma berniukų džiaugiasi patenkinti, kai įsitikina, jog niekšingųjų raganų nėra.

Aiškus dalykas, kad nėra nei gerų, nei blogų raganų; bet taip pat neužginčijamas dalykas, kad jaunuolio vaizduotė yra gera arba bloga ragana.

Pamatę gerų ir gražių dalykų, kurių gali duoti geras naudojimasis vaizduote, pažiūrėkime šį kartą ir blogybių, kurių gali kilti iš sugadintos palaidos vaizduotės.

Esu tikras, mano skaitytojau, jog tu kada nors esi buvęs malūne ir žinai kas yra girnos. Sutikime dabar, kad vienos kurio malūno girnos niekada nenustotų sukusios. Ką darytų tuomet malūnininkas? Trys mintys, manau, ateitų jam į galvą. 1) Neturint ko malti, leist suktis tuščioms girnoms. Klausimo išrišimas greitas, bet labai negeras, nes viršutinė girnų pusė, sukdamosi be grūdų, trintųsi į apatinę, ir girnos labai diltų; be to, akmens nuotrupomis jos priterštų jau sumaltus miltus. 2) Nenorint leisti sudilti girnoms, reiktų pilti į jas sugedusių ir net niekais pavirtusių grūdų. Ir šis išsprendimas yra blogas, nes darbas nueitų niekais, miltai būtų niekam netikę ir sugadintų net geruosius. 3) Pilti į girnas nuolatos gerų arba nors nekenksmingų grūdų ir, kad jų nepritrūktų, turėti nuolatos ištekliaus gerai aprūpintuose sandėliuose. Išsprendimas geras visais atžvilgiais.

Tu nusišypsojęs pasakysi: tai per daug vaikiškas ir negalimas protavimas. Yra greitesnis klausimo išsprendimas — kai nėra ko malti, girnos stovi!

Taip, ir aš patvirtinu šį išmintingą klausimo išsprendimą; bet vis dėlto yra ir tokių girnų, kurios niekada nesustoja, būtent:.... *jaunuolio fantazija.* —

Fausto tarnas.

Legenda pasakoja, kad alchimikas daktaras Faustas savo laboratorijoje turėjo knygų, kuriose buvo surašyti burtų žodžiai velniams pašaukti. Laboratorijos duris jis laikydavo visada užrakintas ir tarnui niekados neleisdavo įeiti į vidų. Vieną dieną, būdamas išsiblaškęs, neužrakino durų. Įėjo tarnas ir norėjo šį tą pamėginti. Atskleidė vienas knygas ir balsu perskaitė kelis žodžius. Staiga iš grindų, lubų ir sienų pradėjo lįsti daugybe vaiduoklių... Visi jie buvo vikrūs, gražūs, grakštūs ir pradėjo šokinėti po kambarį. Tarnas iš pradžios nusigando, bet paskui nurimo ir ėmė gėrėtis jų šokiu. Po valandėlės, praskleidęs kelis lapus, perskaitė kitus žodžius... Tuoj sužvangėjo retežiai, pasklido degančios sieros kvapas ir pasirodė keli biaurūs, juodi

velniai. Vieni tampė jam ausis, nosį, skvernus ir griebė už kojų, kiti kirto antausių ir spardė labai skaudžiai. Vargšelis ėmė šauktis pagalbos, nes veltui mėgino gintis. Žinojo, kad yra knygų su žodžiais, nuo kurių prapultų visi velniai, bet iš daugybės nežinojo kurios. Staiga paėmė vienas ir balsiai skaito... Dar baisiau: šlykščiausiai dvokią velniai šoko ant jo ir pradėjo dar smarkiau kankinti. Pradėjo valkioti į visas puses ir apipylė visokiais nešvarumais taip, jog vargšelis manė jau tikrai uždusiąs. Bet štai jo laimei tarpuduryje pasirodė daktaras Faustas. Pamatęs gražią sceną, iš pradžios sustojo kiek pasidžiaugti, sakydamas: „Gerai tau! Už nepaklusnumą ir smalsumą štai ko sulaukei! Džiaukis dabar taip gražiai „glostomas!“ Uostyk

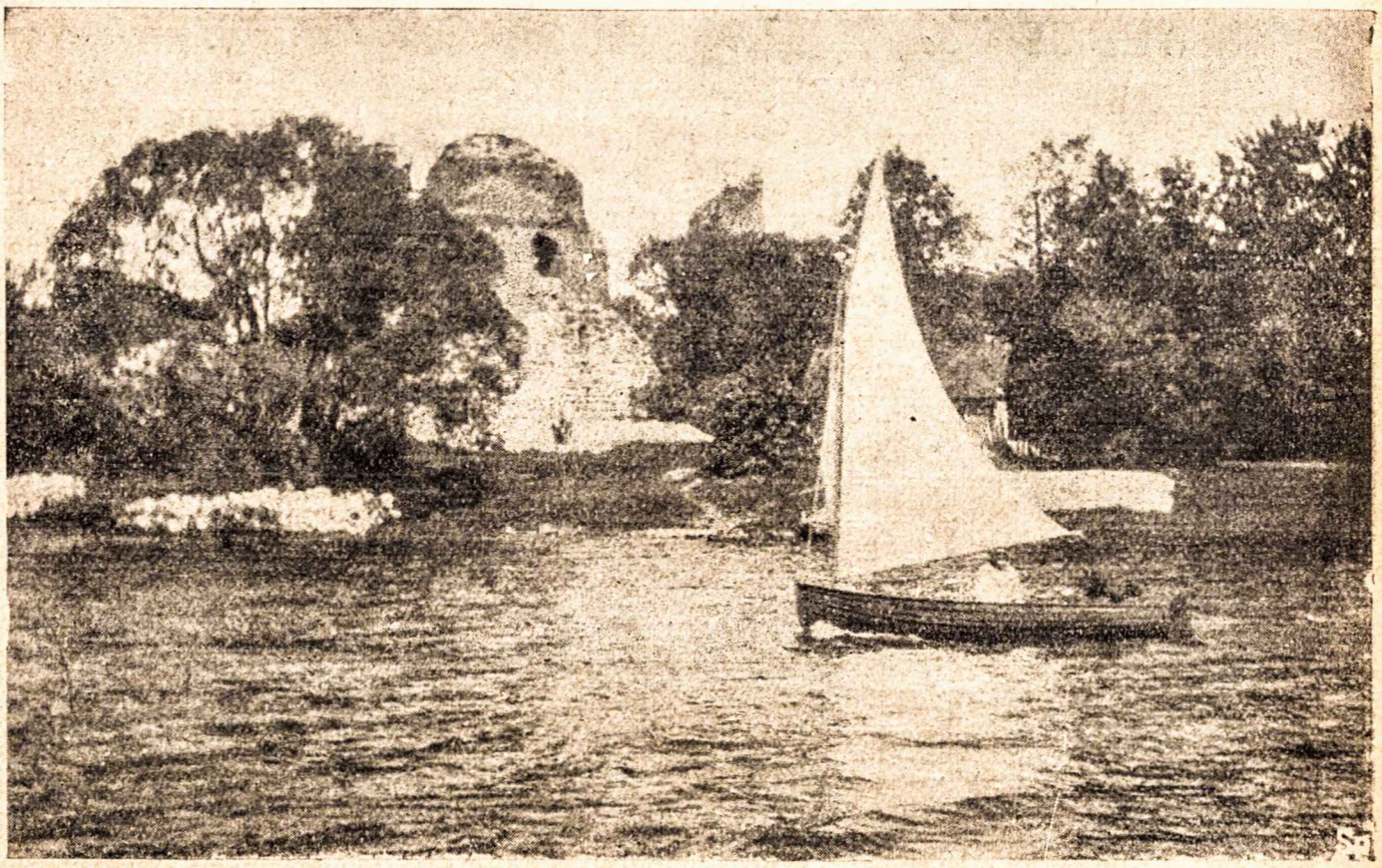

Trakų pilies griūvėsiai.

tuos „skanius“ kvapus ir pasimokyk kitam kartui!“ Kai Faustui atrodė, kad neklaužada jau pakankamai nubaustas, paėmė vieną mažą knygelę ir perskaitė kelis žodžius: vieną akimirksnį prapuolė visi dailieji ir šlykštieji velniai. Vidury laboratorijos drybsojo pusgyvis nelaimingas tarnas.

Jei vietoj laboratorijos paimsi fantaziją, legenda virs istorija (istorija kiekvienos valandos). Vietoje nepaklusnumo ir smalsumo — bus tavo kvailas noras sužinoti, pamėginti; vietoj knygų su užbūrimais... vyšnios ir vietoj daktaro Fausto... pamatysi kitą kartą.

Laboratorija.

Esi girdėjęs sakant, kad fantazija yra namų kvailioji. Aš pataisau ir sakau: fantazija yra laboratorija, kurioje priruošiami ir atliekami ne tik visi šių laikų chemijos bandymai ir tyrimai, bet ir tas sąmyšis dalykų ir apeigų, kuriuos viduramžiai vadindavo alchimija.

Fotografijos aparato obiektyvas yra atvertas; šviesa, atspindusi nuo įvairių išorės daiktų, įeina į aparatą; stiklas šviesos įtakoj kinta ir atvaizduoja visus prieš jį esančius daiktus. Štai pirmas fantazijos momentas, jos obiektyvai yra visi mūsų pojučiai. Fotografijos stiklas turi tik tą vieną momentą: atvaizduoti prieš save esančius daiktus; tuo tarpu fantazija turi dar ir kitą momentą, kuriame vaizdai, įgyti vieno kurio nors pojučio, susijungia su kitais, įgytais kitų pojučių panašūs su panašiais, priešingi — su priešingais, artimi laiku ar vieta — su artimais... visi taip, kaip vyšnios, kurių, traukiant už kotelio vieną, kyla ir visos kitos. Žodžiu, fantazija yra gyvas daiktas, kuris aplink pojūčių ištiestą siūlą išmezga puikiausių mezginių. Bet dar ne viskas. Fantazija turi dar ir trečią momentą, kada vaizdai paleidžia lyg elektros srovę į tą mūsų kūno dalį, kuriai tie vaizdai tinka.

Padarykime bandymą.

Tu, jaunas skaitytojau, esi nuo manęs rašančio toli, gal kelis šimtus kilometrų; tačiau aš su šia plunksna rankoje galiu pripildyti tavo burną... nagi įspėk ko? Seilių! Netiki? Pamėginkim.

Štai atėjo tavo vardo diena. Namiškiai surengė tau pokylį. Tėtis, mama, broliai ir sesutės jau pareiškė tau savo linkėjimus ir pažadėjo pasimelsti už tave į tavo šventąjį. Atėjo pietūs. Visi linksmi pasodino tave pačioje kerčioj. Prieš tave stovi saldainių, pyragaičių ir skaniausių vaisių lėkštės. Visas stalas apdėtas gardžiausiais valgiais, o viduryje stovi saldaus midaus indas...

Čia baigiu savo likulišką aprašymą, nes matau, kad tavo lūpos juda, liežuvis spaudžiasi prie gomurio, seilė tįsta per gerklę, ir tu nepaliauji josios rijęs; tavo net akys juokiasi... Į sveikatą!

Tiesa ar netiesa? Tavo atsakymo nelaukiu, nes žinau, kad turi būti teigiamas. Kaip aš, taip toli būdamas, galėjau iš tavo seilių liaukų išspausti šį skystimėlį?

Aš padariau lygiai taip, kaip nelaimingasis Fausto tarnas: įėjau į tavo fantazijos laboratoriją, atskleidžiau apetito arba, geriau sakant, ėdrumo knygas ir perskaičiau kelis žodžius. Tuoj nepaprastai greit atbėgo velniukai (šį kartą nepavojingi) ir ėmė šokinėti po tavo burną. Įsivaizduok dabar, jog kalbi su labai garbingu asmeniu. Tas seilių rijimas atrodo tau neišauklėjimo ženklas, tačiau ką darysi; kai liaukos jų išleidžia, reikia jas arba spiauti arba ryti. Vienas kelias tėra iš keblios būklės: įsakyti

liaukoms, kad daugiau seilių neleistų. Bet kaip? Atskleidžiant kitas knygas ir perskaitant kitus žodžius, galinčius išvyti velniukus. Pavyzdžiui, imkim mąstyti apie kokią geometrijos teoremą, algebros uždavinį, akmenų ar plytų krūvą, ir velniukai nepaprastai greit išlakstys, palikdami tuščią tavo burną.

Paimkime dar vieną pavyzdį.

Tavo širdis yra rami, tavo nervai ilsisi nesuerzinti. Laiškanešys atneša ir paduoda tau laišką; atplėši... skaitai... netikėtai pasijunti, kad tavo širdis šuoliais lekia, veidas kaista, nervai įtempti, staiga sujuda tau rankos ir tuoj sudrasko laišką. Tai piktumo ir rūstybės velniai šokinėja po tavo smegenis. Kas atsitiko? Vienas žmogus, kurs atrodė esąs tavo draugas apšmeižė tave, ir tu tai sužinojai iš to, kas rašė šį laišką. Velnias laksto po visą tavo kūną: tau virpa kojos, nežinai, kur dėti rankų, akys tai išsiplečia, tai stipriai užsimerkia, kakta susiraukšlėja. Nesugebi sėsti prie knygos, negali perskaityti ramiai nė vienos eilutės, negali užmigti. Kas tave pamato, tuoj klausia: „Ar sergi? Ar tau bloga? Kas pasidarė?“ Tu neatsakai.

Ir čia ramybei atgauti reikia surasti knygos ir būrimo žodžiai, kurie viską neutralizuotų. Mąstyk: ilgas to apkalbėtojo liežuvis nepadarė manęs nei blogesnio, nei geresnio; jis padarė blogą ne man, bet sau, nes, tiesai iškilus aikštėn, jis nustos pasitikėjimo; geriausias keršto būdas bus šis: turiu gyventi taip, jog jis niekada negalėtų pasakyti teisingai apie mane to, ką dabar sako neteisingai. Tegul Dievas jam atleidžia! Aš jam atleidžiu iš tikros širdies! Bet jei tu, vietoj vartojęs tuos raminančius būrimo žodžius, imsi vaizduotis teismą, į kurį šauki tą savo draugą, imsi ieškoti savo atmintyje labiausiai jį užgaunančių įžeidžiančių žodžių, stengsiesi jį pasmerkti — elgsiesi taip, kaip negudrusis Fausto tarnas: pas jau sukilusius velnius šauksi dar ir dar kitų daug biauresnių ir šlykštesnių, kurie neduos tau ramybės dienas, savaites ir net mėnesius.

„Išdavikas buvo knyga....“

(Dante. Inf. V. 136)

Šitie pavyzdžiai pagelbsti tau suprasti visą mechanizmą to, ką paprastai mes vadiname *blogų minčių vardu.*

Augąs kūns, smarkiai varinėjąs kraują tavo gyslose, vyro brendimas tavyje, draugai, kurių tarpe gyveni, paveikslai, figūros, kurių matai ant miesto mūrų ir kai kuriuose laikraščiuose, galop knygos, romanai ragina tave būti nepaklusniu, smalsiu tarnu, smalsesniu dar ir už Faustą.

Tu esi gundomas pamatyti, pamėginti, patirti... Tuo tarpu tavo sąžinė, tėvai, auklėtojai, Dievo įsakymai aiškiai sako: „Ne!“

Sutikime, kad tu nori ir įstengi klausyti to *ne,* t. y. sugebi susitūrėti nežiūrėjęs, neskaitęs, nesakęs, nemąstęs to, ko nenorėtum matyti, girdėti, skaityti, sakyti, mąstyti tada, kai ir tavo

mama kartu viską matytų ir žinotų. Tu elgtumeis labai išmintingai, ir būtų galima tikėtis, jog tavyje nepradės šokinėti anie trečios eilės šlykštieji velniai, kurie taip baisiai prikankino neatsargų Fausto tarną. Sakau „galima tikėtis“, nes galimas daiktas, kad tie šlykštieji trečios rūšies velniai vis dėlto gali sukilti tavo kūne. Būrimo formulės, sukeliančios neskaisčių vaizdų, yra taip gausingos ir įvairios, jog nė vienas žmogus (imant ir šventuosius) neįstengė jų visų išvengti. Į tave žvelgiąs veidas, kokio nors daikto palytėjimas, pasiekęs tavo ausį žodis sukelia tavo jaunąme kūne tokį sujudimą, kaip ir mintis apie skanius valgius, sužadina tavo burnoje seilių liaukas.

Kaip reikia žiūrėti į šiuos įvykius? įsidėk gerai į galvą: jie yra neišvengiami, ir dėl to dar čia kaltės nėra. Sakau dar čia, nes jiems sukilus (kas įvyksta tau nė nepastebint), prasideda tavo darbas: netikėto jutimo pažadintas, gali pritarti jam ir tuo būdu sustiprinti per tave bėgančias sroves, arba gali jas sustabdyti būrimo formulėmis, kurias jau gerai pažįsti. Mąstyk tada visai apie ką kita, pasinerk į mokslą, į savo darbus, eik pasivaikščioti, daryk gimnastiką, eik dirbti kokį fizinį darbą, žodžiu, stenkis nukreipti dėmesį kur kitur. Ramybė bus grąžinta, ir velniai, gal ir ne taip greitai, bet vis dėlto išlakstys. Girdėta legenda sako, kad daktaras Faustas pasakęs savo tarnui: „Pašalinti nepašauktus velnius pakanka bet kokio būrimo, bet pačio žmogaus pašauktiems velniams išvyti būrimo formulių yra maža ir tos pačios yra labai sunkios ir retai kada duoda geidžiamų pasėkų“.

Dabar supranti kokioj keblioj būklėj atsiduria augąs jaunuolis, kuris, nepaklusnumo ir smalsumo spiriamas, nori meginti, matyti, skaityti neskaisčių dalykų. Jis paleidžia į savo kūną labai stiprių srovių, kurios jį purto, džiovina, degina, nuolat jaudina ir gadina nervus. Ilgainiui jo fantazija teaudžia vien gašlumo paveikslų. Jo morališkasis skonis pripranta prie negražių įspūdžių, kaip girtuoklio gerklė prie alkoholio. Šiam pastarajam visoki valgiai, jeigu tik nėra karšti arba kartūs, kaip pipirai, atrodo lyg drungnas vanduo arba sugižęs pienas; jis netenka paprasto ir naturalaus valgių skonio. Tas pats atsitinka ir su tuo jaunuoliu, kuris su noru maitinasi gašliais vaizdais; jis netenka gerų ir naturalių dalykų meilės: nemyli tėvų, šeimynos, mokslo, žaidimų ir draugų... Jis pats save apgaudinėja manydamas, jog stipriau visa pergyvena, nes gyvena nuolat susijaudinęs. Ateis diena, kada neskaisti srovė, nuolatinių vaizdų sustiprinta, vis naujų galvojimų naujinama ir nuolatinio pritarimo palaikoma, sunaikins tą vargšą kūną taip, kaip per stipri elektros srovė perdegina per ploną metalo vielą.

Pagalvok todėl, kiek tiesos turi Dante Alighieri sakydamas, jog *išdavikai* yra tos knygos, knygelės ir romanai, kurios yra nę kas kita, kaip būrimo formulių rinkinys sukelti negražiems

vaizdams: *išdavikai,* nes šlykščiai apgauna, nes yra tiltai į prapultį...

„...*ir tas kas ją rašė*".

(Dante. Inf. V. 136)

Didžiausias italų romantikas Aleksandras Manzoni tiems, kurie jį peikė dėl to, kad per maža meilės scenų įdėjo į savo romaną (Promessi sposi), atsakė: „Nenorėjau kalbėti apie meilę, nes pasaulyje apie ją kalbama šešis šimtus kartų daugiau, kaip reikalinga garbingai mūsų giminei palaikyti".

Katalikas romano autorius sakė tiesą, nes jaunuoliai jau ir taip turi daug darbo su neišvengiamai sukilusiais neskaistumo velniais. O dar dirbtiniu būdu sukelti juose ligūstų minčių, vaizdų yra didžiausias nusikaltimas.

Jaunystė yra sparnai, o sparnai, jei netinka lėkt, vien dulkes šluoja ir murkdo purvuos. Arba tu kvieti *gerąją* savo raganėlę ir kyli į aukštį, kaip matėme paskutiniame pasikalbėjime, arba pasiduodi surištomis rankomis ir kojomis šlykščiai *blogajai* raganai, kuri vilkte velka tave žeme per dulkes ir purvus. Šiame pastarajame atvejuje tu esi panašus į tuos, kurie vis kartoja paprastas, pasenusias kvailybes. „Pasipriešinti negalima; niekas negali išbūti skaistus; vadinami skaistumo šventieji yra veidmainiai" ir t. t. Deja, tie posakiai tinka tik tiems, kurie juos kartoja, nes jie, nuolatos dirbtiniu būdu besijaudindami, be abejo turi parpulti. Bet jie nėra teisingi tiems, kurie pažįsta fantazijos mechanizmą, laiko užvertas tokiems dalykams jos duris, nesigėri šlykščiausiais velniais, moka sutvarkyti savo skaitymą taip, kaip tas, kurs bijo skersvėjo, moka tinkamai atidaryti langus ir duris, sugeba, padėję ranką ant krūtinės, pasakyti netikusiai knygai, paveikslui ar asmeniui: „Čia tau eiti negalima!" Bet kuo būdu ištarti tuos žodžius, kuo būdu pašaukti pagalbon jėgą dar galingesnę už daktarą Faustą, pamatysi kitą kartą.

Maloniesiems „Ateities" skaitytojams linkime gražiai praleisti Kalėdų Šventes ir laimingai pradėti Naujuosius Metus. Šių Švenčių metu tepavyksta Jums kuo daugiausia pasitarnauti spaudai ir įgauti naujų moralinių ir kūrybinių jėgų.

Mūsų veikimas

Išlydėjus buvusį s-gos pirmininką — Juozą Bronių Laučką. Juozas Bronius Laučka gimė 1910 m. vasario mėn. 23 d. Brocton Mass, Amerikoje. Būdamas kelių mėnesių amž. su tėveliais atkeliavo į Lietuvą. Jo tėviškė Vabalininkė, Panevėžio aps.

Nuo II- os gimnazijos klasės yra ateitininkas. Gimnazijos mokslus pradėjo Biržuose ir ten vadovavo jaunesniesiems ateitininkams. 4 klases baigęs, persikėlė į Panevėžį. Mokėsi labai gerai ir dirbo daug — atlikdavo savo moksleivio pareigas, o po to atsiduodavo visuomeniniam organizaciniam darbui, be to suskubdavo užsidirbti ir pragyvenimui, nes vyr. klasėse iš namų nieko neimdavo, o būdamas studentu, net sugebėjo pats tėvams ir finansais pagelbėti. Žymiausios jo gausingų pareigų yra šios — 1926/27 m. ateit. gimnazijos kuopos pirm., 1927/28

Juozas Bronius Laučka,
1929—30 m. Moksl. At-kų S-gos Pirmininkas

m. Panevėžio ateit. rajono pirm., Vilniuj Vad. S-gos moksl. skyriaus ir gimnazijoj veikiančios meno kuopos pirmininkas. 1928 m. baigė Panevėžio gimnaziją. Įstojo į Lietuvos Universiteto Teisių Fakultetą. Pirmaisiais studentavimo metais buvo moksl. ateit. s-gos sekretorium, antraisiais pirmininku. Išrinktas s-gai vadovauti pasižymėjo darbštumu ir rūpestingumu.

Dabar išplaukė į Ameriką mokytis, kartu „Pavasario" S-ga įgaliavo jį būti jos atstovu Amerikoje prie Lietuvos Vyčių S-gos.

XI. 14 d. Moksl. At-kų S. C. Valdyba ir Stud. At-kų „Vytauto" klubas (Juozas buvo šio klubo narys) suruošė jam išleistuves — arbatėlę. Šia proga išreikšta išvykstančiam daug gražių ir širdingų linkėjimų. Rytojaus dieną gausingas vytautininkų būrys, Moksl. C. Valdyba ir kiti artimieji draugai susirinko į Kauno stotį išleisti.

Mūsų brangiam buv. Pirmininkui linkime didžiausio pasisekimo. Drauge Juozai, ta kilniąja Tėvynės meile ir idealizmu, kuriuos, gyreisi, įsigijęs, būdamas ateitininku, uždek brolius, sesutes lietuvius už Atlanto. Rask ten, kaip kad čia turėjai, daug draugų. Pasiruošk gyvenimui. Ir tada, ar būsi grįžęs į Lietuvą, ar būsi dar Amerikoje, mums visiems būsi dar artimesnis ir brangesnis. *Ad. D.*

Šakių ateitininkų kuopos įsikūrimas. 1920-XI-7 tuoj po pamaldų beveik visi Šakių „Žiburio" gimnazijos IV kl. moksleiviai susirenka Striūpų kaime, Dumčiaus namuos. Susirenka tuose užmiesčio namuose ne slėptis nuo ko, bet dėl to, kad ten buvo gimnazijos patalpos dalis. Persekiojimų tais laikais nežinota. 1920 m. sausio 30 d. naktį sudegė gimnazija su visu savo inventorium (liko išgelbėta tik dokumentų spinta). Bet radosi žmonių, kurie našlaičius moksleivius priglaudė. Pirmieji tie žmonės buvo a. a. kun. dek. Ig. Čižiauskas ir p. Dumčius.

Susirinkimą pradeda M. J. Adomaitis, kankliečių kuopelės pirmininkas. Toliau kalba direktorius kun. Ig. Starkus. Jis nupasakoja Ateitininkų kūrimosi pradžią. Pirmiausia supažindino su darbartiniu Ateitininkų Federacijos Garbės Pirmininku prof. Pr. Dovydaičiu. Pažymi, kaip Pr. Dovydaitis, Maskvoj studentaudamas, pirmas pakėlė balsą prieš vyravusią tada inteligentijoj ateistinę pasaulėžiūrą, pertraukė ryšius su tos pasaulėžiūros organu „Aušrine" ir pradėjo Rusijos lietuvių studentų tarpe skleisti pirmuosius „Ateities" spindulius. Baigdamas kalbėti direktorius pareiškė didį džiaugsmą, kad jau ir jo vedamoj gimnazijoj nori įsikurti Ateitininkų kuopa.

Po direktoriaus kalbos Juozas Adomaitis (dabar kunigas) padarė platų pranešimą apie tų metų Ateitininkų Kongresą, kuriame jis atstovavo Šakių kankliečius. Vaizdus kongreso nupasakojimas atvėrė mums platų ateitininkijos horizontą.

Tame susirinkime buvo likviduota kankliečių kuopa ir įkurta Ateitininkų kuopa.

Taip gimė ateitininkai Šakiuose. Nors jie gimė niūriausiam rudens laike, bet jų gyvenimas gražus. Jau šešias laidas Šakių gimnazija yra išleidusi. Ir Šakių abiturientuose neateitininkų labai nedidelis skaičius. Taip pat idėjos priešai iš Šakių gimnazijos kuo mažiausiai laimi. Beveik visi Šakių ateitininkai savo principuose tvirti tiek gimnazijoj tiek iš gimnazijos išėję.

Nors Šakių ateitininkų gyvavimo dešimtmečio jubiliejus suėjo lapkričio 7 d., bet šių metų Šakių ateitininkų vadovybė, tarsi pramatydama sunkų ateities gyvenimą, surengė to jubiliejaus šventę anksčiau, būtent vasario 23 d. (Apie tai jau buvo rašyta. *Red.*). *J. Matijošaitis.*

At-kų Federacijos vyriausias Vadas Prof. K. Pakštas, mokslo tikslais dabar keliaująs po plačią ir tolimą Afriką, sekmingai baigia savo kelionę ir ateinančių metų sausio mėn. pradžioj žada grįžti į Lietuvą.

Prof. V. Mykolaitis-Putinas, vyriausias At-kų Tarybos narys išleido savo naujai perdirbtą ir sekmingai vaidintą Valstybės Teatre veikalą „Valdovas".

C. V. Vice-pirmininkas J. Gratkauskas išrinktas šiems mokslo metams V. D. Un-to Studentų Ateitininkų Sąjungos sekretorium.

M. At-kų C. Valdybos reikalų vedėjai — mergaičių, vyrų, eucharistininkų, meno, visuomenininkų paruošė būrelių veikimo programas. Kitų būrelių programos baigiamos ruošti.

Patyrėme, kad p. Vidaus Reikalų Ministeris davė atatinkamiems administracijos organams įsakymą netrukdyti, nesekti moksleivių ateitininkų veikimo ir jų netardyti.

Prel. A. Dambrausko-Jakšto, pirmojo „Ateities" redaktoriaus, 70 m. sukaktuvių viešas minėjimas įvyko gruodžio 8 d. Surengė Stud. At-kų Meno Draugija „Šatrija". Minėjimą pradėjo ir vedė pirmininką pavaduojantis A. Žirgulys. Apie Jubilijato gyvenimą skaitė J. Senkus, apie Jakštą kritiką — Vl. Kulbokas, apie Jakštą visuomenininką ir publicistą — Dr. J. Grinius. Programa paįvairinta vykusiomis iš sukaktuvininko kūrybos deklamacijomis. Paminėjime dalyvavo pats Jubilijatas ir daug profesorių.

Studentų At-kų S-gos Centro Valdyba: Dr. Juozas Kaškelis — pirm., kun. prof. Dr. Ūsoris — Dvasios Vadas, Petras Tamulionis — vicepirm., Jonė Petrauskaitė — sekr., Juozas Meškauskas — ižd.

V. D. Un-to Stud. At-kų S-gos Valdybą sudaro: J. Meškauskas — pirm., J. Gratkauskas — sekr., P. Jurgilaitė — „Birūtės" dr-vės pirm., O Gurevičiūtė — „Giedros" pirm., S. Pranckūnas — Dr-vės pirm., L. Kumpikevičius — „Kęstučio" korp. pirm., V. Baniulis — „Vytauto" kl. pirm., A. Maceina — „Šatrijos" pirm., J. Starkus — Abstinentų korp. p., K. Gogelis — „Gajos" korp. p., P. Titas — „Activitas" korp. pirm.

Studentų Atstovybės rinkimai. XI-29-30 d. įvyko Vytauto Didžiojo Universiteto Studentų Atstovybės rinkimai. Ateitininkai gavo 717 balsų (praeitais met. buvo gavę 610 balsų, vadinas 107 bal. daugiau) ir į atstovybę pravedė 12 atstovų. Be to, Simano Daukanto Draugijos sąrašu išrinktas atstovas yra taip pat ateitininkas.

Visiems yra žinoma, kad Moksl. Ateitininkų S-ga Šv. Ministerijos tam tikru aplinkraščiu yra uždaryta. Prieš šį administracijos žygį griežtai yra pasisakę Jų Ekscelencijos Lietuvos vyskupai savo ganytojiškame laiške. Sąryšy su tuo š. m. lapkričio 9 d. įvyko V. D. Un-to Studentų Ateitininkų Sąjungos susirinkimas, kuriame griežtai pasisakyta prieš Moksleivių Ateitininkų S-gos uždarymą ir prieš Katalikų Akcijos trukdymą Lietuvoj ir nusistatyta visomis jėgomis kovoti prieš šį neteisingą žygį, klausant Ekscelencijų vyskupų balso skelbti visuomenei skriaudą, kurios dabar katalikams yra daromos. Dabar studentai ateitininkai veda stiprią akciją už katalikų veikimo laisvę ir jų teises.

Studentų Ateitininkų Sąjungos konferencijos š. m. IX-30 d. nutarimu visi studentai ateitininkai nario ženklelius nešioja perrišę juoda gedulo juostele tol, kol moksleiviams ateitininkams bus grąžinta veikimo laisvė.

Nauja Studentų Ateitininkų korporacija V. D. Universitete studentai at-kai teisininkai ir ekonomistai kuria naują korporaciją „Iustitia".

Į talką. Lietuvos kaime vartojama nuo įvairių ligų daugybė burtų, prietarų, naminių vaistų ir kitų gydymo būdų. Juos visus pažinti svarbu ir įdomu tiriant Lietuvos liaudies higieną ir medicinišką pagelbą kaime. Kylant kultūrai ir tobulėjant medicinos pagelbai kaime, visa tai pradeda nykti. Todėl Stud. Ateitininkų Medikų „Gajos" Korporacijos mergaičių būrelis pasiryžo juos surinkti ir taip apsaugoti nuo išnykimo. Tačiau būrelis nėra didelis, o darbo daug, tad kviečiame Jus visus mums padėti ir parinkti savo apylinkėse mūsų prašomų žinių.

Prašome rinkti tokia tvarka:

1. Burtas, prietaras, naminis vaistas, gydymo būdas ir tt.
2. Nuo kokios ligos vartojamas.
3. Kas taip gydė ar patarė gydytis.
4. Kas pasakė (pasakiusio amžius, lytis, užsiėmimas, gyvenamoji vieta).
5. Kas užrašė.

Visas žinias siųskite šiuo adresu: Kaunas, Poškos 14, 5 stud. J. Petrauskaitei.

Apžvalga

ITALIJOS JAUNIMAS PAS ŠV. TĖVĄ.

Paskutinėmis spalių mėn. dienomis buvo susirinkęs Italijos katalikiškasis jaunimas suvesti savo dvejų metų darbų sąskaitas ir numatyti ateities veikimo planus.

Baigę savo posėdžius, suvažiavimo dalyviai buvo priimti šv. Tėvo. Audiencijon jaunuoliai rinkosi su vyriausiąja taryba bei valdyba ir dvasios vadais. Jaunimo vadovus šv. Tėvas sveikino, gyvai domėdamasis kiekvieno veikimu.

Šv. Tėvas savo kalboje reiškė džiaugsmo dėl jaunimo eilių didėjimo ir stiprėjimo. Pakako šv Tėvui mesti žvilgsnį vien į statistikos lenteles, kad pajustų pilną paguodos širdį. Nors buvo daug sunkenybių ir daug kliūčių, bet narių skaičius per pastaruosius dvejus metus padaugėjo 50.000. Tai kaž kas didelio, kaž kas „nelaukto“ (šypsodamasis šv. Tėvas prašėsi dovanojamas dėl tokio sprendimo). Tačiau ateity tikimasi dar daugiau.

Kitas dar labiau džiuginąs skaičius, tai naujųjų kuopų skaičius: pastaraisiais dviem metais įsteigta 816 naujų kuopų. Šis skaitmuo rodės tiesiog neįtikimas, bet tikslūs daviniai abejojimų kelti negalėjo. Tad organizacijos vadai teisėtai nusipelnė ypatingo pagyrimo.

Kitoje savo kalbos dalyje šv. Tėvas sustojo ties vidurinių mokyklų katalikų moksleivių veikimu. Jų veikimas taip pat sustiprėjęs. Vis gausesnis moksleivių skaičius papildąs katalikų jaunimo eiles. Tai iš tikrųjų didelis sąjudis, džiaugsmingas įvykis, daug žadąs katalikiškai akcijai apskritai, o katalikų jaunimui ypatingai. Šitame veikime šv. Tėvas mato realizuojantis gyviausius savo troškimus. *Visiems, kurie remia šį moksleivių telkimąsi į katalikišką jaunimo organizaciją, jis reiškė ypatingo palankumo.*

Toliau šv. Tėvas ragino jaunuolius į *socialinį veikimą.* Džiaugiasi šv. Tėvas taip pat ir didėjančiu jaunimo susidomėjimu misijomis. Šios srities veikimą šv. Tėvas ragino ypač plėsti per jaunuomenės spaudą. Šv. Tėvui buvo malonu pastebėti, kad ši spauda vis randa naujų plėtimosi būdų ir kad jaunuoliai ja lygiai uoliai domisi ir rodo vis naujos iniciatyvos: neseniai pradėtas leisti prie moksleivių žurnalų priedas, skiriamas specialiai misijoms. Jis šv. Tėvą ypatingai džiuginąs ir jam šv. Tėvas linki kuo sėkmingiausiai plėstis.

Baigdamas savo kalbą šv. Tėvas su didžiu nuoširdumu laimino visus šios srities darbuotojus. Ypačiai nuoširdų, tėvišką ir meilingą palaiminimą suteikė aspirantams — katalikų vaikelių organizacijos nariams. Jie yra mažieji ir dėl to mylimiausieji tarp mylimųjų.

Suprantama, kad tokį šv. Tėvo žodžiai negalėjo nesukelti jaunuolių širdyse didžios drąsos ir tvirtų pasiryžimų. Nėra abejonės, kad ši šv. Tėvo kalba ypač šiuo metu, labiausiai tinka ir Lietuvos jaunimui. Tesiima todėl ir jis iš šv. Tėvo paraginimų didžios drąsos ir tvirtų pasiryžimų. *(Iš „Ryto“).*

Kaip atrodė šv. Augustinas.

Šv. Augustinas buvo vyskupas. Taigi tuoj mes jį vaizduojamės seną, žilais plaukais, lazda rankoj ir paauksuota mitra ant galvos. Bet tai yra tik šių dienų išviršinis vyskupo vaizdas, nesakąs nieko apie jo būdą.

Augustino laikais, reik tikėti, buvo tikrų jo portretų. V, VI šimt. Kartaginos bazilikose buvo be abejo šito didžiojo Bažnyčios Tėvo freskų ir mozaikų, kurios turėjo būti pagamintos pagal tikrus paveikslus. Deja, šiandien mes jų Kartaginoj nerandam.

Seniausias išlikęs šv. Augustino m. po jo mirties, yra Ryme ant sienos vieno statinio netoli Išganytojo bažnyčios. Ten vaizduojamas maždaug 60 metų vyras, apsivilkęs tunika ir palijum, kiek pasikreipęs į de-

šinę, sėdįs vyskupo soste, kairėj rankoj laikąs rašto ritinėlį, dešinė kiek pakelta, lyg norėtų kalbėti. Po šituo paveikslu nėra vardo, tik parašas, iš kurio aišku, kad jis vaizduoja šv. Augustiną. Šitą nuomonę patvirtina dar kitas paveikslas iš V šimt. Jame prie Lozoriaus prikėlimo scenos stovi trys figūros, po kuriomis parašyta: Hieronimus, *Augustinus*, Gregorius. Augustino paveikslėlis (šios figūros yra mažytės) visai panašus į Rymo paveikslą.

Bet Augustinas, būdamas afrikietis, turėjo turėti *tamsios* spalvos odą. Tuo tarpu iš paveikslų to nematyti. Visi jie vaizduoja šventąjį kaip skaisčiai baltą. Tai atsitiko (arba bent galėjo atsitikti) dėl dviejų dalykų: Arba Augustinas buvo italų kilmės ir dėl to visai nebuvo tamsus, arba vėlesnieji Europos tapytojai negalėjo įsivaizduoti šventojo tamsaus.

Taigi iš paveikslų, kurie gal arčiausia stovi prie tikrojo portreto, šv. Augustinas taip atrodė: mažas, liesas, silpnos kūno struktūros (taip rašo ir senieji jo biografai), be barzdos, galingo žvilgsnio ir kilnių veido bruožų.

Kaip mes minėjom šv. Augustino sukaktuves.

Kitur šiam didžiam šventąjam pagerbti buvo surengta ištisa savaitė (pv. Ryme), kur kasdien buvo skaitomos paskaitos. Ispanijoj paskelbta visa eilė temų konkursiniams rašiniams iš šv. Augustino mokslo. Vokietijoj išleista daugybė knygų. Tuo tarpu pas mus net nepasirūpinta išversti jo „Confessiones". Iš knygų apie šv. Augustiną išleista: Louis Bertrando didelis veikalas „Šv. Augustinas" verstas J. Keliuočio ir pora mažų brošiūrų tomis pačiomis antraštėmis. Be straipsnių žurnaluose, kurie dažniausia buvo irgi tik apžvalginio ir biografinio pobūdžio, jokių studijų neišleista.

Be minėjimų provincijose 14 d. gruodžio U-to salėje Teol. Filos. fakultetas surengė šv. Augustino paminėjimą. Skaityta pora paskaitų: prof. B. Čėsnys apie šv. Augustino reikšmę teologijai ir prof. Pr. Dovydaitis apie šv. Augustino reikšmę filosofijai. Klierikų choras paįvairino minėjimą gražiomis giesmėmis.

Kaip mes minėjom Vytauto D. jubiliejų.

Vytautas Didysis buvo daug iškilmingiau paminėtas, negu šv. Augustinas. Jo paveikslas su didėmis iškilmėmis apkeliavo visą Lietuvą, naudodamasis visomis susisiekimo priemonėmis. Vytautas, gyvas būdamas, tur būt, nė nesapnavo, kad kada nors jo paveikslas gaus oru paskraidyti. Nutarta pastatyti Kaune Vytauto vardu tautos muziejų, ir nutarimas pradedamas jau vykinti. Į namų frontus, kurie statomi šiais metais, įmūrinama Vytauto medalis. Visi leidiniai, išėjusieji 1930 m. pažymėti V. (ytauto) D. (idžiojo). Bendrai, šitie metai dokumentuose liks, kaip Vytauto Didžiojo metai. Net puodukai buvo pagaminti su Vytauto atvaizdais. Šis paskutinis dalykas pasidarė juokingas ir parodė, kad mūsų biznieriai net ir didžias tautos idėjas moka panaudoti savo kapšiukui papildyti. Juos reikėjo čia sudrausti.

Iš vytautinės literatūros minėtini ypač šitie leidiniai:

1. *Šležas, P. red.*, Vytautas Didysis 1350—1430. Parašė A. Šapoka, 2. Ivinskis, V. Dėdinas, A. Kučinskas, S. Sužiedėlis, P. Šležas, Dr. M. Krasauskaitė. Redagavo P. Šležas, Kaunas, 1930 V. D. M. 320 pusl. (XXIV + 296). Kaina 10 lt.

2. *Pfitzner, J.* Didysis Lietuvos Kunigaikštis Vytautas kaip politikas. *Redag. prof. J. Yčas.* Kaunas, 100 pusl. Kaina 9 lit.

3. *Liudas Gira*, Kuo buvo Lietuvai Vytautas Didysis? Kaunas, 1930 V. D. M. 112 pusl.

4. *Totoraitis J., Dr. Prof.* Vytautas katalikas. Marijampolė, 1930. 56 pusl.

5. *Penkauskas Pr. Doc.* Vytautas Didysis ir jo Čekijos politika Venceliui mirus. Atspaudas iš „Židinio". Kaunas, 1930 V. D. M. 40 pusl.

6. *Lappo J. prof.*, Istorinė Vytauto Didžiojo reikšmė. Atspaudas iš „Praeities" II. Kaunas, 1930 V. D. M. Kaina 5 lt.

7. *Skrupskelis Ig.* Vytautas Didysis vokiečių literatūroje. Atspausdinta iš „Athenaeum" 1930 m. 1 nr. 22 pusl.

„Ateitis“ 1931 m.

Ateinančiais metais vasario mėnesį sueina 20 m., kai pasirodė pirmas „Ateities“ numeris. Taigi Lietuvoje nėra nė vieno laikraščio ar žurnalo, kuris savo amžiumi prilygtų „Ateičiai“. Buvo atsitikimų, kada mūsų perijodiniai spaudiniai mirdavo dar negimę, kiti pagyvendavo keletą ar kelioliką mėnesių. Bet visus juos ištikdavo tas pat likimas. Tuo tarpu „Ateitis“ gyveno ir gyveno. Ji perėjo laimingai Didžiojo Karo audras, ji nugalėjo pokarines suirutes, ji kovojo sėmingai su liberalizmo šūkiais. Ir štai netolimoj ateityj ji rengiasi švęsti tokias sukaktuves, kokių ligi šiol pas mus nesulaukė dar nė vienas žurnalas ar laikraštis.

Bet „Ateitis“ nepaseno. Pagyvenusi 20 m., jis subrendo, įgijo didelio prityrimo, sudarė tam tikrų tradicijų ir kas svarbiausia, išvarė gilią vagą kultūriniam mūsų gyvenime. Juk tuose šimtuose josios numerių glūdi milžiniškas dvasines lobis. Ten atvaizduota — nuo pirmojo ligi paskutinio numerio — krikščionybės kova su naująja stabmeldybe mūsų šalyje. Ir „Ateitis“ laiko sau garbe pasisakyti, kad nuo savo principo „Visa atnaujinti Kristuje“ ji niekados nenukrypo ir nenukryps. Šis dalykas duoda jai pajėgumo, o jauniesiems mūsų skaitytojams ja pasitikėjimo. „Ateities“ linija aiški: „Omnia instaurare in Christe“.

Kitiems metams „Ateitis“ žada (ir savo pažadus ištesės!) savo skaitytojams:

1. *išnagrinėti ir plačiau nušviesti III Jub. Kongreso priimtas rezoliucijas* (dvasinės kultūros sritis, visuomeniškumas, materialinės ir fizinės kultūros sritis, meniškas auklėjimasis, pasilinksminimai ir t.t.);

2. *kiekvienam numeryj dėti bent po vieną straipsnį pasaulėžiūros klausimais, kurie ypač yra aktualūs šių dienų jaunimui* (pv. Kat. Akcija ir pasaulininkų apaštalavimas, liberalizmas ir Katalikybė ir k.);

3. *nušviesti svarbesnius bažnytinių metų įvykius, surišant juos su kultūriniu gyvenimu* (pv. gavėnios prasmė, prisikėlimas, Marijos mėnuo, Šv. Jėzaus garbinimas ir t.t.);

4. *kiekvienam numeryj dėti žymaus kataliko gyvenimo ir veikimo aprašymą* (pv. Papini, Manzoni, Pascal, Sienkevičius);

5. *duoti mūsų šalies ir užsienio kultūrinio gyvenimo apžvalgas;*

6. *aprašinėti užsienio moksleivių organizacijas, jų programas ir veikimą;*

7. *dėti literatūrą ir meną liečiančių straipsnių;*

8. *duoti originališkų ir verstų dailiosios literatūros dalykų;*

9. *siuntinėti ir toliau priedą „Gamtos Draugą“.*

Taigi „Ateitis“ ir kitais metais eis 5 lankų (su priedu) di-

dumo, vadinasi turės 80 pusl. Ir tai moksleiviams (visiems be skirtumo) kaštuos tik *6* litus metams, pusmečiui *3* lit; nemoksleiviams: metams 15 litų, pusmečiui — 8 lit. Užsienyj: metams 20 lt., pusmečiui — 10 lit. Be to, dar vienas labai svarbus dalykas:

Kiekvienas, kuris užsisakys „Ateitį" visiems metams ir sumokės pinigus ligi 1931 m. birželio pabaigos, gaus priedo vieną iš šitų knygų: „Žmogaus tikslas", „Bažnytinė valstybė" kun. Pr. Jakščio, arba D. Neries „Anksti rytą".

Taigi manome, kad kitais metais neliks nė vieno moksleivio, nė vieno moksleiviais susirūpinusio, kuris neužsisakytų „Ateities". Juk gauti moksleiviui knygą, turinčią apie 1000 puslapių („Ateitis" su priedais tiek ir sudaro), tik už *6* litus, knygą, kurioje nagrinėjami aktualiausi šių dienų klausimai ir kurios turinį šiuo ar tuo būdu pakeisti ir pagerinti gali prašyt *kiekvienas* moksleivis, — iš tikro tokių progų retai kada pasitaiko.

Uolūs platintojai, surinkę 5 prenumeratorius po 15 litų, gaus dovanai „Ateitį" per visus metus ir norintieji po 2 komplektus praėjusių metų.

„Ateitis" pasiryžusi jums, jaunieji, visais atžvilgais patarnauti; patarnaukite savo uolumu ir jūs jai.

„ATEITIES"
Redakcija ir Administracija.

1930 m. „Ateities" turinys

DAILIOJI LITERATŪRA

Archilochas. Laimėj nesididžiuok, varge nenuliūsk. Vertė *A. Novaraistis* 200
Azima. Palydint 2
Brazdžionis, B. Rudenio vardas 388, Valandos 452
Būdavas, St. Atalija ir Jonanas 5, Noa-Danos našlaitė 131; Ne mergaitė — laimė su vardu 65; Į karstą — kaip mažą mergaitę 452;
Glaudel, P. Dvasia ir vanduo. Vetrė *J. Keliuotis* 67
Čibiras, Kz. Konvertitas 264
Dičpetris, Al. Pavėjui 1; Prieš naują kelionę 197
Drunga, Z. Svajonė 261
Dulkė Kl. Amžinai svyruoklis berželis 2; Apie nesulaukiamas dalias 129
Goethe. Dainius. Vertė *A. Tyruolis* 453
Grigaitytė, K. * * * 260; Iškeliaujant 324; Išsižadu 333; Nugrimzdusi dalia 453. Tas vardas 534
Hoffmann, E. T. A. Ponas Martynas. Vertė *J. Senkus* ... 394, 460, 536
Haratipus, Q. Archytas. Vertė *J. G.* 199
Hugo von Hofmannsthal. Pavasario vėjas. Vertė *A. Tyruolis* ... 262
Karuža, P. Vasara 260; Tokia rudenio diena 324
Keller. Pirmasis sniegas 533
Linkevičius, M. Hosann! 130; Saulėtekiais skrendančios viešnios 261; Jaunatvės saulė apsivilkus 589; Pasiryžimas 535
Meyer, C. T. Pirmasis sniegas 533

Miłosz — Milašius. Lapkričio simfonija. Vertė *A. Vaičiūlaitis* .. 326
Naujokaitis Pr. Išskridome — jauni ereliai 197; Pranašo dalia .. 388
Ossianas. Minvana. Vertė *A. Dainius* 262
Pliūra, Al. Aš ir žemė 66
Safo. Skaudus asisveikinimas. Vertė *J. G.* 66
Saint-Pierre, Benardin de. Pietų miškuose paklydus. Vertė *M. Jurkynas* 269
Senkevičius, H. Būki palaiminta. Vertė *Z. Drunga* 207
Sylva, Carmen. Kančia. Vertė *J. Tininis* 399
Svyriūtė, M. Penkios aukso rasos 16; Gyvenimo dvikova 65; Žodis iš maldos 267
Šelvytis, P. Ožys 73
Schwob, Marcel. Viljamas Fipsas, lobių žvejotojas. Vertė *A. V.* 333
Teokritas. Medaus vagis. Vertė *J. G.* 67
Tirtėjas. Gražu yra mirti dėl tėvynės. Vertė *J. G.* 131
Tulauskaitė, Gr. Fragmentas 65; Geltoni žiedai 129
Undset, Sigrid. Gaisras 17; Laumė. Vertė *M. Jurkynas* 203
Vaičiulaitis, A. Abiejų galybės 328; Salos viešpačiai 390; Mūsų bažnyčių Šventojo legnda 454
Vaidotas. * * * 198; Oi, toli 326
Vergilijus, P. Pranašystė. Vertė *J. Gustas.* 3
Žemaitis, St. Kūrėjas 1; Sapnas 325
Župka, A. Maldai 198
Župka, A. Eežere 198

STRAIPSNIAI

Aleksandravičius, P. P. Mūsų menas 508
Ambrazevičius, J. Koks mokytojas patinka mokiniui 101
A., J. Romantizmas 161; Aleksandras Dambrauskas — A. Jakštas 409
Artimieji mūsų rūpesčiai 257
Šv. Augustinas. Confessiones 298
At-kų Fed. Vyr. Valdyba. Atsišaukimas trigubo jubiliejaus proga 77
Ats. P. Pas Dr. A. Jušką 228
Babrauskas, B. Sporto šventė 510
Barauskas, K. Sąžinė, valstybė ir Bažnyčia 567
Bauba, K. Tai ne kapas, tai tik pylimas 385; Didysis Mantujietis 433
B., V. Mergaitės ir mados 105
Būk sveikas. Vertė *B. Bučinskas* 311
Čibiras, K. Nauju keliu 522; Dieviškoji misterija 574
Didžiųjų žmonių laiškai savo motinoms. Vertė *A. Tyruolis* 156
Dundulis, Br. A. a. prof. kan. A. Alekna 361
Gratkauskas, J. Moteris ir krikščionybė 366
Grušas, J. At-kų menas — misterijos 518
Gustas, J., S. S. Geroji raganėlė 239; Tolimos šalys ir jų gyventojai 353; Blogoji raganėlė 577
Jubiliejinio At-kų Kongreso programa 309
Koresp. G. T. Pas kun. M. Krupavičių 29
Laučka, J. Į trečiąjį dešimtmetį 21; Kongresas artėja 180
Maceina, A. Kultūrinė Marijos reikšmė 209; Šv. Augustino dvasios evoliucija 291; „Dievas ir žmogus“ ar „žmogus ir Dievas“? 326; Dabartiniai mūsų rūpesčiai 449
Marčiulynas, A. Ateitininkų namai 524
Meškauskas, J. Kaip atsirado gyvybė 222, 347
Misevičius, J. Kai kurie berniukų ir mergaičių psichikų skirtumai 46; Nuoširdumas 365
Mičiulis, J. Krikščionybė ir darbas 227; Drabužis 313
Montier, E. Prancūzų skautai katalikai 178; Po penkiolikos amžių

šv. Augustino mokykloj 281
M., K. Ką studijuosim? 308
Navickas, J., stud. Blogio problema 99
Nuncijaus kalba 466
Pakštas, K., prof. Dr. Vainikas žuvusiems 497
Papini, Giovanni. Kruvina siela. Vertė *J. G.* 288
Pučkoriškis, M. Ką mums kalba didieji pavyzdžiai? 193
Rankelė, K., kun. Jaunimo konstitucija 421
Rauckinas, St. Darbai ir pastangos 474
R., St Prirengiamieji kongreso darbai 237
Ruginis, Kl., Dr. Ateitininko pasiruošimas gyvenimui 501, 546
S—kas, J. Pas Dr. L. Bistrą 303
Senkus, J. Sukaktuvės Vatikane 43; Jonas Jablonskis 89; Pas kan. P. Dogelį 415
Šležas, P. Vytauto D. palikimas ir mūsų keliai 553
Steponaitis, A., kan. Katalikiškoji akcija ir ateitininkai 148
Skrupskelis, Ig. Pedagoginės ir visuomeninės idėjos Š. Raganos raštuose 341
Šalkauskis, St., prof. Visuomeninio mūsų tautos atgimimo reikalu 470
Steinbrick, Otto. Paul Claudel 40
Šv. Tėvo laiminimas At-kų Fed. Kongresui 465
Totoraitis, J., prof. Dr. Normanai Rytų Europoj 151
Turauskas, E. At-kai D. karo metu 23
T., E. Tai buvo seniai 529
Taip veikta at-kų prieš 10 metų 436
Trečiojo at-kų kongreso rezoliucijos 498
V., A. Katalikai šiandienėj prancūzų literatūroj 216
Vaišnora, J. Socializmas 27; Krašto ekonomiškoji gerovė katalikų supratimu 169; Ekonomiškoji krašto gerovė 233
Valašinas, A., stud. Kongreso posėdžiai 487
Valiukevičius, V. Belgijos katalikų moksleivių organizacija ... 512
Viliamas, Vl. Pasikalbėjimas su prof. Dr. K. Pakštu 108; Iš kelionių po Rytprūsius 94, 174; Jaunuomenės ruošimasis visuom. gyvenimui 357
Zareckas, S. Mūsų spaudos paroda 113
Žirgulys, A. Šv. Augustinas 275; Spaudos paroda 504
Žvainys, J., Dr. Gyvybė ar sustingimas 321

MŪSŲ MIRUSIEJI

Ruseckas, K. P. Juozas Dabulevičius 114
Vaičiūnas, J. Bronius Tamulevičius 526
S. B. Ausgaras Meškinis 526

MŪSŲ VEIKIMAS

48, 116, 182, 243, 313, 372, 442, 582.

APŽVALGA

54, 121, 186, 250, 376, 445, 586.

KNYGOS

Jach London „Tijų širdžių romanas“ 59 ir *A. Jakštas* „Užgęsę Žiburėliai“ 126 — Aug. Raginis; „Židinys“ 10 tomų 60 ir *kan. P. Dogelis* „Kalėjimuose pas bolševikus“ 448 — A. Žirgulys; *Georges Duhamel* „Salavino dienoraštis“ 380 — J. Senkus; „Nur eine Knabenseele“ 60, „Ateities spinduliai“ 127 — J. S.; *Bjocrnsjerne Bjoernson* „Solbako sinėvė“ 125 ir „Granitai“ 319 — M. J-nas; *Prof. K. Pakštas* „Baltijos respublikų politinė geografija“ 127 — A. B.; *P. Šlėžas, red.* „Vytautas Didysis“ 381 — Br. Dundulis; *M. Lastauskienė,* „Radybos“ 448 — St. Būdavas.

Atsak. red. A. VAIČIULAITIS. Redaguoja A. MACEINA.

Akc. „Žaibo“ B-vės spaustuvė Kaune, Duonelaičio g-vė 24. Karo cenzūros leista

DOVANAI DOVANAI

«ATEITIS»

Brangūs skaitytojai! Jūs pamilote „ATEITĮ“, kuri per dvidešimt metų buvo ir tebėra tikru mokinių draugu mokyklos suole. Mielai ją skaitote dabar o daugumas norėtumėt turėti ir senesniuosius „ATEITIES“ komplektus, nes juose atspausdinta daugybė gražių apysakų, vaizdelių, aprašymų, lavinančių straipsnių, mokslo dalykų, yra gražių eilių ir t t Pagaliau dauge'is iš Jūsų. gal būt, norite tą žurnalą skaityti dabar, bet neišsigalite užsiprenumeruoti. „ATEITIES“ Administracija, žinodama tai ir norėdama Jums sudaryti galimumą tą malonumą turėti, yra nutarusi duoti uoliems „ATEITIES“ platintojams dovanų „ATEITIES“ komplektų. Jos („Ateities“) kasmet susidaro storą, apie pusšešto šimto puslapių knyga be labai įdomaus „Gamtos Draugo“ priedo, ir apie pusaštunto šimto puslapių—su „Gamtos Draugo“ priedu. Tokią knygą moksleiviams per metus kaštuodavo 8 lt., nemoksleiviams — 15 lt. „ATEITIES“ komplektų su „Gamtos Draugo“ priedu gaus kiek išteks — pirmieji ankstyvesnieji platintojai, o vėliau, kai priedų pritruks — komplektai bus duodami be priedo.

Tų dovanų jūs visi galėsite gauti,

tik padirbėkite. Kas nori gauti vieną tokią knygą — vienų metų „ATEITIES“ komplektą, tur surasti „ATEIČIAI“ 10 skaitytojų, kurie sumokėtų po 6 lt. metinės prenumeratos arba 5 prenumeratorius, kurie sumokėtų po 15 lt. metinės prenumeratos. Be to, surinkusieji tokį prenumeratorių skaičių asmens gaus per visus metus **dovanai ir „ATEITĮ“.** Kas surinks pusę nurodytojo skaičiaus, dovanų gaus per pusę mažiau, o kas surinks prenumeratorių dvigubai daugiau — ir dovanų gaus dvigubai daugiau. Minėtąsias dovanas — „ATEITIES“ žurnalo komplektus — bus galima pasirinkti, kurių metų kas norės pradedant nuo 1920 metų, nes senesnių komplektų jau visai nebėra. Tiktai savo pageidavimą reiks pranešt „ATEITIES“ Administracijai raštu.

Surinktus iš prenumeratorių pinigus reikia atsiųsti adresu:

„Ateities“ Adm-jai,
Kaunas, Laisvės Al. 3.

Tad visi jaunuoliai į talką!

Niekas dar nesigailėjo,

užsisakęs jau septinti metai leidžiamą literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo iliustruotą mėnesinį žurnalą **„Židinį“**, kurs kiekviename sąsiuviny duoda naujausios literatūros pluoštą, aktualių įvairių sričių straipsnių eilę ir plačias meno, mokslo, mokyklos ir auklėjimo, politikos, visuomeninio ir akademiškojo gyvenimo apžvalgas, plačiai recenzuoja naujausias savas ir svetimomis kalbomis knygas, duoda plačias svarbesnių savų ir užsienio žurnalų santraukas ir t. t. Žodžiu, «Židiny» galima rasti tai, kas kiekvienam Lietuvos inteligentui šviesuoliui įdomu. Moksleiviams, kaip priaugančiai inteligentų kartai, jis visuomet praverčia prenumeruotis ir skaityti.

Kviečiame tad užsisakyti „Židinį“ 1931 metams.

Prenumeratos kaina: met. 35 lt., pusm. 20 lt.; pradžios mokyklų mokytojams: met. 30 lt., pusm. 15 lt. Moksl.: met. 25 lt., pusm. 15 lt. (Imantiems per kuopas ne mažiau kaip po 5 egz. — met. 20 lt., pusm. 10 lt.).

Adresas: «Židinys», Kaunas, Laisvės Al. 3.

Nors jaunas, bet stiprus!

Tasai stipruolis yra šių metų pradžioje „gimęs“ jaunesniųjų moksleivių žurnalas „Ateities Spinduliai“, kuris gražiai ir reguliariai ėjo per visus metus ir eis toliau. Besimokančioji jaunuomenė jį per tuos metus labai pamėgo, ir reikia tikėtis, kad jo ateitis dar gražesnė.

«Ateities Spindulių» kaina moksleiviams: metams 4 lt., pusm, 2 lt. 5 ct. Nemokslei viams—dvigubai.

Adresas: „Ateities Spinduliai“, Kaunas, Laisvės Alėja 3 Nr.

Ar baigsi mokslą

ar ne, bet įsigijęs geriausių knygų ir straipsnių vispusiško lavinimosi reikalui VYT. VALIUKEVIČIAUS redaguotą katalogą

„SKAITYTINOS KNYGOS“

pats gali kaip reikiant išstudijuoti pasirinktąją mokslo šaką. Šitoks katalogas lietuvių kalba yra pirmas. Jame nurodyti tiek lietuviškai, tiek svetimomis kalbomis geriausi įvairių mokslo sričių šaltiniai. Katalogo 242 pusl. Kaina Lt. 2,50.

Sukrauta **Ateitininkų Spaudos Adm-joje, Kaunas, Laisvės Al. 3 (Tel. 26-76).** Knygynams ir platintojams duodama dideli nuošimčiai. Atskiri asmens, imą už gyvus pinigus ne mažiau kaip po 5 egz., gauna knygą po 2 lt. su persiuntimu.